

העולם הזה

דו"ח פיוחז

הסיכור המדהים המסתתר מאחורי

עדות אבא קובנר: הסגרת מפקד

הג'טו ו'סנברג (שמאל) לידי הנאצים

בן

הוסגר

המפקד

2.2

פעמיים במשך השנה האחרונה ניסתה משטרת ישראל למנוע מראשי המערכה הזאת לנסוע לחוץ-לארץ. בפעם הראשונה התנגדה לכך שאורי אבנרי יצא לחציה פירנצה; ואילו בשנייה התנגדה לכך שאני אצא לביקור בקובה ולפגישה עם ממשלת אלג'יריה החופשית. בשני המקרים הסתמכה על טענה אחת: תלוי ועומד נגד עורכי העולם הזה משפט פלילי.

על טיבה הנקמני של התביעה נגדנו אפשר היה ללמוד מתוך החלטת פרקליט המחוז לא להתנגד ליציאתנו, ומתוך החלטת בית המשפט לדחות בקשת המשטרה לעכבנו. השבוע ניתן סוף-סוף פסק-דין באותו משפט. במשך החודשים שהלפנו באז הספיק שופט השלום התל-אביבי ד"ר אליעזר זליק סוף לשמוע את טענות התביעה כאילו פיר סום כתבה על תקיפת בת-רה בשכונת התקעה (העולם הזה 1159) פגע בבית-המשפט, בכך שיכול היה להשפיע על מהלך המשפט ותוצאותיו.

הוא גם שמע את טענותיו של פרקליט העולם הזה, עורך הדין שמואל רחביה, שהעיקרית בהן יכולה להסתכם בהערתו של שופט בית-המשפט העליון של ארצות-הברית, השופט לואי ברנדיס: "שופט זה מושפע בשיפוטו ממה שכותבים העיתונים על נושא המשפט — אינו ראוי לשבת על כיסאו."

★ ★ ★

אחרי ניתוח נקודות פורמאליות שונות הקדיש השופט זליקסון את עיקר פסק-הדין לאותה שאלה: קבע השופט:

"בבואי לקבוע, לפי התרשמותי אני, את השפעתו של המאמר הנידון במשפט זה על השופט או השופטים שישבו בדיון, או עשויים היו לשבת בדיון, בקשר למעשה עליו מו סר המאמר, רואה אני את הצורך להגיש כי בארץ יושבים בדיון שופטים מיקצועיים. ייתכן ובאמצעות אחרות, שם ניתנה ההכרעה המשפטית, כולה או בחלקה, בידי הדיוטות, עשוי פירסום פסול להשפיע על מהלך רוחם של השופטים היושבים בדיון אם כי נקבע בשעתו שאין זה קורה, אלא במקרים הנדירים ביותר, שיהיה בפרסום כדי לפגוע בתהליך בית המשפט."

שיחיתי נגד עיני את העקרונות האלה וקראתי וכתתי וקראתי את המאמר הנידון והגעתי לכלל מסקנה, שאין בכוחו להשפיע, כלל ועיקר, על כל שופט מיקצועי שהוא; ומה גם שהמאמר מביא גירסות שונות ביחס למעשה, ויותר משמתרכז במעשה, מרחיב את הדיבור על המצב המוסרי השורר בסביבה שם בוצעה התועבה, אשר לפי דעתי של מתבר המאמר — הוא אשר איפשר את מעשה הנבלה.

"ושמא תאמר שהמאמר עשוי להשפיע על אנשים אחרים הנוגעים בדבר, אשר ליוזם עלול להתגלגל המאמר הנידון?"

"הנה כי כן, טוען באיכות היועץ המשפטי, שהמאמר עשוי להשפיע על העדים-בכוח להימנע ממתן עדות, בין בשעת חקירת המעשה ובין בשעה שבה יובא לדיון משפטי. אינני סבור כך. גדולה מזו: לפי עניות דעתי, עשוי המאמר להמריץ אנשים אשר בידם ידיעה כל שהיא על המעשה המתועב, כדי להוקיעו בדרך זו, ואף למנוע את הישגו מקרים דומים."

... בהקשר זה ראויים לציטוט דבריו של כב' השופט אבישר בע.פ. ת"א 69/60, שהוכרז תי לעיל:

"נראה לי, שהגישה הנכונה לבעיית פרשנות של סעיף 41 לחוק בתי-המשפט מחייבת לא להתעלם מהאינטרס הציבורי בקיום עתודות חופשיות, שידעו אינן כבולות 'חרעל' המידה בהפקת ידיעות על הנעשה ועל הנשמע בציבור..."

"סיכומי של דבר: אינני רואה, שהמאמר הנידון מהווה פירסום אשר יש בו כדי להשפיע על מהלך המשפט או תוצאותיו, ואם כן הוא הדבר, הרי לא עלה ביד התביעה הכללית להוכיח את אחד היסודות העיקריים של העבירה עליה הובאו הנאשמים לדין במשפט זה, ולכן אני מוכה את כל הנאשמים מהאשמה המיוחסת להם בגלל יון האישום שבתוך זה."

★ ★ ★

כמה טירחה היתה התביעה חוסכת לעצמה, כמה כסף היה היועץ המשפטי חוסך למשלם-המסים, כמה זמן היו חוקרי-המשפט רה חוסכים לטיפול בגל הפשעים הגואה במדינה — אילו במקום שינאה עיוורת בכל הגנוע להעולם הזה היה מדריך איתם ההגיון.

אורי אבנרי

מלכת
הסיגריות

פס

עם
פיית
זהב

20 סיגריות 48 אגורות

שרון-וויט

(אקזיס ביבו-וויט)

SHARON WHITE

מוצר להלבנת
צמר, משי וניילון
אשר הצהיבו

sharon

"שרון" מכניס חייס בעמ

מקרים!
תלמידים!
סמורנטיים!

הרשמו עוד היום לקורס חדרש-לי

קצרות

עברית / או אנגלית
(שני חודשים, טעמים בשבוע)
בגולן גרני- (GREGG)
המנול: זה בר-שמה (קסמיוטק)
תל-אביב: רחוב נירדון 5
חיפה: בבית-הספר "במעלה"
רמז שמריו לוי 30
הצלה סוכות!

נצחון לאיכות!

לאחר השיפורים הרבים
שהוכנסו בפטיפון החדש

הפטיפון האוטומטי למחצה
רונטון 1961

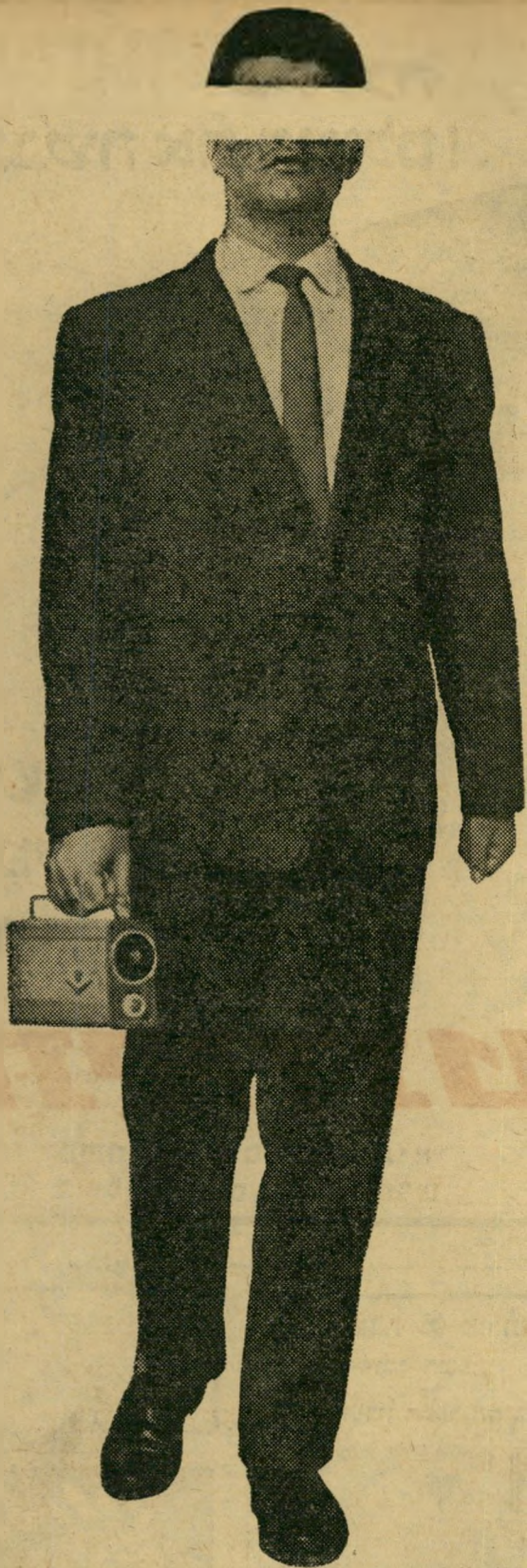
המחיר
99.90 ₪

כולל מסים ואחריות

- ★ דרוש הדגמה בכל חנויות הענף
- ★ לאנשי צבא וכוחות הבטחון בחנויות-השק"ם
- ★ לפי דרישה גם במזודה (13.90 ₪ בלבד)

מסרם הלפרן מלמד

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי
המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 26785, ת.ד. 136
מען מברקי: קולמסרס • דפוס משה שהם בע"מ ת"א
פיו 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

מיהו האיש?

זהו מר טמפו! הנציג של המשקה הפופולרי ביותר בישראל. שימו לב! מר טמפו מסייר במסעדות, בבתי קפה, ליד קיוסקים, בשפת הים, בקיצור, בכל מקום שם שותים טמפו, כלומר... בכל רחבי הארץ. מר טמפו לא מסייר לשווא. כוונתו להוכיח את אהדתו למאות האלפים המעדיפים בצדק את טמפו על כל משקה אחר, וזאת בדרך הפשוטה ביותר: הוא יעניק לכל אדם בו יתקל כשהוא שותה טמפו, רדיו-טרנזיסטור „רונית“ מתוצרת אמקור-אמ-רון. ובכן סיסמתנו מהיום:

„טמפו נותן טמפו“

לטובתכם עקבו אחרי מר טמפו

שורק את אביטל

כי שנה שניאות מסאליות לאורך מסעלו, ואל נא יחרץ אותו נונדר, שהכינוי „כלב זקן“ (old dog) באנגלית, הינו, למי עמים, כינוי חיבה. הלשון העברית אינה מכירה בכינוי זה במשמעותו הלועזית, סלף מקום, עמר, הקורא את העולם הזה, בור דאי לא יעלה על דעתו משמעות אחרת מאשר זילזול נסור. בניסין נונדר זה אינו, בהלך מחשבותיו, לא בויסין ולא בושמאל, אלא בן נעוה המרדות, ולו יאה החמסיר דלהלן: אותו איש, בניסין נונדר, הוכיח שאינו נבר, הוא מנדיש בזילזול, עמו ארס, ניבול, ריחו כואש ומעמו סר.

יצחק א. דגני, מושבה כינרת

אין העולם הזה יכול להשיב בשם הקורא נונדר מה התכוון במונח „כלב זקן“, אך כלב (זקן) מי שאינו עונה.

רחמן בן רחמן

בנוראי תוכרו את היסוד אורות חסימת הימיהיה מכוויית (העולם הזה 1210) על-ידי ד"ר סביח עזר ירכנס, שהוכנס למעצרו עד למשפטו, אלא אם יערב לו משהו ויוציא או תו מהכלא.

כיהודי וכאזרח טוב, רחמן בן רחמן, כי שכנו, ובעצת יהודי נוסף, נפילתי בפח וערבתי בשבילי י יצא מהכלא, תמורת 100 לירות. אם לא יימצא למשפט ש' ייערר ב-0.561 — ילך הכסף. אולם מאז שהוצאתי אותו מירי המשרה, נפי תחו ננדר תיסיס חדשים ומשפטו בי עניין זה קרב, ואילו הוא לא השאיר עקבות נורע לי שהוא בחולון, אולם אין ביכולתי לדרוש אחריו ולחפש בכל הארץ, אם אינני יורע כתובת נכונה. אף על פי שאין זה תפקידם, אבקשם לנסות לעזור לי במילוי משימה אזרחית זו, ולהשמיע עליו שוטלא את חובתו.

יחיאל דויד, רמת-גן
העולם הזה מקווה כי קריאה זו תגיע לאוזניו של פיבנס, או לידעת מי שיועד על כתובתו הנוכחית.

הקמח והתורה

בכפר ננים ב' היה קיים סוסר נרול ב' שם „שיבת אור ציון לתורה ולמלאכה“ בהנהלת הר' בנציון בציס שליט"א, וכרניל זרמן כספים למוסד הנ"ל מהסוכנות, מי „אורס“, מנכבנים פרטיים וכן קיצובימונות, מעמם הממשלה וכו' — וקול התורה בקע ריעים, שנאמר: יש קסת, יש תורה, בזמן האחרון, נדם קול התורה, ומהמסור נשארו רק צלקות מהכניינים שנהרסו ונכס כרו, ורק שלושת הסיקלטים, דמיישראל, ש' נשארו למליטה, וועקים מן האדמה: וי להאי שומרה דבלי בארעא מעניין הרבר, שלמנהל הנכבד הוענקה או רחות כבוד וויתור על חובות המיסים, כי ישיבת המועצה המקומית, ז'סטה אסמסיתו חיים אומיאל, כפר ננים

הר המזבח

התפלאתי מאוד לקרוא את מיכתבי, כבי יכול, במדור המכתבים (העולם הזה 1227) בחתימתו ברקוביץ משה. מאחר והנני מורה ברשת החינוך היסודי וקורא נלהב של „הר החינוך“, הנני להצהיר כזה ש' איז לי כל קשר עם ברקוביץ החתום על המיכתב. פירסום המיכתב נדם לי אינעיי מות רבה במקום עבודתי.

משה ברקוביץ, תל-אביב

תנו לה!

הרשו נא לי להביע את סלירתי מן ה' מיכתב „אל תחני לו“ של „פלוגית אלמני ניה“ מראשוני לציון (העולם הזה 1232). חתמי ראשית, אל תתחבאי אל הכלים. חתמי בשמר המלא, כי הינך עצמך חברתו הפרטית של הסמורנס „המקבל“... ציינת כי יצאת עם בן כמשך שנה וחצי, ועם חבר שני במשך חצי שנה, ואף אחד מהם לא ביקש מסך הכוחות, מי ערב לבריתו אלף? והלא לא פעם חרת הביתה בשעות חסות של הילה, דרך הננים והשרדות. כי ווראי תתצי כי שוחחת עם ידידיך במקור מות אלה על שייקספיר או על פרשת לבון. הינך מונה אל האחות היקרה במיתנם הי ידוע „כבריהו וחשדיותה“, למי סיפורת, הי אמן נאסין לה כי האסינה בו שישאנה לאשה ונתנה לו את אשר ביקש מסנה.

ג. חיים כהן, ירושלים

מאוד תוקפני נראה בעיני מיכתבה של „פלוגית אלמונית“. היא בנוראי צעירה מאוד וקשוחה, או סתם מכשמה, או ידירה של הבחור.

נבירתי, מדוע את כל כך מעדיקה את הניכור שלנו, הסמורנס? זה שהוא כישרו נ, ערין לא אוטר שהוא הננו. קראת מה עשה לה כשנורע לו שהיא בהריון. ועוד רוצה להיות רופא! איפה מובליכו והנני נותן?

בכל אופן, כל הכבוד לבחורה זו, שהיה לה האומץ לצאת בגלוי וללחום את מלחמתה. ואת, פלוגית אלמונית, אני מרחמת על מי שיתיה בעלך. כי לא צריך לחשוך ולע' שות כל מיני אקרוואסמיה כדי ללכוד כעל „מחא“ הנשואיו. נם זו אינה דרך.

לאה אשה, של שחר

אייכמן ונשמתו

למען השם, מה אתם מחמסים בנשמתו של ארולף אייכמן? קורם סיררה על „אייכמן, איש ותקופתו“. עכשיו סיררה בשם „אייכמן, סו, לירותו של נאצי“, מנתחים אותו מבחינה פסיכולוגית, מתארים את סניעיו, כאילו באמת יש לחיה כזו נשמה!

נחמיה ארד, ירושלים

אולי העולם שכה כבר משפט אייכמן, אבל לנו אסור להוניהו. המשיכו להקריש לו מקום ככל האפשר בעתונכם, כי העולם נם שכה את מבחי אייכמן — אבל בליבנו תופסים הם עדיין את כל המקום הפניע להם.

רינה שיף, חולון

שמעתם?

בראבו על סיפור השער שלכם (העולם הזה 1233), על גל השמועות שהציף את הארץ. כשקניתי את העתון, אמרתי לעצמי: נו, סופסוף, העולם הזה מתלבש נם על מדי קולס ומורה אותו מלמלה למטה. כש נסרתי, אתם יודעים מה חשבתי? אמרתי לעצמי: בחיי שהוא סיסכו, קולס זה, אני מקווה שהוא מעריך את השירות ש' עשיתם לו.

בנימין דביר, תל-אביב

את השמועה הכי נוראה לא פירסמתם. אמרים שהמועלים אלה אתם, מערכת העו לם הוה, מעלתם באיסון וקיבלתם חצי מיליון לירות מסדי קולס, כרי לא לכפר את כל הירוע לכם.

שמאל גריספר, חיפה

מערכת העולם הזה טשולה, במיקרה זה, לשלושת הקופים הסמליים: לא שמעה (את השמועה), לא ראתה (את הכסף), לא דיברה (דברים לא בדוקים). חוץ מזה, חצי מיליון זה סכום קטן מדי.

בני המזרח

חושבני שהעולם הזה עושה עוול למ. ז. טייארברג, הסופר הצעיר שנפטר בדמי ימיו (1874-1899). דעותיו היו במידת רבר דעות שמיטות, שאתם דוגלים בהן. בלכתכם עתה מזרח, הוא כתב: „אחי, בלכתכם עתה מזרח, עליכם לזכור תמיד כי מזרחיים אתם מלי רה... השונא היותר נרול של היהדות הוא המערב, ולכן אחי, כנסעכם מזרח, אל תסנו כאויבי המזרח אך כאוהביו ובניו הנאמנים... המורה יתעורר משנתו וימלוד כתבל, עוד יעמוד עמנו בראש המזרח החי ויתן אור הפעם חיים לחברה.“

כבוד רב חייבים אתם להעניק לאדם צעיר, שחי בגולה הדוסית והבין שאין תקומה לעמנו בשינאה למרח — קרי ער כים — ובאהבה למערב השופע.

חיים רכלבסקי, ירושלים

מה דעתך?

מאוד נהניתי מהסיסאל שערך שמעון צבר והעולם הזה 1232). אני, כשעצמי, לו שאל אותי, הייתי אומר שאני מוכן לרגל למען מעצמה זרה, אבל בתנאי אחר: שאת הרינונ לא אעשה בישראל, ולא ננר ישראל, אלא בחוץ-לארץ, וננר סדינות זרות, ולמה לא?

דאיקשת

קשת

דאיקישון

קישון

גיב טוב, ונסיעות ככל העולם. אבל מכיוון שלא שאל אותי, נם לא אומר מה דעתי. דויד הבר, תל-אביב

עלינא? אני מכירה נם את קישון ונם את סילבי קשת. ולא תספרו לי שהתמונות שפירסמתם ליד תשובותיהם הן התמונות הנכונות.

יונה בחור, תל-אביב

לא סיפרנו ולא נספר. קישון וקשת, כפי שהקוראה בחור מכירת אותם, ראה תמונות.

מה זה כלב?

לצערי, עלי לציון אצלכם חירך מאקס כמירוסם החמסיר המוכן (העו לם הוה 1232) מסרו שפלות לכנות בשם „חירי“ כללות תכל הקריש חי

בכנופיית הגנרלים, שכילונם היה ברור מראש לכל — פרט למנגנוני החושך של ארצות הברית וישראל.

משפט אייכמן

אזירה בצהריים

לפתע — ככה האור. האולם כולו שקע באפלולית. דמויות השופטים והפרקליטים נראו במטושטש במקומותיהן. אך הקהל לא הביט בהן. הוא הסתכל, כמהופנט, בתא הזכוכית. שתי אלומות אור, אדירות ומרוכזות, הצטלבו על פניו של אדולף אייכמן. הן הבליטו בזיו חתור את הפרופיל החד, אי של אור באפילה. היה זה כאילו קרה נס, תופעת טבע עוצרת נשימה. עברו דקות עד שהקהל תפס כי תקלה חשמלית גרמה להפסקת האור, וכי שני זרקורי בטחון, שהותקנו מראש למטרה זו, והמופעלים עלידי גנראטור מיוחד, האירו את הנאשם. מה חשב אייכמן עצמו באותם רגעים? רק האנשים שישבו בקירבתו הרגישו במתיחות שהשתלטה עליהם. בתנועה העצבנית של פיו, החשב כי הנה הגיעה ההצלה? החשב ש' אוטו סקורצני, קצין הס.ס. הנועז ששיחרר בשעתו את מוסוליני, נחת על גג הבניין ההתרגשות נמשכה רק כמה דקות, עד שהכל נרגע. אולם שום במאי לא היה יכול לביים מעמד דרמאטי יותר.

מיטת סדום. היה צורך במעמד כזה כדי להזכיר כי אכן זהו משפטו של אדולף אייכמן, האיש בתא הזכוכית, ולא משפט המשטר הנאצי כולו.

על רקע זה תכפו ההתנגשויות בין ה' שופטים לבין העדים, ובעיקר בין השופטים לבין התובע, התביעה רצתה להביא עדויות רחבות, לתאר את השואה במלואה, השופ' טים רצו לדעת מה הקשר בין עדויות אלה לבין האיש אייכמן, גם הכתבים הזרים, שזוועזעו עלידי העדויות, פיקפקו עם ה' דברים אומנם רלבנטיים. התוצאה: אב בית' הדין תבע, בקיצוניות גוברת והולכת, ל' צמצם את עדויות העדים. תחת לחץ זה החל גם התובע עצמו לצמצם את שאלותיו, לחתר על השמעת פרטים בעלי ערך חיוני להבנת השואה.

אי אפשר היה לרחם על התובע, כי הוא עצמו אחראי לקביעת מיסגרת זו למשפט. אילו העמיק לחשוב על בעייה זו מראש, ייתכן כי היה מקבל כמה מן ההצעות ש' הוצעו לו מן הצד. אפשרות אחת שהיתה: לתבוע לדין לא רק את אדולף אייכמן, אלא לרון (בהערס) גם את שאר פושעי ההש' מדה שנשארו בחיים, כגון מפקד הגסטאפו מילר, הצעה אחרת, טובה עוד יותר: לתבוע לדין, יחד עם אייכמן, גם כמה אירגונים (המפלגה הנאצית, הס.ס. שרות הבטחון, הגסטאפו) כפי שנעשה בנירנברג. אילו נעשה הדבר, היו כל פרטי ההשמדה הופכים רלבנטיים לא רק מבחינה היסטורית, אלא גם מבחינה משפטית טהורה.

היועץ המשפטי לא קיבל הצעות אלה. ב' זאת הכנים את עצמו למיטת סדום, הפוגמת, במידה רבה, בהצגת מלוא התמונה של השואה במשפט.

דמויות באפלה. יום אחרי יום, שעה אחרי שעה, הצטברו העדויות: כתבים ש' האמינו כי חושיהם כבר קהו, כי שוב אינם מסוגלים להזדעזע ממאומה, הרגישו שוב שוב כיצד הדמעות עולות בעיניהם. היה זה כאשר, מדי פעם, ביצבצה בים הוועות תמונה אחת דמות אחת, שהוארה לרע באור הזכרון, לפני שנעלמה באימה הכללית. הנאצי הגבוה והיפה כמו אליל, העומד על גבעה קטנה, מול היהודים העובדים על פניו, והורמו בתנועה קטנה של האצבע — מי לחיים ומי למות. היהודים המתנדי' בים לגירוש, תמורת כיכר לחם אחת, מבלי לדעת כי הרכבת מובילה לתאיהנאזים. ה' פולנים הצועקים "הודים למות!" בראותם את היהודים מובלים בדרכם האחרונה. ה' ליטאים המתקבצים בשולי הגטו כדי לש' דוד את דירות היהודים בעוד אלה ממתי' נים לקרונות המוות. הנאצי טאננבוים, ש' (המשך בעמוד 10)

העם

תאריכים ישנים וחדשים

העולם יצר תאריכים היסטוריים חדשים. אחרי שירי גאנארין הסובייטי הקיף את כדור הארץ, התרומם השבוע אלן שפארד האמריקאי אל החלל, נהג זמנית בחללית, טס כמה מאות קילומטרים — הישג קטן יותר, אך חשוב גם הוא.

בקדחת יצירת ההיסטוריה, כימעט ונש' כחו תאריכים היסטוריים ישנים. כימעט איש לא שם לב, השבוע, לתאריך אחר ב' תולדות העמים: התמוטטות הרייך השלישי, לפני 16 שנה. בל"ג בעומר, תש"ה, ה' אבד אדולף היטלר ונשרף במדורה שהוא עצמו ציחה להכינה — כשם שנשרף לפני כן ולאחר מכן באלפי מדורות של ל"ג בעומר, בארץ ישראל.

בעקבם בנשימה עצורה אחרי זרעות מש' פט אייכמן, ידעו אזרחי ישראל להעריך את חשיבותם הגורלית של תאריכים אלה. חשיבות זו סוכמה עלידי הפקד אבנר לס, כאשר הזכיר לו אייכמן שאחרי ככלות הכל נשארו באירופה שני מיליון ו-400 אלף יהודים חיים בתום המלחמה. השיב לו לס, בשקט: "אל תשכח שזה לא קרה בגללכם. אילו נמשכה המלחמה עוד שנה, לא היה איש מהם נשאר בחיים."

מדיניות

בלורית בועית

שני מדינאים בעולם הודדו לברך את הנשיא שארל דהגול ברגע שנסתבר כי ניצח במאבקו נגד הגנרלים המתקוממים ב' אלגיריה. אחד מהם היה הנשיא קנדי, ש' הבטיח כל תמיכה אפשרית. השני היה דויד בן גוריון. כבר אז נמצא מי שהעיר ב' פאריס: "על ראש הזקן בוערת הבלורית!" השבוע נתעורר חשד כבר כי אומנם היתה יסוד להערה זו.

שיפחה נרצעת. תחילה נדהמה צר' פת כאשר נתגלו יותר ויותר פרטים ש' הוכיחו כי הגנרלים המתקוממים סמכו על הבטחות מפורשות של המוסד האמריקאי המרכזי לביון, סוכני המוסד נועדו עם הגנרלים המתמרדים במאדריד, ערב ההתק' ממות, הבטיחו להם "הכרה תוך 48 שעות". אותו זמן זכה הגנרל שאל, לעידוד נמרץ מצד הקצינים האמריקאים במפקדת נאט"ו, בה מילא בשעתו תפקיד חשוב.

עבודת אלה הטילו צל שחור לא רק על האמריקאים, אלא גם על הגנרלים המתמר' דים עצמם. שאיפתם להמשיך בדיכוי ה' קולוניאלי באלגיריה המעונה, העבירה אותם על דעתם, הביאה אותם עד עבריי' פפת של בגידה במולדתם שלהם. כי האמריקאים לא הבטיחו את תמיכתם חנם. הם תבעו (ואכן הובטח להם) תמורה: חיסול המדי' ניות הלאומית העצמאית של דהגול, הח' לפתח במדיניות חדשה, שתהפוך את צרפת שיפחה נרצעת של אמריקה.

איוורת טומאדלית. ממשלת צרפת החליטה לשטש עד כמה שאפשר את ה' שערורייה, בידעה כי הגילויים כבר השגו את שלהם. הם הבטיחו את חיסול החתירה האמריקאית נגד דהגול. אך ברגע שסולק החשבון עם המברך קנדי, נפתח החשבון עם המברך בן גוריון. הרמז הגלוי הראשון על כך בא בשבועון השמאלי פראנס אובסרבאטור. אחרי ניתוח התמיכה האמריקאית בהתקוממות, הוסיף העתון: "מדובר גם על מקורות כספיים אחרים (למתקוממים) — חברה בינלאומית גדולה הקשורה בענייני קונגו, ולבסוף חוגים מסויימים בישראל."

הלשון הזהירה לא רימתה איש ביחס לכונתה. ברור כי שום חוג בישראל — כולל תנועת החרות — אינו די עשיר כדי להעניק קרנות גדולות להתקוממות זרה. יוצא מכלל זה חוג אחד: החוג של דויד בן גוריון, שמעון פרס ומשה דיין, החולשים על קרנות ממלכתיות סודיות ניכרות מאוד. קרוב לתדאי כי לא תבוא שום תגובה רשמית מצד ממשלת צרפת. אולם עצם ציון הדבר עלול להנחית מכת-מחמת על הית' סים עם דהגול. השלום הקרוב באלגיריה עמד ממילא להשמיט את הבסיס מתחת ליד' דות הישראלית-צרפתית. אולם שמועות אלה עלולות לתרום לכך תרומה נוספת: להרגיע את המצפון הצרפתי ביחס לאפשרות של הפקרת ישראל.

קשה היה למצוא הוכחה ברורה יותר לאיחילת הטוטאלית של נעריהחצר ואדונם בשטח הפוליטי, מאשר תמיכתם ההרפתקנית

בחיוכה נבשה את העולם!

שיניה מקסימות תודות ל-

תיאדנו

משחת שיניים של "תיא"
בשפופרת עם הראש החדש

פרסום מלניק

הוצאת מ. מזרחי
רומן השבוע
של
"מועדון הספר הטוב"

אהבת זר
מאת הרודר רובינס

הרומן מגולל פרשת אהבה בלתי רגילה ופרשת יידות מופלאה שבצתיים: יידותו של צעיר ההופך לפושע, לחבר מנוער ההופך לאיש החוק וגורש לה' עמיו לדין. "לא תשכח 190 וה" סיכמו המבקרם בכל ארץ בה תורגם הספר.

ההפצה הראשית:
מזרחי, רח' אלנבי 60
טלמון 64755, תל-אביב

המנוי —
סיבולת
חשבון,
נא פרע
אותו בהקדם

תמונת פארטיזנים יהודיים מיערות ליטא, שצולמה בידי רוס, ביום השיחרור. במרכז, עומד: קובנר. קיצונית מימין: ויטקה, אשתו של קובנר, שבפעולות-חבלה מדהימה פוצצה את הרכבת הגרמנית הראשונה באיופה הכבושה.

סופו של איציק

הדראמה הסודית המסתתרת מאחורי עדותו של אבא קובנר במשפט אייכמן

החדר היה הרוס והשלג שחדר דרך התיקרה ההרוסה כיסה את הקירות. היה זה קומץ של גברים יהודיים, ששום דבר בחייהם עד לאותו יום לא הכין אותם לחיי מחתרת — מחוץ, אולי, לקשיש שבחבורה. היה זה יצחק ויטנברג. הוא היה אז כבן 42, איש רחבי-גרם, בעל קומה בינונית, קרמזג ובעל הומור. הוא היה חבר המפלגה הקומוניסטית הבלתי-יחוקית, התנסה בתנאי מחתרת ומאסר.

היה שם גם יוסף גלזמן, נציב בית"ר בליטא, אשר עם הקמת הארגון היה סגנו של ראש המשטרה היהודית בגיטו. היה שם אברהם חביוניק, מפעילי הבונה, אירגון הפועלים היהודיים הלא-ציוני. נוכחו גם ניסן רוניק מהנוער הציוני ואבא קובנר — צעיר הי"ח בלבד (23), איש השומר הצעיר, אשר יום את הסגיש.

לרובם היתה זו פגישתם הראשונה זה עם זה. הם באו ממה שנחשב עד לאותו זמן כ"מחנות" עוינים. המחיצות נפלו רק נוכח המציאות המשותפת — ההשמדה.

לכולם היתה משותפת ההכרה שיש להתקומם ולא להשלים עם הרצח; שונה החשבון האחד הגדול. לכולם היתה משימת תפת ההכרה שכבוד העם וכבוד החיים קוראים להם לעשות את המעשה שאפשר והוא למעלה מכוח אנושי: להעלות את המוכנים, המיואשים והמועדים-לטבח — לאקט של התנגדות.

★ ★ ★

איש מהם לא קיחה שבהתנגדות זו ושיגו ניצחון כלשהו. לא היה כל סיכוי לכך שיוכלו להתגונן עד בוא הגאולה; אם כי תיקחת הגאולה לא פסקה אף לרגע. הם ידעו שמה שהם נוטלים על עצמם הוא רק לתת דוגמה של מות בכבוד. דבר זה שאיחד אותם. היה זה הגיטו הראשון בו התאחדו כל הגוונים הפוליטיים. היתה זו המחתרת הראשונה — ואולי היחידה — בה לא אורגנו יחידותיה לפי מפתח מפלגתי. מאותו רגע ואילך נתקיימה רק אחת לוחמים יהודיים.

ויטנברג ניבחר פה אחד למפקד האירגון — קובנר הציע אותו — כי היה גם המבוגר ביניהם ובעיקר: בעל נסיון מחתרת. קובנר עצמו ניבחר לסגנו ולמפקד הבאטליון הראשון — לכשיקום. גלזמן ניבחר למפקד הבאטליון השני ולאחראי על אימון הלוחמים. קובנר היה אחראי על האירגון.

אותו ערב, באותו חדר, כאילו נמוגה אימת הגיטו. בקבוק הודקה היחיד שהיה ברשותם הורק, תוך הכרה שמכאן ואילך יחיו, לפחות הם, חיים אחרים. לשעה לפחות, נשרה מהם

העד קובנר: המפקד הראשון של האירגון הלוחם שלנו היה אדם מופלא בשם יצחק (איציק) ויטנברג. המטה היה מורכב מאיציק ויטנברג (הכינוי שלו ליאון), יוסף גלזמן (הכינוי שלו אברהם), אברהם חביוניק, ניסן רוניק ואנוכי. התחלקנו בתפקידים. ויטנברג נבחר על ידינו להיות המפקד, ואנחנו בתפקידים שונים במטה. ...

... השאלה הראשונה, השאלה שתמיד נשאלה, לפני כל פעולה, היתה: האם ראשי מישור לעשות משהו, שבבבות יהודים ישאו באחריות קולקטיבית עבורו? למתמרדים יכלה להיות הצדקה אחת: ההכרה שהם עומדים בפני השמדה טוטאלית. אך הכרה זו היתה רחוקה עדיין מתודעת כלל כלואי-הגיטו; ואף אצל הלוחמים עצמם היתה יותר תחושה מאשר ידיעה.

כי גם לאחר שנכתב כרוז המרד הראשון, ואף-על-פי שהיו כבר עדויות של ניצור לים מגיא ההריגה ששמו פוגארי — גם לאחר שהיה ידוע וברור כי כל מי שנלקח לפוגארי נרצח — גם אז הוחזרו ונקלטו בליבות היהודים בגיטו חילנה ידיעות חד-שות לבקרים, כי באותו פוגארי שסתם גיטו, אז שררה בגיטו גם תקופה של יציבות. החטיפות ההמוניות, בהן נלקחו להשמדה 40 אלף מתוך כ-70 אלף יהודי העיר, פסקו. הוקם הגיטו והשתרשה האמונה, כי עתה יונח לגותרים לחיות. כי הגרמנים גזרו מליצור את האמונה המוחלטת והכללית ש"מחת מצפה לכל יהודי, בכל מקום. אם טבחו בגיטו חילנה, הניחו ליהודי ביאליסטוק לחיות. כתוצאה מכך, האמינו בביאליסטוק שהרעה לא תיפול על ראשם, כי ישארו בחיים — אם רק יצייתו לגרמנים.

כך גם, אחרי המכה הראשונה, פסקו הגרמנים מן ההמתה הסיטונית בחילנה. יושבי הגיטו, ברובם המכריע, נתפטו לאשלייה המתוכננת: עתה כבר יונח להם. "למי דרושה מחתרת?" אמרו, "למי דרושים מורדים? זה רק יפר את הסטאביליזציה, יסכן את הקיים!"

בכל זאת החליטו המורדים למרוד. ניתוח קר — ותחושה בלתי-ניתנת להסברה — הביאו אותם להכרה שאין רחצה אלא אשלייה נוספת, וכי עליהם להתכונן בכל זאת לחיסול סופי.

★ ★ ★

הם התכנסו לשיבתם הראשונה, ארבעת המארגנים המייסדים. ביום הראשון של שנת 1942 נכתב כרוז המרד הראשון. המורדים הראשונים התכנסו כעבור שלושה שבועות.

י יער יפה מאחורי חילנה, שם נהגו תנועות הנוער היהודיות לקיים את טיוליהן ואת חגיגות ל"ג בעומר. היה זה חלק משיטת החזוה של הנאצים, כי תמיד בחרו נוף יפה במיוחד, שאיש לא היה מתאר לעצמו שיבוצו בו מעשי רצח כאלה.

ויטנברג — כפי שצויר עליידי קובנר

אימת המחט. אולם איש מאלה שהיו באותו חדר לא שיער מול איזה אויב מחריד הם עתידים לעמוד, נוסף על הרוצח עצמו. אויב מחריד זה היה האשליה בה חיו המוני הכלואים של הגיטו...

... ביקשנו מה שמבקשת כל מחתרת — למצוא עזרה. לא היתה לנו כמעט עזרה כזאת. אנחנו בקשרינו אנו, בעידוד שלנו, הקימונו את המחתרת הלא-יהודית. בראשה עמד אחד ויטאס, אדם פעיל במפלגה הקומוניסטית מלפני המלחמה...

... ליטא, ככל אירופה המזרחית, שכבה תחת מגפי הנאצים. בתחילתה של שנת 1942 לא היה בכל הארץ שום תא של התנגדות. הצבאות התפוררים, האוכלוסיה השלימה ברובה עם הכיבוש, ושום אירגון מחתרת לא קם עדיין מתוכה. הכרוזים היחידים שקראו לאוכלוסיה הפולנית להתמרד, בשם „אירגון פאטריוטיס פולני“; והכרוזים היחידים בליטא שקראו לאוכלוסיה הליטאית להתמרד, בשם „אירגון פאטריוטיס ליטאי“ — חוברו בגיטו והודפסו בדפוס חשאי שחבר האירגון היהודי הלוחם, אירגון והכניסו לגיטו.

המצב בקרב הפולנים היה שונה במקצת. שם היתה קיימת המחתרת הפולנית, בהנהגתה של ממשלת הגולים בלונדון. לרשות סניפיה עמדו כוחות חזקים ונשק רב.

כאשר ביקש האירגון היהודי לוחם למצוא עזרה מחוץ לגיטו, ומאחר שלא נמצאה עד אז בוילנה שום כתובת אחרת, פנה אל האירגון הפולני. עליידי קשרים אישיים נוצר מגע בין שני האירגונים, ולאחר השהיות ומשאומות מייגע נענו היהודים בשלילה. הנימוק:

זה הספר המזרחי ואין בטחון שבנשק שיתנו ליהודים לא יסייעו לסובייטים בכוח השעה. העזרה היחידה, העזמה אך המופלאה, שהגיעה מן החוץ: יום אחד הופיעה בשערי הגיטו נזירה, שביקשה לראות את אבא קובנר. כשנפגשו השניים במקום סתר, הוציאה הנזירה מתחת מעיליה שלושה רימונים. „זה כל מה שיכולתי להשיג“, אמר לקובנר, „אני מבקשת להיכנס לגיטו ולהישאר עימכם, להילחם ולמות, כי אלוהים הוא בתוך הגיטו.“

היתה זו אם מינור מסביבות חילנה, שבתוכו מצא מחבוא אבא קובנר עם עוד קבוצה של יהודים, בתקופה הראשונה של הכיבוש. לאחר שהקבוצה החליטה לעזוב את המינור ולשוב לגיטו, כינסה אותה אשה את כל הנזירות לתפילה לשלום היהודים היוצאים. הרימונים, שהובאו בסיועו כה רב, היו בלי נפצים.

★ ★ ★

הרובה הראשון מגיע לגיטו

האירגון היהודי הלוחם הוקם. חבריו גויסו מתוך המסגרות של תנועות הנוער הקיימות, עליידי בחירה אישית. לאט לאט הורחבה המיסגרת ונוצרו יחידות ריפריה — לא יחידות קרביות ממש, שהוכנסו לסודות האירגון, אלא יחידות מילואים. הבסיס הורחב בהדרגה, עד שביחידות הקרב היו מיוצגים כל הגזעים הפוליטיים. בתקופת-השיא, נועדו להגיע לכדי 300 לוחמים מאורגנים במחתרת.

הנשק הושג בכל הורכים, בעיקר בדרך השוד ממחנות-צבא גרמניים. הוא הועבר לגיטו בארונות מתים, במיכלי צואה, דרך תעלות הביוב ובעיקר — על גופן של קשריות האירגון הלוחם. מיעוטו ניקנה בזהב ובכסף מאזרחים פולניים — ואף מחיילים גרמניים, שלא חשדו כי הם מוכרים את נשקם ליהודים.

היה משהו נבואי, דחקא בהשגת הרובה הראשון. הוטל על אחד מחברי האירגון — שעבד עם עוד כמה מאות פועלי-כפיה יהודים במחנה גרמני — לגנוב רובה ממחסן המחנה. היה עליו לפרק את הנשק, להחביא אותו על גופו ולהכניסו בחשאי לגיטו.

הגיעה שעת שובם של הפועלים מן העבודה. כמה מראשי האירגון יצאו לשער, לראות כיצד מגיע משלוח ראשון זה של נשק-מגן. הם ראו את תור הפועלים מתקרב לשער. אלא שבמקום הזקיף הרגיל, שהיה מעיף מבט שגרתי על הנכנסים, עמדו הפעם מישמרות משולשים: גרמניים, ליטאים ויהודיים. כל מי שעבר על פניהם הרים את ידיו, והשומרים מיששו את גופו. הם חיפשו מזון מוכרז.

מבריה הנשק התקדם עם כל התור. הגיע למקום העשירי, התשיעי. חבריו בפנים הגיטו, ידעו מה יקרה כאשר יתגלה הנשק. בפעם הראשונה הומחש להם מה פירוש האחריות הקולקטיבית שכל יושבי הגיטו נושאים בה. ואז עשו דבר אינסטינקטיבי, בלתי-מחושב. הם ביטאו קטטה צעקנית ליד השער. השוטרים התנפלו עליהם, עצרו אותם. בתוך ההמולה עבר מבריה הנשק את שער הגיטו עם הרובה היקר.

★ ★ ★

„אני מוכב ידי כדם!“

שגת הנשק היתה רק אחת המשימות. נוספו לה גם הצורך לאמן את הלוחמים להשתמש בנשק — ולא פחות חשוב: להסתיר את הנשק במחסנים סודיים. כל זאת מתחת לחוסמה של המשטרה היהודית ושל המרגלים הגרמניים שבתוך הגיטו, בשטח שלא עלה, בסך הכל, על שבע סימנות.

האימונים התנהלו במרתפים סגורים, תוך סיכון עצמי רב. לא רק סיכון הגילוי עליידי הגרמנים, אלא סיכון ממש, שבשעת ניסוי הפצצות והמוקשים מתוצרת בית, ייפגעו הלוחמים.

באו הפעולות הראשונות. הונחו פצצות פרימיטיביות ומוקשים כימיים בתוך רכבות תחמושת של הצבא הגרמני; נשלחו לוחמים לעבוד במחנות של תותחנים גרמניים ובמכון לבדק מטוסים. שם חיבלו במיתקנים, בתותחים, בחלקי-חילוף.

דחקא תפיסה זו, כי יש ללחם בגרמני כאשר הוא, ולא רק להתכונן לקרב האחרון על הגיטו, היא שחישלה את המחתרת. היא גם שרחפה את הלוחמים ללבות את אש המלחמה מחוץ לחומות הרובע היהודי. בעידודם הוקם גם התא הראשון של המחתרת האנטי-פאשיסטית הלא-יהודית, מחוץ לגיטו.

כאן פעלו בעיקר הקומוניסטים היהודים שחיפשו ומצאו את חבריהם המסתתרים מפני הטרור הגרמני בעיר. בשורת האירגון בגיטו עודדה את רוחם. אם בגיטו אפשר, אמרו לעצמם, בחדאי שאפשר גם בעיר. כפאראדוקס אולי יצלצל, שבמקום סעד ועזרה מחוץ לגיטו, שביקשו לוחמי הגיטו, הופנתה הבקשה הראשונה של המטה הלא-יהודי שישאלו להם מהגיטו כמה אקדחים. היהודים נענו לבקשה.

ויטאס, ראש המחתרת הזאת, היה אחד העסקנים הפעילים בליטה מלפני המלחמה...

... ב-8 ביולי 1943 נתפס ויטאס עליידי הגסטאפו. הוא איבד את עצמו לדעת בתא העינויים. ב-15 ביולי הגיעה אלינו שמועה לא-בדוקה, שהמקשר בין ויטאס לבין מורדי הגיטו, גם הוא נתפס. בליל 15 ביולי שלה גנט, מפקד המשטרה היהודי בגיטו, את נציגו וביקש מאיתנו שנבוא אליו להתייעצות. ביקש באופן דחוף את איציק ויטנברג, אברשה חבוניק, חיינה בורובסקה ואותי...

... קיומו של הארגון הלוחם היה סוד לא רק לגבי הגרמנים. חבריו שמרו על סוד קיומו גם מפני המשטרה היהודית ומפני היוזנטאס היא מועצת היהודים, הממונה מטעם הגרמנים.

כאשר אך מונה היוזנטאס, שררה הרגשה בקרב כלואי הגיטו כי יהיה זה מעין מימשל עצמי. יהיה בידו לקבוע, כך האמינו, את גורל היהודים בגיטו. לכן, בראשית ימיו של היוזנטאס, היו מיוצגים בו עסקנים ציבוריים ידועים.

לימים נסתאבה דמותו של היוזנטאס. הוא הפך כלי-ביצוע של מדיניות ההשמדה. התבלט במיוחד מפקד המשטרה, יעקב גנט, קצין בצבא הליטאי לשעבר, הצטדקותו היתה: „אני טובל את ידי בדם, כדי להציל חיי יהודים. אני מקריב אלף כדי להציל עשרת אלפים.“ השקפה זו הולילה אותו מחומרה אל שיפלות, ממעשי שיתוף-פעולה עד למעמקים התהומיים של מכירת-אחים.

★ ★ ★

התקפה על הגסטאפו

סגנו במשטרה היה יוסף גלזמן. הוא אף השתתף בחלוקת השיינים הראשונים. תחילה סבר, ככל היהודים, כי השיינים הם תעודות של מיון בגיטו לגיטו ומעבודה לעבודה. אך משנתברר לו כי לא היו אלה אלא תעודות-מיון למחת, ומשהגיע לידועתו הכרוז המחתרתי של קובנר, הקרא למרד — הצטרף מיד אל מייסדי האירגון הלוחם. עוד בישיבה המשותפת הראשונה הודיע, גם רצונו להתפטר מיד מהמשטרה. אך כדי לא לעורר את חשדותיו של גנט, החליטו חבריו שעליו להמשיך בתפקידו — עד הרגע בו ידרש ליטול חלק באקציה.

הוא המשיך במשטרה. אך מאותו רגע הגיעה עבודתו עם גנט לידי משבר. מבלי יכולת להסתיר את רגשותיו, הביע בפני מפקדו את סלידתו משינוי-הפעולה עם הנאצים. כתגובה החליט גנט לסלק את סגנו. אולם אם לא יכול היה לסבול מצפון ער בקירבתו, קשה היה לו שבועתים לסבול כי איש כזה יעמוד מנגד ולא יהיה שותף למעשיו. בפעולת-תפתע נעצר גלזמן ועמד להיות מוצא למחנה-עבודה מחוץ לגיטו.

האירגון המחתרתי הצעיר נאלץ לפעול. חבריו התנפלו על השוטרים, שיחררו את גלזמן בכוח. איציק וקובנר אף הרחיקו לכת, התייצבו לפני גנט, והזהירו אותו מפני כל מעשה פגיעה בגלזמן. היתה זו הפעמה מדהימה למפקד המשטרה, שקומוניסט ואיש השומר הצעיר יופיעו לפניו כמגינים על איש-ביתם. גנט עצמו הצהיר שהוא חבר המפלגה הרביוניסטית ולכן יכול היה להעריך נכונה את משמעות התופעה החדשה של ליכוד המחנות מתחת לחוסמו. שני מנהיגי המחתרת אף לא הסתירו בפניו כי נוצר כוח מזוין, אשר יש מעתה להתחשב בו בתחומי הגיטו.

בצורה זו יצא האירגון הלוחם מן האלמוניות. היתה זו גם הכרזת-מלחמה בין האירגון הלוחם לבין משטרת הגיטו, כשגנט יודע מיהם העומדים בראש המחתרת...

... הגננו למשרדו של מפקד המשטרה. היתה זו שעה עשר בערב. הוא שוחח בתחילה על העבודה ועל המצב בגיטו. הרגשנו שמשהו עומד להתרחש. מתוך תחושה פנימית של חבריו הלוחמים, הועמדו משמרות סביב הבניין וברחובות. אחרי כמה דקות של שיחה, שלא פירשה דבר, נפתחה דלת צדית במשרדו של גנט והופיעו בדלת אנשי ס.ס. עם תתי מקלעים דרוכים נגדנו. הם ציוו עלינו לקום ושאלו: „מי פה ויטנברג?“ איש לא ענה. גנט הצביע על ויטנברג ואמר: „הוא ויטנברג.“ הם כבלו אותו בששורות, הוציאוהו בתתי מקלעים. מוכי תדהמה אמרנו לגנט: „בוגד שפל, עוד נתראה!“ אז אמר לנו: „אינני אשם, איש שלכם נתפס על ידי הגסטאפו. מסר את שמו של ויטנברג ואני חייב למסור אותו — אחרת ישלמו אחרים בחייהם עבורי.“ יצאנו, והוא הובל עליידי הגסטאפו לשער הגיטו. זה לא היה רחוק, פחות מכמה מאות מטרים עד השער. התצפיות, שהעמידו לוחמינו בדרך, ראו מה קרה, והזעיקו מיד לוחמים. הם התנפלו על אנשי הגסטאפו. היו יריות והם נמלטו על נפשם מעבר לגיטו. ויטנברג נשאר בידיו...

... חשיכה בגיטו. הרחובות היו ריקים ורק מה צעדיו של ויטנברג ומגפי אנשי הגסטאפו נשמעו ברחוב. לפתע, ובבת אחת, פרצו במצאות הסימנות קבוצות של לוחמים, נושאי אקדחים וגרונים. התנפלו בקריאות-קרב על הגסטאפו. המישר הגרמני הוכה בתדהמה. מי היה חושב שבתוך גיטו יהודי יותקפו בחירי הנאצים? וזאת סמוך כל כך לשער הגיטו, השמור דרך-קבע בידי חיילים נוספים?

המישר ניסה להשיב אש. נשמעו מספר יריות, אך ההתקפה הפיתאומית עשתה את שלה. הגרמנים ברחו על נפשם — בהשאירם את ויטנברג בידי הלוחמים.

★ ★ ★

„תפסו את ויטנברג!“

החבורה נעלמה שוב לתוך הסימנות, ויטנברג נלקח מיד למקום סתר, במסגריה. כעוד מנסים לנסר את השרשרות שליליות, הורה המפקד — חומר אף שולט ברוחו — לגייס את האירגון. קריאת הגיוס עברה כהרף את רחובות הגיטו, כשכל לוחם מעביר אותה בשרשרת לחברו. תוך שעה קלה היו היחידות ערוכות במקומותיהן. המיפקדה התכנסה במעון השימוש של השומר הצעיר, ואילו ויטנברג הועבר למחבוא.

היה ברור שהכל עוד עתיד להתרחש. על משמעות המעצר עצמו היו הידיעות חלוקות בין חברי המיפקדה. סברה אחת היתה, שאולי נכון הדבר שהמקשר הפולני, אשר נתפס עליידי הגסטאפו, מסר את שמו של ויטנברג, שרק אותו הכיר אישית, מכל חברי האירגון היהודי. ואילו דיעה אחרת — ובדיעה זו החזיק ויטנברג לפחות בשעה הראשונה — היתה שאין זו אלא תואנה וקנוניה של גנט, וכי הגרמנים עומדים לערוך אקציה בגיטו או אף לחסל כליל — ורוצים לחסל, עליידי המעצר, תחילה את האירגון הלוחם. אלא ששום סימנים — שכימט תמיד היו מבשרים אישנה לפני כל אקציה את קירבתה של הסכנה — לא היו בנימצא. אף-על-פי-כן חיבר אבא קובנר מיד כרוז אל יהודי הגיטו, בו קרא להם להתגונן ולא להאמין למירמה כאילו מבקשים רק את ראשו של ויטנברג...

... אך מיד נכון דבר שאיש לא יכול היה לשער. הגרמנים לא נכנסו לגיטו אבל הודיעו לגנט, שאם עד שלוש לפנות בוקר לא יובא ויטנברג לידיהם הם משמידים את הגיטו. גנט כינס מיד את תושבי הגיטו, הועיק את הבריגאדירים (ראשי פלוגות-העבודה), את המשטרה, ואחרי כן ערך אסיפה המונית, הסביר ליהודים שבגלל אחד ויטנברג עלול הגיטו להישרד...

... תחילה לא האמינו האנשים למשטרה. החלה ריצה מבוהלת למלונות בגיטו. נוצר מאורגן תפס עמדות של הגנט. פחד מפני העתיד להתרחש, וגאווה על הלוחמים הצעירים, שימשו בערוביה. בשעה אחת אחר חצות הצליח גנט לשכנע, בעזרת הבריגאדירים ואנשי

שהצליחו להימלט לאחר שכבר הוסעו כבדת דרך, והם מגיעים חזרה לתחומי הגיטו.

שלושה ניתנו בחוצות

כך זה התרחש תוך דקות ספורות. למפקד, אבא קובנר, התברר שסביב הגיטו, במרחק רחוק מן החומה, ערוכות עמדות מרגמות. הוא נתן לאנשיו פקודה לחפוס עמדות ולהקים מיתרסים ברחוב הראשי ובסימטות הצדדיות, המובילות מן השער אל לב הגיטו. הוא נתן פקודה לעמדה הקדמית, ברחוב סטראשון 12, עליה פיקד אליה שינבויס, לקחת בחשבון את הטאקטיקה של האויב, לתת לו להיכנס עמוק בגיטו ולא לפתוח באש לפני שהגרמנים ייתקלו בעמדה המרכזית. שינבויס, מתוך חוסר ברירה — התקרבותה של הולית גרמנים לעמדתו — או מתוך אי-התאפקות, פתח באש. נפגעו גרמנים, אך יחידת החיפוי שלהם המטירה מיד אש-מיקלעים על העמדה ושינבויס נפל חלל. הבית הופעץ יחד עם עוד שני בתים סמוכים לו.

כאן קרה הדבר המפתיע והבלתי-משוער ביותר: הגרמנים נסוגו מהגיטו — ולא ניסו להדור אליו יותר.

במשך 14 הימים שלאחר מכן עמדו הלוחמים בנשק גלוי בעמדותיהם, מבלי שיוכלו לבוא במגע עם הגרמנים. באמצעותו של גנס והמשטרה היהודית הודיעו הגרמנים ל"13 אלף היהודים שנותרו עוד בגיטו, כי אין כל סכנה שיוכלו אותם לפגוע — אלא שהם חייבים לעבור למחנה-עבודה באסטוניה. שוב נקלעו האנשים בין פחד לפיתוי. כדי להאיץ בהם, איפשרו הגרמנים לנציגים מקרב היהודים לנסוע לאסטוניה, להיווכח שאכן הפעם הזאת — שוב הפעם — לא מדובר במחנה, אלא במחנה-עבודה.

כעבור זמן שבו כמה מן הנציגים ואף הגיעו מיכתבים מאסטוניה, שבישרו לנותרים

ציבור, את התשובים ששום סכנה לא נשקפת להם ולא היתה נשקפת להם, אלא שאדם אחד ויחיד ושמם ויטנברג מסכן את חייהם.

השוטרים, בחלקם חמושים באקדחים גרמניים שגנש חילק להם, חלפו בסערה על פני הרחובות והחצרות בצעקה: "תפסו את ויטנברג! הוא מסכן את חיי הגיטו!" עד שלוש לפנות בוקר עוד היה הציבור נקלע בין אימון ואי-אימון, בין פחד ותקווה. אז הודיעו הגרמנים כי האולטימטום האחר עד לשעה שש לפנות בוקר, משלחות של אנשי-ציבור התדפקו על דלתי מיפקדת האירגון הלוחם, בנוסיון לשכנע את הלוחמים למסור את מפקדם. המיפקדה דחתה כל משאומתן, הודיעה שהמפקד לא יימסר. "בלאו הכי כולנו נישמד", ענה, "וכל נסיון להוציא מידנו יתכן באש!"

אתם רוצים שאסגיר את עצמי?"

גנם, השיטרים, הבריגאדירים ושליחי-ציבור עשו את שלהם, ופחד ההמונים הפך לזעם מאיים שפרץ נגד האירגון הלוחם. כגל סוער החלו לזרום המונים אל המקום ששם סבורים היו כי נמצא ויטנברג — מקום בו התבצרה מיפקדת האירגון — בתביעה להסגירו ולא להעמיד בסכנה את הגיטו כולו...

... ואז באה הסתערות זעם, של מי שתמיד היו להיות הנרצחים, נגדנו — מי שרצו להיות מגינים. בגרונים, במקלות, באבנים, גם בנשק — בנשק שקיבלו מהגרמנים נגדנו...

... בינתים הועבר ויטנברג ממקום מחבוא אחד לשני. אך בעברו מחופש כאשה, בליחי חברת האירגון, וזיהה אותו משהו. מיד הוקמה הצעקה: "ויטנברג! הנה ויטנברג! תיפסו אותו!" אך לפני שיכול היה לפלל בידי רודפיו, הצליחו הלוחמים להבריחו שוב למקום-סתר חדש. המיפקדה הודיעה לגנם שויטנברג נימלט מחוץ לגיטו ואיננו עוד.

זעם ההמונים הגיע לשיאו. המיפקדה שלחה לרחוב חברים ותברות בלתי-מוזיינים, להסביר לאנשים המוסתים שאכן זו רק מוזהם של הגסטאפו ושלא ילכו שולל אחריה. אך בהנהגת המשטרה נתפסו הצעירים הללו, הוכרו מכוח אימות ונקלחו בכני-ערובה. המיפקדה שלחה לרחוב יחידה מוזיינת בסכינים ובמקלות — הפקודה היתה עדיין לא להשתמש בנשק חם — וזו שיחררה אותם מידי המשטרה.

אותה שעה כינס גנם אסיפה בחצר היודנאס. "יהודים!" קרא. "אני נשבע לכם ששום סכנה לא נשקפת ואינה נשקפת עכשיו לגיטו. אם סכנה כזאת תהיה נשקפת, אני אגיד לכם מה לעשות. אני הוא המגן שלכם ואני הלוחם למענכם. אבל עכשיו חייכם וחיי נשותיכם בסכנה בגלל אדם אחד. אם הוא לא ייתפס — נותרה לכם עוד שעה אחת של חיים. חפים מפשע ישלמו בגלל ויטנברג!"

טרופי-פחד, מוסתים, הסתערו שומעיו בגל חדש, בצעקות "פרובוקאטור! פרובוקאטור!" על בית הלוחמים. הם החלו לרגום באבנים ולהסתער בגרונים.

... עמדנו לפני הברירה: לפתוח באש נגד הקורבנות העתידים — נגד אחינו. כל מה שבינינו במשך שנים, כל מה שהתכוננו אליו, עומד להתמוטט משום שהצליחו להביא לידי טירוף-זעם את הקורבנות, למען עוד שעה של חיים. כמה זה אנושי אבל כמה זה נורא!

... השיטה הנאצית לשטות אוכלוסין באוכלוסין, עם בעם, קרבנות בקרבנות הגיעה לשיאה אולי השטני ביותר. הנה עמדו יהודים, שמירב אחיהם כבר הומתה, ואף הם עתידים היו בעוד כמה חודשים להיות מוצאים להורג. אך השיטות ורצון-החיים, האמונה כי בציינות ניתן אולי לזכות בחיים מדי הרוצה, הביאום לעלות באגרופים ובגרונים ובמקלות על בניהם, שלא ביקשו אלא למות כלוחמים למען כבודם וכבוד אבותיהם. נותרה עוד מחצית השעה לסוף האולטימטום...

... עוד נעשה נסיון ומישהו הודיע לגנם שאחד ימסור את עצמו בתור ויטנברג. היה מישהו שהתנדב. גנם דחה זאת באומרו שתהיה קונפיראציה עם קוזלובסקי, איש-השגריר הפולני שנחפס, והעמדת הפנים לא תצליח. הוא הבטיח שאם ויטנברג יעמוד בכך, הוא יעשה הכל לשחרר אותו לאחר מכן מהגסטאפו. לא נתנו אמן בדבריו. אבל כשצר עלינו כל הגיטו סביב, החלטנו — חברי המפקדה — לעלות אליו...

... הם הגיעו למחבוא. יחד עם אנשי המיפקדה הגיעה לעליית-הגג בה היה ויטנברג גם סוגיה מדיסקר, מראשי הלוחמות, חברת הנהגת הקומוניסטים בגיטו. הם עמדו אילמים. על שולחנו של ויטנברג היה מונח אקדח. לידו, אחת בו, עמדה ידידתו. הוא הביט בה ואחר הביט בחבריו. הוא שאל אותם: "אתם רוצים שאסגיר את עצמי?"

שתיקה מחרידה מילאה את החדר. היה זה אבא קובנר שפרע את הדממה...

... אמרתי לו: "ראה, ברחוב עומדים יהודים. בהם נצטרך להילחם כדי להגיע אל האויב. הם יעמדו ויצחקו. זהו המצב. תן פקודה ונילחם. אתה מוכן לזה? תן!" לא. הוא לא היה מוכן לזה. הוא היה אדם גדול...

... רגע ביקש לאבד את עצמו לדעת. הוא נסל את האקדח וקרבו לראשו. ידידתו אחזה בו ומנעה מעדו. הוא רעד בכל גופו. התכווץ וגופו כמו נשבר. אך מקץ רגע הוזהר, הפנה מבטו אל סוגיה ושאל: "מה החליטו החברים? (הוא התכוון להנהגת מפלגתו) — הגם אתם החלטתם שעלי להסגיר את עצמי?"

סוגיה היתה לבנת-פנים. עורה נראה שקוף כזכוכית. היא אמרה: "כן, איציק." ידידתו של ויטנברג נכרכה על צווארו, ובהתייפות מקפיאת-דם פרצה לעבר העומדים: "בוגדים! רוצחים! אל תלך, איציק! הם בגדו בך! אל תלך!"

הוא צער לבדו בידה

כבר המיפקדה ניצבו ללא הגה. ויטנברג השתחרר ממועדותיה של ידידתו, נסל האקדח, והיטו לאבא קובנר ומינה למפקד החדש. ואז פנה לעבר הדלת. נעצר. הביט לאחור כמבקש לחזור ולחבק את ידידתו, ראה אותה מעופשת על הספה. באחת פנה עורף והחל לרדת במדרגות. בזה אחר זה ירדו חברי המיפקדה אחריו במדרגות, כשמאחוריהם פורצות צעקותיה של האשה האהבת "רוצחים! רוצחים!" ומהרחוב למטה בוקעות אליהם קריאות ההמונים: "פרובוקאטור! פרובוקאטור!"

אך נתגלתה דמותו של ויטנברג בפתח הרחוב, כמו ים שנסוג, גרתעו אחר ההמונים... כולנו עמדנו בחירותינו, באקדחים האומללים, הלוחמים בצד, ההמונים סביבנו...

ברחוב ההרוגן הוא הלך לשער הגיטו להתמסר לידי הגסטאפו... ויטנברג מת בלחץ העיניים של הגסטאפו. חבריו, שידעו מה צפוי לו, ניסו לפתות למנות ממנו את העיגול הממושך. הם ביקשו להבריח לו ציאנקאלי. אולם הם לא הספיקו לעשות זאת. עוד באותו יום, כימעט מיד אחרי התחלת החקירות, נודע שמת. האם נמצאה יד אלמונים שבכל זאת העבירה לו את הרעל המושע? את הסוד קברו יחד עימו...

... ההיסטוריונים ייפסו אותו לגנאי או לזכות. אם רשאי אני את דעתי להגיד, אומר זאת: היום, יותר מאשר בימים ההם, סבור אני, שמותו של ויטנברג — שעל דעת המיפקדה ועל דעתי אני מסרנו אותו לגסטאפו — היה אחד משיאי המרד הגדולים ביותר, אחד ממעשי הגבורה הגדולים ביותר של מחתרת יהודית לוחמת בגיטו. כי שום לחימה אינה שווה לזה...

ב1 בספטמבר 1943, בשעה חמש לפנות בוקר, הוקף הגיטו בכוחות גדולים של גרמנים ואסטונים. למדי נסיון גיטו חדשה, מתוך ידיעה כי קיים אירגון לוחם בגיטו, ערכו את עמדותיהם סביב החומה ופרצה בפתע, ללא סימנים של הכנה מוקדמת, לתוך הסימטאות ביחידות קטנות, ערוכות לקרבות-רחוב.

אף-על-פי שהותפתה, הצליחה המיפקדה לגייס את הלוחמים ותוך רבע שעה היה כל האירגון מוצב בעמדותיו, הערוכות מראש. אלא שהפאניקה שנשתחררה מיד בגיטו והפתאמיות שבפעולה השהו את פתיחת מחסני-הנשק. בכל זאת הספיק הנשק להגיע לרוב העמדות במהרה — פרט לפלוגה אחת, שמקום ריכוזה היה סמוך לשער הגיטו. בסיוע סוכן יהודי של הגסטאפו, שהכניס את הגרמנים דרך פתח צדדי אל הגיטו, הוקפה פלוגה זו. החל מאבק אכזרי של ידיים וציפורניים מול תתי-מיקלעים. אנשי הפלוגה הוכו מכוח רצח והובלו למכוניות, כשהחלק מצליח להתחמק מהגרמנים. לברוח ולהגיע לעמדת המיפקדה; ואחרים מנסים קפוצ' מהמכוניות שבהן הובלו וגופלים חלל; ושוב אחרים

ביום השיחרור: ויטקה, קובנר, רוזיקה

בגיטו, כלשונו של אחד המיכתבים: "דא לעבט מען און מהערט חי דער בער כראפעט (פה חיים ושומעים את הדוב נותר). כלומר: שומעים את קירבת החיות הרוסית. המוני יהודים יצאו "מרצונם החופשי" מן הגיטו לאסטוניה, מתוך הכרה מעורבת שכאן המוות בטוח ואילו שם — אולי — יחיו. באותם שבועיים ימים הצליח האירגון הלוחם להכריח מהגיטו, בדרך הרת סכנות, כ-500 בני-נוער, בקבוצות מאורגנות, אל יער הפארטיזנים. עם אלה יצאו גם שני חברי המיפקדה, יוסף גלנר וניסן רוניק. מהמיפקדה הראשונה נשארו בגיטו רק אברשה חבוניק והמפקד, אבא קובנר.

ב23 בספטמבר, משהתברר שבין הסיכוי לחיות באסטוניה (ואכן האריכו שם היהודים חיים עד יומיים לפני גמר המלחמה) ובין ההתנגדות בגיטו, שפירושה מות, יבחרו האנשים בדרך הראשונה; ומשהתבררה כחנת הגרמנים לרוקן את הגיטו מחושבי "האורחיים" ולהשמיד את הלוחמים יחד עם הרובע הריק, החליטה המיפקדה לנטוש את הגיטו, לפרוץ את טבעת הכיתור ולהגיע ליער.

1500 אחרוני הלוחמים ירדו לתעלות-הביוב ואחרי תלאות של שני ימים ושני לילות הגיעו ליער רודניקי. בדרך מהעיר נתקלה אחת החוליות במישר גרמני. בחילופי היריות נפל קצין המישר הגרמני אך החוליה נתפסה וחבר המיפקדה, אברשה חבוניק, הלוחם קפלן והלוחמת הצעירה אסיה ביק נחלו קבל עם, ברחובות היער.

עוד לפני שהגיעו הלוחמים ליער, שיכלו שני קורבנות נוספים. האחת היתה הסירת טייבל גלבום. השני היה נער בן 16 — בנו בכורו של איציק ויטנברג...

... אמרתי שאמסור את האמת, רק את האמת, את כל האמת. אני בטוח בכך שאמרתי את האמת, רק את האמת — אבל לא את כל האמת...

... כי כל האמת פירושה כל מוראות הגיטו וההשמדה, שאין בכוח אנוש לתארם. כי כל האמת פירושה איך רצחו את הנפש לפני שהרגו את הגוף.

כי כל האמת פירושה איך, בתהום הדמים והאימה, התגוננו האנשים שלא למות ברעב ובמחלות, איך התפללו באיסור, ילדו במחתרת, הסתתרו מפני הרוצח במלונות כלבים.

כי כל האמת פירושה — מעל לכל — איך מרדו, איך לחמו, ואיך הפכו אלה שעמדו למות בכבוד בגיטו ללוחמים החיים והנקמה ביערות. איך נוסדה חטיבת הפארטיזנים היהודים, הנקמה ביערות רודניקי ונארוטס, ואיך נפלו אלפי בני-נוער יהודיים ביערות, כחלוצים לפני מחנה הפארטיזנים המאורגן. ואיך, חרף כל התנאים הללו, מילאו את שורות הלוחמים הפארטיזנים בכל יערות מזרח-אירופה למעלה מ-25 אלף בני נוער יהודי.

— ועדיין לא תהיה זאת כל האמת.

מאמר שני בסידרה: איך הגיע אדולף אייכמן אל המחלקה היהודית של הס.ס.

המלקרים האיומים

לאדולף את ההמלצה המבוקשת, מתוך הנחה שהדבר יעזור לו לקבל עבודה בגרמניה הנאצית.

כאשר הצביע הפקד לס על הסתירה, החל אייכמן לגמגם. טענתו: אומנם חשב תחילה כי פוטר בגלל צימצום חברה-עובדים, אך לקונסול גודע כי רקע הפיטורין היה פוליטי. על כן רשם הקונסול גירסה זו במכתב-ההמלצה, ואייכמן עצמו השתכנע שגירסה זו נכונה. בסך הכל: שקר עלוב, מן המקובלים במשטר של דיקטטורה מפלגתית.

כאשר נחקר אייכמן מתי יהודי וינאי מציפורני הנסטאפו, ולתת לו להגד, בניגוד להנחיות הימלר, "הדוד פריץ בא לברלין והזכיר לי שהיה זה הוא שעזר לי בשעתו לקבל עבודה בחברת ואקום, וכי תמיד היטיבו עימי בחברת ואקום, למרות שפוטר היה יהודי, למרות שווייט היה יהודי, למרות — אני יודע — אפשר שגם המנהל בלינץ, קנהויזר, היה יהודי. המנהל בלוס, בזאלצבורג, היה גם הוא — אני משוכנע בזה — יהודי. הדוד פריץ הזכיר לי זאת, והצביע על זה שמעולם לא עשו לי רעה..."

★ ★ ★

"לא היה לי אומץ-הלב..."

ה יכזר היה צעיר מובטל בן 27 לעשות בשנת 1933 באוסטריה — ובכל העולם המערבי — שרר משבר כלכלי חמור. באוסטריה רבתה האבטלה. "באותם הימים, אחרי שניכסלו כל מאמציו של אבי להיות תעשיין, ואחרי שהפסיד את כל כספו, החל אבי לעבוד כסוכן של חברות מסחריות." המצב בבית היה קשה.

ידיד משפחתי הציע לאדולף אייכמן תפקיד של זבן בחנות לצורכי-חשמל. אולם אייכמן הצעיר הגה רעיון אחר: לפתוח עסק משלו לשמן-סוכה. בימי שורות בחברת ואקום, הכיר את כל תחנות-הכניון באזור. עלה על דעתו לנצל קשרים אלה כדי לפתח עסק עצמאי.

ואז שוב קרה משהו הנראה כיום כחוליה גורלית בשרשרת המיקרים. "נסעתי לאברלינג, כדי לבקר שם אדם שהיה נוהג לקנות כמויות גדולות של שמנים מחברת ואקום. רציתי לרכוש כלקוח ראשון נסעתי לשם, אבל לא ביקרתי עוד אצל הלקוח, אלא הפסקתי באופן פיתאומי את הנסיעה. החלטתי החלטה אחרת. אמרתי לעצמי: הרי אני אורח גרמני, אלץ לגרמניה, אעשה נסיון אצל חברת ואקום בגרמניה."

החלטה פיתאומית זו אפופה אווירה מיסתורית. יתכן כי בתקופה אחרת היה האיש אומר: "שמעתי קול פנימי". מה גרם לשינוי פיתאומי זה?

אייכמן עצמו אינו נותן תשובה מלאה. "בשעת ההכנות שלי לפתיחת העסק העצמאי, נתקלתי בקשיים כלשהם, אני זוכר אם היו כספיים או אחרים." יתכן שהוא כן יותר במקום אחר בעדותו, בהסבירו: "הרי הייתי אדם צעיר, יחסית, הייתי רגיל תמיד שאחרים יכוונו את מעשי, גם בשטח העיסוקי. יתכן שלא היה לי אומץ-הלב להיות עצמאי, באמת איני זוכר, אולי גם היו לי קשיים. על כל פנים, הפסקתי את הנסיעה, חזרתי הביתה, אמרתי להורים שלי שאני אסע לגרמניה. גרמניה היא גדולה, שם בטח עוד יש עבודה, אולי אפילו בחברת ואקום, או בחברת-נפט גדולה אחרת..."

קרוב לחדאי שגם זו אינה כל האמת. מן הסתם אמר אייכמן לעצמו: "אני כבר שנתיים חבר המפלגה הנאצית. עכשיו השתלפו הנאצים בגרמניה. הקונסול הגרמני יתן לי המלצה. אסע לגרמניה, אניד שאני נאצי ותיק שנרדף בגלל פעילותו — בטח יסדרו לי עבודה." וכך, ביום בהיר אחד, באביב 1933, שבועות מעטים אחרי שהפך אדולף היטלר לראש ממשלת גרמניה, עבר צעיר בשם אדולף אייכמן את הגבול לתוך הרייך השלישי, כדי לחפש לו עבודה כפקיד קטן בחברת-נפט.

★ ★ ★

"אשחק קצת בחיידים..."

ל פני כן לא שכה רודף-הפרוטקציה הצעיר לבקר במשרדו של עורך-הדין ארנסט קאלטנברונר, כדי להצטייד במכתב-ההמלצה נוסף, שיפתח בפניו את שערי המפלגה הנאצית במולדת. קאלטנברונר, רס"ר הס.ס. ואיש-הריגול שגייס אותו שנתיים לפני כן לשורות הגחאדריה השחורה, שמח לראותו.

כי באותם הימים היתה המפלגה הנאצית אסורה באוסטריה. הדיקטטור האוסטרי הונס, אנגלברט דולפוס, כרת עם מוסוליני ברית נגד היטלר והחליט לנהוג בנאצים המקומיים ביד חזקה. הס.ס. והס.א. נאלצו לרדת למחתרת. אייכמן עצמו, שהזמין לו ערב האיסור מדי-ס.ס. חדשים, ואף שילם עבורם מראש, לא טרח לקחתם מן החייט. מוסדות המפלגה, ובראשם הגאורלייטר בולק, עברו את הגבול והקימו להם בסיס בעיירה גרמנית סמוכה.

קאלטנברונר סמך על אייכמן. הוא החליט לנצל את נסיעתו כדי להעביר את הדואר המח' תרתי לבולק. "הוא אמר לי — כן, בוא מחר, אני אתן לך מכתבים, אתה תיקח אותם אתך, תשים אותם במיזוודה שלך, תעביר אותם לשם ותתייצב אצל הגאורלייטר בולק." אייכמן היה מרוצה מסידור זה. הנה ניתן לו התירוץ לגשת לבולק, הידיד החתיק של אביו. הוא קיווה כי בולק יכיר לו טובה על השורות הנאמן וישתדל עבורו בחברת ואקום הגרמנית.

הנסיעה עברה ללא תקלה. בביקורת-הגבול לא עלה על דעת איש לפתוח את המיזוודה של הצעיר הבלתי-מרשים. הוא מצא את בולק בפאסאוו, עיירה בצד הגרמני של הגבול.

in einem anderen Zimmer
Besuch nahm ich mit
ich, es war der Reichs-
Mall fesseln. Ebenfalls
gebildet von Himmeler ist Hydr.
Zur Zeit er mit einem Gefäß
Lüfte auf einem Eck meines
Arbeitszimmers, dann legte er
seine Zigarre in meinen
Mantelchen und legte mir
auf den Tisch hinter dem
Tisch, nahm den Hammer
und schlug einige Male auf

נסיון זה לתאר את התפתחותו הרוזנית והמעשית של אדולף אייכמן מבוסס על קטעי הוידויים הפזורים על פני 3564 עמודי עדותו ו-127 עמודי ה"זכרונות" שחיבר בכלא ג'אלמי. הפסוקים המצוטטים בעמודים אלה באותיות דקות לקוחים ממיסמכים אלה. כדי לשמור על סיגנונם המקורי, תורגמו עד כמה שאפשר מילולית, מבלי לתקן את שיבושי הלשון והניסוח.

מאת אורי אבנרי

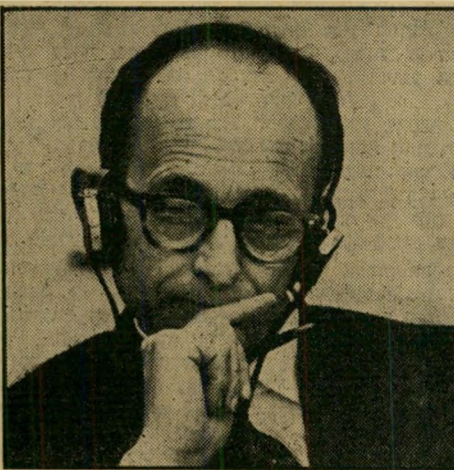
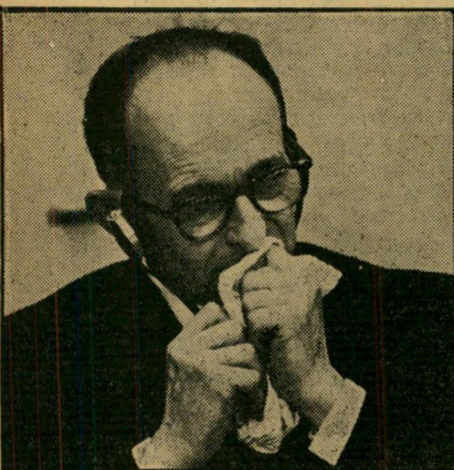
בחג השבועות, 1933, קרא האדון בלוס, מנהל חברת ואקום בזאלצבורג, לסוכן-נוסע אדולף אייכמן — ופיטר אותו מעבודתו. האדון בלוס היה יהודי. הוא לא תיאר לעצמו כי במעשה שיגרתי זה הוא פותח בשרשרת תגובות מקריות אשר נסתיימה בהפיכת השם אדולף אייכמן לאחד השמות הגדולים בהיסטוריה היהודית בכל הדורות.

הבנת אופיו של אדולף אייכמן היתה נעשית לפשוטה יותר אילו רגו אדולף הצעיר על המעשה השרירותי של המנהל היהודי, ונשבץ לנקום את נקמתו בגזע היהודי כולו. כך היה המאורע מופיע, בלי ספק, בסרט הוליבודי, אך במציאות אירע הדבר אחרת. אייכמן דווקא שמח על הפיטורין.

מדוע? "אני כשלעצמי שמחתי על כך שהדברים הגיעו לכלל פיטורין," הודה בפני הפקד אבנר לס. כי מאז הועבר מסביבת לינץ לסביבת זאלצבורג, התרחק מדי מבית ההורים, נאלץ להיות חיים עצמאיים, שלא התאימו לו. "גם להורים זה לא התאים... בראשית עונת התיירות, המטה הסביבה מרוב תיירים... אווירה זו דחתה אותי. שוב לא שמחתי עוד בעמלי, לא היה לי עוד חשק למכור, לבקר לקוחות. אך המשכתי בעמל יומי..." עד שבאה הודעת הפיטורים מפי בלוס.

מה גרם לה? כעבור כמה חודשים, בהתקבלו לעבודה במשרדי הס.ס., כתב אייכמן "תולדות חיים", בהן ציין כי פוטר מעבודתו בגלל פעילותו הנאצית. בשנת 1941, כאשר הציע מפקד משטרת-הבטחון ללישכתו של הימלר להעלות את רביסרן אייכמן לדרגת סגן-אלוף, לא שכה לציין כי אייכמן היה פעיל שנים רבות במפלגה הנאצית האוסטרית ו"פוטר בשעתו ממישרתו בגלל פעילותו הפוליטית." האסמכתא לכך נמצאה בילקוטי-השרות של אייכמן, בצורת מכתב של הקונסול הגרמני בלינץ משנת 1933, בו אישר כי היתה לפיטורין סיבה פוליטית.

אולם בעדותו סיפר אייכמן סיפור פרוזאי יותר. "המנהל בלוס אמר לי: עלינו לצמצם את חברה-העובדים. אני הייתי הרוק היחיד בין הסוכנים-הנוסעים. על כן הוחלט לפטר אותי." אם כן, מה מקור השקר על הפיטורין הפוליטיים? שוב פעלה כאן הפרוטקציה, שליחתה את כל שנותיו הראשונות של אייכמן. הקונסול הגרמני בלינץ היה ידיד ותיק של משפחת אייכמן, שנמנתה עם קומץ בעלי האזרחות הגרמנים בעיר. לפי בקשת אייכמן-האב, נתן

בעל הזכרונות: אייכמן כפי שנראה לעין המצלמה בעת העדויות על הזוועות

התייצבתי שם ונאלצתי להמתין, מסרתי את המיכ תבית, נאלצתי אחר כך להמתין, נאלצתי להמתין בחדר הקיטומי, או נצטוויתי להיכנס לחדרו של ה גאוליטער, ואמרתיו לגאוליטער בולק למה באתי ומה אני חושב לעשות.

אז הוא אמר — לא, אני גם אמרתי לו, ביקשתי אותו, אולי הוא יודע איזו דרך אל חברת ואקום הגרמנית. אז הוא העיר שיותר טוב שקודם כל אשחק קצת בחיילים, הגיע הזמן שאלמד ללכת קצת, שעלי להיות קודם כל חייל. זה גם התאים לי. אמרתי לעצמי: „טוב, אז מה לעשות, תהיה חייל“.

למעשה היתה זאת חסימה: בולק רמז שישתדל עבור אייכמן, בתנאי שהלה יתנדב תחילה לס.ס. המגוייס. כי בולק האמין שבקרוב יטיל היטלר על הנאצים האוסטרים לכבוש את שלטון ארצם בכוח. לצורך זה הוקמה חטיבה מיוחדת של אנשי ס.ס. אוסטריים על אדמת גרמניה. היא נקראה „הלגיון האוסטרי“, וכסמל נשאה פרח הררי לבן.

כך צעד אייכמן, באקראי, צעד נוסף בדרכו הגורלית. עד כה היה בתם איש ס.ס., הקדיש לאירגון כמה שעות בשבוע. עתה הצטרף לס.ס. המגוייס, פלוגת-מחץ מתחילת בעלת צביון צבאי מובהק.

הנאצי-של-סוף-השבוע הפך נאצי-מקצועי.

★ ★ ★

תיגרות עם גולגולת-המתים

החדשים המעטים, אותם בילה אייכמן בי יחידות הס.ס. המגוייס, היו היחידים בחייו בהם עבר הכשרה צבאית כלשהי. נאצי מובהק זה, שלבש את מדי הס.ס. במשך 14 שנה, המודה כי עזר ברצח המיליונים, לא השתתף מעולם בשום קרב, לא היה מעולם בשום חזית, לא הבין מאומה בנושק רציני. בשעה שמיליונים מבני-עמו חירפו את נפשם ונפלו במלחמתו של אדולף היטלר, נשאר אייכמן עכבר-העורף.

אחרי שיפשוף חובבני ראשון בלגיון האוסטרי, ששיחק בתירגולת של קרבות-רחוב, הועבר אייכמן לשרות נוח יותר, ביחידת-קשר של הס.ס. שעזרה לשוטרים בגבול האוסטרי. המטרה האמיתית: להגנוב דואר מתחתיו וחומר תעמולה לאוסטריה ולהוציא משם מתנדבים נאציים, שבאו להצטרף ללגיון ה-אוסטרי. היה זה שרות נוח. אנשי הס.ס. אכלו בפונדק, אייכמן ניהל את החשבונות וכתב את הדו"חות. כי המפקד היה עסוק בחיזור אחרי בנות המקום, כפי שמציין אייכמן במורת-רוח. תמורת כישוריו הפקידותיים הועלה אייכמן לדרגת רב-טוראי. אחרי אינטרמצו זה הועבר אייכמן למקום ש שמו כבר עורר או סלידה ברחבי העולם התרבותי. היה זה דכאו — מחנה הריכוז המחרתי, בו עונו כבר אז אלפי גרמנים אנטי-נאציים ויהודים. סמוך למחנה-הריכוז היה מחנה אימונים של הס.ס. אייכמן צורף ליחידה של הס.ס. הקרבי, שעברה אימונים צבאיים של ממש. תחת הפרח האוסטרי, ענד את שני הברקים של הס.ס., בתוספת המספר 1.

זה היה תמיד מחנה יפה בעיני, באותם הימים, כאשר צעד הגדוד, כשבראשו המפקד הרכוב על סוסו, ואחריו שלוש הפלוגות, כשבראש כל אחת מהן רוכב המפקד. אך לא תמיד נראה לו המחנה כה מרהיב-עין.

עוד לפני כן עבר חייה בלתי-נעימה. באחד הימים עברה יחידתו תירגולת-עונשין. היה עליה לזחול בשדה-שלהי. אחרי זמן קצר עבר חלק מן האנשים למיסדר-חולים. אך אייכמן, שהיה מלא חימה על כי נעשה עול ליחידה, המשיך לזחול עד הפסקת-הצהריים. בהפסקה שם רטיה על המרפקים הפצועים, והמשיך בזחילה גם אחרי הצהריים. הרטיה ירדה חיש מהר, ומשני המרפקים ירד העור כליל. עקשנות חיילית זו עוררה תשומת-לב חיונית בין המפקדים.

חזיה אחת היתה ההתנגשות המתמדת עם שומרי מחנה-הריכוז הסמוך, אנשי ס.ס. שענדו את גולגולת-המתים על צהארוניהם. מאז מדבר אייכמן בשינאה ובזלזול על אנשי הגולגולת, שהפילו את מחנות הריכוז, ולאחר מכן את מחנות-ההשמדה.

היו לנו תמיד יחסים רעים עם אנשי גולגולת-המתים. כי לא ראינו באנשי-הגולגולת חיילים, אלא סוהרים, אנשי-יבית-סוהר ולא אנשי-צבא. ואילו לנו היו מפקדים רכובים על סוסים, בראש היחידות הצועדות. היתה לנו תימורת צבאית משלנו. הכל היה צבא, וזה עורר שוב את קינאתם וזעמם של שומרי מחנה-הריכוז. לעתים קרובות פרצו תיגרות בבתי-המרוח של דכאו. סגל מחנה-הריכוז, שהיה ממוצא גווארי, ניסה לקחת מאתנו בכוח את הכיזונים שחגגנו, והאנשים שלנו ניסו לקחת מהם את האקדחים שהם חגגו.

בימי השרות חלה אייכמן בולקת האוזן. הוא ניכנס לבית-החולים במינכן. באחד הערבים הורשה לו לבקר בעיר. אייכמן ניצל את ההזדמנות כדי לגשת לאירגון-הסעד של הנאצים האוסטריים בעיר. שם ביקש מן המנהל להשתדל עבורו בענין קבלת עבודה בחברת ואקום. כי אייכמן רצה להסתלק מן הס.ס. המגוייס.

אחרי הגישה ניכנס לבית-מרוח. שם עמד פאטיפון. אייכמן רצה להתבדר. הוא שם את התקליט הראשון שנודמן לידו — שיר של היהודי סאבור.

באותו רגע ניכנס לבית-המרוח סויר של הס.ס. שאנשיו חבשו קובעי-פלדה. הם הופתעו לראות איש ס.ס. המאזין לשיר יהודי. הדבר עורר את חשדם. הם לקחו את פינקס-השרות שלו והשתלקו. כעבור כמה דקות הופיע סויר שני. שוב נדרש אייכמן לזהות את עצמו. משלא היה מסוגל להגיש את פינקס-השרות, נעצר ונכלא, עד שבא מנהל המשרד האוסטרי וזיהה אותו.

★ ★ ★

„איך אתה מסתלק מכאן?“

אייכמן רצה להיחלץ מן השרות הצבאי. תחילה חלם עדיין על שיבה אל המשק הפרטי, על גיב בחברת ואקום.

לא, חזרתו ושיפשוף הצבאי המריצה אותו להרהר: „איך אתה מסתלק מכאן? אלא השיעמום ההורס של השיגרה, כשכל יום דומה ליום שלפניו...“

עתה הבין כבר כי בולק רימה אותו, וכי לעולם לא ישתחרר אותו מן הס.ס. המגוייס כדי להתמסר לפרנסה במשק הפרטי. ואז בא לו הרעיון הגואל.

הוא שמע כי שרות-הבטחון של הימלר מחפש אנשים. הדבר נראה לו כמוצא אידיאלי מן החיים הצבאיים. שרתי המפקדים לא יכלו לסרב לשחררו אם נדרש ממשרד המפקד הראשי.

מה היה שרות-הבטחון? „אז שמעתי כי שרות-הבטחון של המפקד הארצי (הימלר) מחפש אנשים. אמרתי לעצמי: זה ענין טוב. ראשית, אתה תוכל להסתובב. תשב במכונית, תשמור, תראה הרבה דברים, תהיה היום פה ומחר שם, ואלה כבר חיים אחרים מאשר לשבת כאן תמיד בתוך המכלות, תהיה אותם העניינים ותמיד אותו הדבר... תיאתר לעצמי שזה כמו שראיתי בעתונות המצויירים, כשמנהיג מפלגתי גבוה נוסע, אז ליו אותו שומר-ידאש,

גרינג, הימלר והימלר ב-1934, כשאיכמן היה רב-טוראי

שמעמו על כבש המכונית. החלפתי את שרות-הבטחון של מפקד הס.ס. עם שרות הבטחון של הרייך. איש לא העמיד אותי על ההבדל. לא היה לי כל מושג למה אני מתנדב. רב-טוראי אייכמן ביקש חופשה, נסע למינכן, התייצב במטה הס.ס. וביקש העברה לשרות הבטחון. היה עליו למלא שאלון ארוך. לאחר מכן חזר לדכאו. במשך תקופה ארוכה לא קיבל כל תשובה. הוא שכח מן העניין.

בסוף ספטמבר, 1934, כמו ברק משמיים בהירים, קיבלתי פקודה להתייצב לפני המגיד-עברתי בלבי על רשימת החסאים שלי, שכמותה יש לכל חייל. אז שמעתי כי הועברתי מן הס.ס. אל שרות הבטחון של המפקד הארצי, בברלין.

כך, שוב במקריות איומה, הגיע אדולף אייכמן אל שרות-הבטחון של הס.ס. — באותה מקריות בה הגיע למפלגה הנאצית, לס.ס., לגרמניה, לס.ס. המגוייס. האיש שנועד למלא תפקיד כה מרכזי בתולדות ההשמדה, הגיע לתפקיד זה מפני שהשתעמם ביחידה צבאית. יתכן מאוד שאלו הועלה אייכמן באותם הימים לדרגת סגן-מישנה בס.ס. הקרבי, או אילו ניתן לו לקבל עבודה בחברת ואקום, לא היו אורחי ישראל שומעים את שמו לעולם.

★ ★ ★

רב-טוראי ערשה ספונג'ה

כאשר הגיע רב-טוראי אייכמן לשערי הארמון הקיסרי ברחוב וילהלם 102 בברלין, בו שכנה הלישכה הראשית של שרות-הבטחון, עדיין לא היה לו כל מושג על מהותה האמיתית של היחידה אליה הועבר. איש גם לא הסביר לו זאת. הוא התייצב לפני רב-סמל, קיבל סדינים ושמיכות, והועבר לחדר בו ישנו 12 איש. אנשי שרות-הבטחון הנשואים גרו עם משפחותיהם מחוץ לבניין, אך הרחוקים היו חייבים לגור בו בתנאי קסרקטין. אייכמן, בן ה-28, היה רווק.

השרות היה מלא אכזבות. תחת לעמוד על כבש המכונית של הימלר ולעבור ביעף על פני המונים מרעיעים, נדרש לשבת בכרטיסיית-ענן ולמיין כרטיסים במשך שמונה שעות ביום. עוד יותר הרגיז אותו שלמרות מעמדו הרם כרב-טוראי נדרש בכל שבת אחרי-הצהריים להשתתף בניקוי החדר ובשטיפת הריצפה, תחת השגחת הרס"ר. „זאת היתה עבודה מפרכת ובלתי-אפשרית לגמרי, כי זה היה משפיל בשביל רב-טוראי. רק הפקודה הברורה לחלוטין של הרס"ר, שלא השאירה מקום לשום ספקות, הביאה לכך שמילאנו את הפקודה בנאמנות, אם כי מתוך רטינה ורונג. זה לא הגיע לנו בשום פנים, בתור רב-טוראים שכבר שירתנו ביחידה מגוייסת. אולם גם לזה התרגלנו.“

כל כמה ימים נאלץ לקום בחמש בבוקר ולעשות תרגילי-סדר לפני ארוחת-הבוקר. מן הצורך הזה השתחרר רק כעבור שלוש שנים, כאשר הועלה לדרגת רב-סמל, זמן רב אחרי שכבר הטיל את חתימו על נציגי יהדות גרמניה.

בניתני מסר אייכמן את הכידון שלו. אנשי שרות-הבטחון יכלו לבחור בין פגיון לבין אקדה. הוא בחר באקדה, כי הפגיון, שהיה תלוי מן החגורה בשתי רצועות בגובה הירכיים, הפריע לתנועה ולישיבה.

חליפה אורחית לא היתה לאייכמן העני. כשהלך להצטלם עבור תעודותיו, נאלץ לשאול חליפה מחברו, הרב-טוראי השני שגר באותו חדר.

★ ★ ★

גרינג חלם בפמיניש

שרות-הבטחון של מפקד הס.ס. היה, באותם הימים, גוף מנותח למדי. לא היתה לו שום סמכות ממלכתית. גם לא היה לו עדיין שום קשר עם הגסטאפו. היה זה פשוט אירגון פרטי של הייגרין הימלר, לטיפול בנושאי שגעונותיו הפרטיים. הימלר, שהיה עד אז איש בעל חשיבות מישנית במשטר הנאצי, עלה באותם הימים לשורה הראשונה, אחרי שהצטיין כסבב אנשי הס.ס.א, פלוגת-הסער החומה, ביוני 1934.

סיבותיו של סבב זה, שהביא לשינוי-גברי יסודי בצמרת המשטר הנאצי, מפורטות בספרו של אורי אבנרי, צלב הקרס.

• עוד עשויים להיעשות נסיונות קלושים להקים רשימה מאוחדת של השמאל, אם כי אפסו כימעט כל הסיכויים. הדוגלים ברעיון זה לוקחים בחשבון את גילויי התסיסה הקיימים בעניין זה בסניפים העירוניים של אחדות העבודה, הדוגלים באיחוד עם מפ"ם ולבון, בהתאם להצעות ישראל בריהודה ומשה כרמל. מתנגדים לכך בחריפות: ישראל גלילי, יגאל אלון ויצחק בן-אהרון, החוששים כי איחוד כזה עלול לפתוח פתח לשורת זעזועים ופילוגים נוספים במשקי הקיבוץ המאוחד, שחזרו לאיתנם אחרי זעזועים קודמים.

• כל תעמולת הבחירות של מפא"י תהיה מכוונת נגד הליבראליזם ונגד מפ"ם, תוך ויתור על כל התקפה על אחדות העבודה, חרות והדתיים. גם מפא"י וגם חרות יאשימו את הליבראליזם ואת מפ"ם בנכונות לויתורים לערבים. לעומת זאת מאמינים הליבראליזם ומפ"ם כי התקפות אלה עשויות לעזור להם, מאחר שלדעתם קיימת בציבור נטייה מעורפלת אך ברורה למדיניות של שלום.

• הליבראליזם ינסו למשוך גם אליהם קולות של ערבים. לצורך זה יכניסו במצעם דרישה לביטול המימשל הצבאי ואף יבטיחו מקום בכנסת לנציגים ערביים. לא ברור עדיין אם יכניסו מועמד ערבי באחד המקומות הבטוחים ברשימתם, או שיקימו רשימה ערבית נפרדת, הקשורה עם המפלגה הליבראלית.

• חוגי הספרדים בארץ יתנגדו בחריפות לצירופו של

במדינה

(המשך מעמוד 4)

היה מנגן בפסנתר לפני כל פעולת-השמדה בגטו. האשה שנצטחנה לעבור הפלה מלא-כותית אך המחכה עד לגמר ועידת קאזאבי-לאנקה, מתוך תקווה כי צירציל ורובלט יביאו לשינוי מידי. האשה שזחלה מתוך חפירה מלאת גופות.

פה ושם קורנת גם קרן-אור קטנה — קרן-אור שאינה מאירה, אלא רק מבליטה את החשיכה הגדולה מסביב. הרס"ר הגר-מני אנטון שמיט בחילנה, שעזר למחתרת היהודית והוצא להורג על-ידי הנאצים. סגן הוורמאכט באטל בפשמישל, שאסר על גירוש היהודים העובדים במפעלי הוורמאכט, חסם בפני הגסטאפו את הגשר ואיים לפתוח באש על כל איש ס.ס. המנסה לעבור על פניו. שמות מעטים אלה רק מדגישים מה מעטים היו בני-האדם — גרמנים, פול-נים, ליטאים — ששמרו על צלם אנושי גם כאשר היה הדבר כרוך בסכנה.

„הזוועה שבשיטה“. אך לא דמויות אלה עמדו במרכז השבוע הרביעי של המשפט הגדול, המשבית כימעט כל אירוע בי ארץ. במרכזו עמדה התופעה שהעד אבא קובנר קרא לה „הזוועה שבשיטה“. עד אחרי עד הוסיף את תרומתו לתיאור תופע

עד אותו רגע הקשיבו מאה אנשי לח"י, שהיזמנו למסיבה החגיגית, בשלחה מנור מסת לנאומים ולברכות. אולם לשמע דברי הגלילי, קמה מהומה. ד"ר ישראל („אלדד“) שייב וכמה מתומכיו, ביניהם המשורר אורי צבי (עלון עיריית רמת-גן) גרינברג, פרצו במחאות ובצעקות פרועות.

להתפרצות קדמה התעצות, בה דגו ה- משתתפים בתכנית-פעולה ליום מלאות עש-רים שנה להרצחו של אברהם („יאיר“) שטרן, מייסדו ומפקדו הראשון של לח"י. אנשל שפילמן, מרכז הוועד להוצאת כתבי לח"י, הציע לארגן את יום יאיר כעצרת, בה ישתתפו חוגים רחבים אותם אף דאג לציין: „מבן-גוריון ועד בגין“. יעקב אלי-אב (לבשטיין), קצין-הבטחון של בנק ישראלי, הציע להקים חוג רעיוני, מתוך מגמה ברורה ליצור מסגרת לגיוס לוחמי המחתרת לתמיכה בקבוצת דייק-פרט. ברוח דומה דב-רה גם גאולה כהן לשעבר קריינית קול-ציון הלוחמת, תחנת השידור החשאית של לח"י.

אנשל הציע ועדה שתטפל בהכנות ליום יאיר והזכיר את שמו של נתן ילין-מור. די היה להזכיר את שמו של מי שהיה חבר מרכז לח"י ומפקדו, וכיום

מראשי הפעולה השמית, והוועד למען אל-ג'יריה החופשית, כדי ששייב יתפרץ שוב: „הוא בוגד! האם הוא ידבר על יאיר?“ ענה לעומתו הגלילי: „ומי לדעתך צריך לדבר? בן-גוריון? דייק?“ התפרצויותיו הנוספות של שייב הושקו על-ידי הנוכחים, שפתחו בשירה: „הנה מה טוב ומה נעים, שבת אחים גם יחד...“

היושב בתוך הסוגר. יומיים אחרי התקרית הופתעו רבים ממשתתפי המסיבה לקרוא עליה כתבה בהבוקר. בכתבה זו, שנכתבה על-ידי העורך גבריאל („ציפ“) צפרוני, תואר ילין-מור כסיבה שבגללה „פוצץ הכנס“, מאחר שדרכו היא בניגוד ל„אינטרסים החיוניים של המדינה“. מדוע נקט בטאון המפלגה הליבראלית שוחרת השלום בקו של ידידי דייק-פרס? פתרון התעלומה: שייב המילטריסטי הוא אחד השותפים הקבועים של הבטאון הליברלי. כעבור יומיים נאלץ צפרוני לפרסם מכ-תביתשובה מוחץ של ילין-מור:

„חברי, ואני בתוכם, הואשמו פעם בפעו-לה נגד האינטרסים החיוניים של הישוב, והוכרזו (וזכר על-ידי מי) כעוכרי ישראל ומחריבי הישוב. הנסיון הזה לימדני, כי רק הגיונו של אדם ומצפוני — הם המוסמכים לקבוע מה הם, האינטרסים החיוניים של המדינה.“

המשיך ילין-מור: „עשרות הנוכחים בי-מסיבה יכולים להעיד כי הכנס לא פוצץ, אלא נסתים בקבלת ההלטה. אמנם, כמה אנשים ניסו להקים שערוריה, כדי למשוך תשומת-לב אל עצמם, אך המסובים לא נגררו אחריהם.“

„ולסיום: כל אדם יכול לבחור לעצמו את חבריו בהנהגה ולעיתים מה שאין כן ביחס לעבר החתום. ואני — כמעט על כל חברי בעבר חתום. ואני מוקירם, בלי שים לב לכרטיס המפלגתי אשר בכיסם, ולהשקפותיהם הפוליטיות היום — במידה שהן אינן

עה זו — השיטה האליאנושית, הבלתי-אישית, האפורה, האוטומאטית, בה פעלה המכונה של ההשמדה.“

כנגד זה צייר השבוע הרביעי גם תמונה נגדית: תמונת ההתקוממות. היא היתה אנושית, אישית, התקוממות הצלם האנושי נגד הפעולה האנונימית של המכונה. אנחה של הקלה, כימעט של שימחה, נפלטת מלב הקהל כאשר החלה צביה לובטקין, בעיניים דומעות ובעברית מליצית, לתאר את הרגע הגדול כאשר פתחו לוחמי הגטו באש על הנאצים, וכאשר חיילי הגזע העליון ברחו, בהשארים אחריהם את הפצועים בשדה הקרב.

לא היה זה האפיריאנד — כי המחתרת והפרטיזנים לא שמו קץ להשמדה. אבל הם הוכיחו כי האדם החופשי מסוגל לקום וללחום גם בתנאים הנואשים ביותר נגד כוחות העריצות. כאשר סיפרו עקרות הבית הקטנות מעל דוכן העדים כיצד קיימו את הקשר בין הנטאות, תוך סיכון חייהן בכל רגע, כאשר סיפרו אנטק צוקרמן ואבא קובנר על התעצמות המחתרת בתנאים חסרי-תקדים אלה של רודנות סוטאלית, יצרו מישקל נגדי קטן אך חשוב לתיאור הגייתי-גום של הס.ס.

בחשיפת גילויי ההתקוממות, לא פחות מ-אשר בחשיפת „הזוועה שבשיטה“, תרם המשפט הגדול תרומה מכרעת לחינוך ה-דור.

ארגונים

סגירת לח"י

„לח"י היה אירגון שלחם לשחרור הארץ מידי האימפריאליזם, ומי שרוצה להמשיך בדרך האירגון, חייב גם היום להילחם באימפריאליזם.“ קבע השבוע יוסף הגלילי, לוחם לח"י ותיק, במסיבה שנערכה באולם טל בגבעתיים לרגל הוצאתם לאור של שני כרכים מכתבי לח"י.

נארבוני, עמקן ציוני אלג'יריה, להנהלת הסוכנות היהודית. בין השאר מואשם נארבוני בכך שהפר השבוע, בראיון עם צהרון ישראלי את ההוראה המפורשת של המוסדות היהודיים באלג'יריה, האוסרת על

נציגיהם לנקוט עמדה נגד (ובעוד) הפל"ן. נארבוני, שהוא דובר חוגי

הריאקציה הצרפתית, התקף בראיון זה בחריפות את הפל"ן ואת הוועד הישראלי למען אלג'יריה חופשית, הטיף למעשה לתמיכה בקו הצרפתי הקיצוני ביותר נגד השלום.

• דו-שבועון רציני במתכונת „לאנספרס“ הצרפתי עומד להופיע עוד החודש בישראל. הדו-שבועון ישא את השם אתגר, יהווה

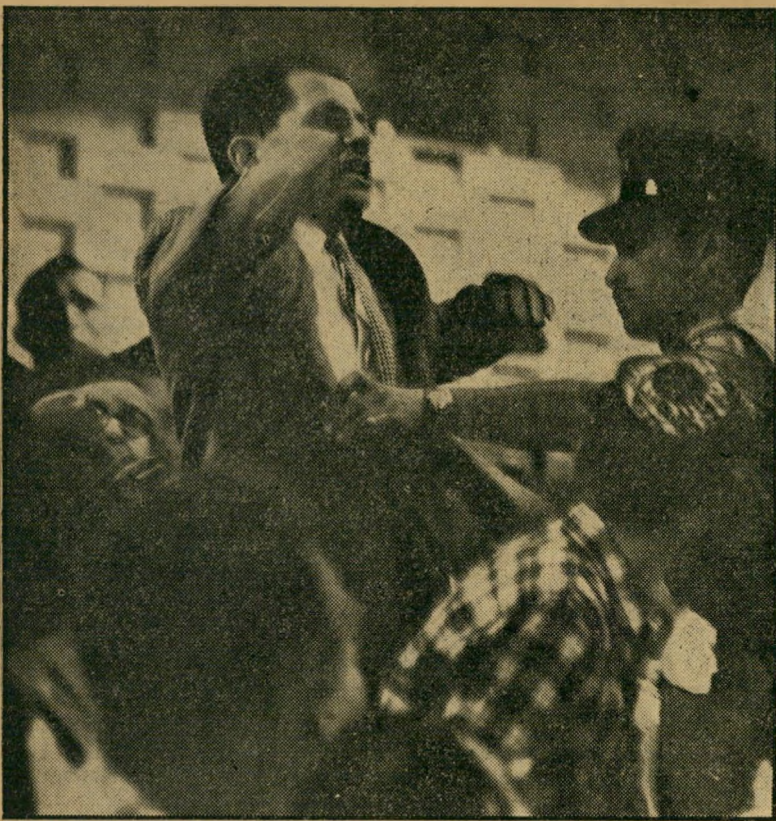
המשך לכתבת-העת האינטלקטואלי, בעל אותו שם, שהופיע עד כה בצורת חוברת דו-רדחית.

כאבי ראש רבים ייגרמו למפא"י ערב הבחירות בשל הדפוס הפרטי של המפלגה. הדפוס, מן הגדולים והמשוכללים בארץ, התחרה עד כה בכל שאר בתי-הדפוס במחיריו המוזלים, סבל בשל כך הפסדים רבים. לאחרונה, כנראה כדי ללחוץ על המפלגה דווקא ערב הבחירות, לתמוך יותר בדפוס, החליטו מנהליו לסגור כליל את המיסדרה העברית שלו. הודעות פיטורים נשלחו ל-34 פועלים, שיסרבו לקבלן. כן הודיעו לשבועוני צה"ל ועיתונים עבריים אחרים המודפסים בדפוס זה, על הפסקת ההדפסה מסוף החודש הנוכחי.

• נושא אחר העשוי לשמש נשק תעמולתי נגד מפא"י: תלונות של נכירמלחמה, כי הונחו ולא שוקמו כראוי על-ידי משרד הבטחון.

• בניגוד לדרישות מרכזי המפלגות, יצביעו שלושת נציגי מפא"י ונציגי מפ"ם במועצה המקומית רכסים, בעד בחירתו של נציגה הכורד של חרות, גבריאל זאריבי, לראש המועצה. חברי סיעת מפא"י איימו להכריז על עצמם כסיעה עצמאית, באם תיכפה עליהם המפלגה להגיע להסכם עם הסיעה הדתית במועצה. אם אומנם יתמידו נציגי השמאל בהתנגדותם למרכיבים, יהיה זה המקרה ראשון בארץ שנציג חרות ייבחר בקולות מפא"י ומפ"ם.

• הנהלות הכרמלית ואש"ד יואלצו להכניס לקופת האוצר סכומים גדולים על חשבון בול בטחון, אותם לא גבו עד כה. הכר-מלית היתה פטורה עד כה ממס זה, ואילו אש"ד תתבע לשלם בול בטחון גם עבור ההסעות המיוחדות שהיא עורכת לפי הזמנות פרטיות. תשלומים אלה עלולים להגביר בהרבה את גרעונה של הכרמלית החיפאית.

צבי שפר מתפרץ כיציע משפט אייכמן
„הוא הרג את כל משפחתי“

מחת. הכל היה כל-כך פיתאומי ולא מובן, עד שאפילו לא הספקתי להרגיש איך ש-הפרידו ביני לבין משפחתי. ראינו שם איך הם מכים את הזקנים והזקנות, ולא ידענו שמחכה לנו משהו גרוע מזה. לא רצינו שהם יפגעו בהורים שלנו, ולכן הלכנו כמו שהם אמרו לנו. כשעברנו בכביש הארוך המוביל לתוך המחנה, ראינו גדר מחושמלת וצריפים. עשרות צריפים שמתוכנן יצאו נשים. יותר נכון, היו אלה שלדים לבושים בסמרטוטים מגולח-פחת, שנראו לנו כמו מטורפים מסוכנים.

שאלנו את עצמנו: איפה אנחנו? מה פת-אום הביאו אותנו הנה? „הרגשנו מה קרה איתנו“. אחרי מספר שעות, נראינו בדיוק כמו המטורפים האלה. גילו אותנו והלבישו אותנו בסמרטוטים עם K.2 על הגב. הכניסו אותנו לצריף ארוך, בו היו 1200 נשים. על כל קרש, שהיה צריך לשמש כמיטה, שכבו 10 או 12 נשים.

כשנכנסנו, הרגשנו פיתאום מה קרה איתנו. התחלנו ליילל ולבכות. הרגשנו ש-הפרידו בינינו לבין המשפחה, לנצח. אחרי שהיינו שם שבוע, בא טרנספורט חדש. היו שם קרובים שלנו. עמדנו ליד הגדר החשמלית, קראנו להם ונופפנו ב-ידיים. הם לא זיהו אותנו. חדאי, שאלו את עצמם: מי המטורפים האלה?

כל שבוע היו עושים סלקציה ושולחים את החלשות למחת. יום אחד עשו סלקציה ובחרו אותי, אבל אני ברחתי. אחרי חודשים, לעבירו אותנו למחנה, ליד אושוויץ — לבריקנאו. שם עבדנו ב-אריגה, בשביל הצבא הגרמני. משם לקחו אותנו ברכבת לברגן-בלזן. כשהגענו לברגן, ראינו ערימות ערימות של גחיות, ליד הצריפים. אנשים התעלפו ותיקפו בבוקר מרוב רעב ומחולשה. היינו עומדים שעות בצל-אפס (מפקד הספירה) ואנשים היו נופלים.

אחרי-כך שמענו שהרוסים מתקרבים. ה-גרמנים הוציאו אותנו והתחלנו ללכת ב-רגל, מרחקים-מרחקים.

היתה זו צעדת-המחנה. הלכנו שלושה שבועות, בלי לאכול ובלי לשתות. הגרמנים, השומרים שלנו, היו מחזיקים אצלם בגדים כמו שלנו, כדי להגיד, במקרה ש-יתפסו אותם, שהם אסירים. בוקר אחד התעוררנו ולא ראינו מסביב אף שומר גרמני. באותו בוקר נגמרה המל-חמה.

דרכי חיים

האיש השקט

„הגד לי, דוד משה, יהיה טוב?“ שאל יובל פרקש (5) את החיכ הקומוניסטי, ד״ר משה סנה, כאשר אמו, המשוררת ועיתונאית (המשך בעמוד 14)

נאשמת, למשפחתה, לרפאל אליעז. למה ל-הגדיל את הסראגדיה של הבעל? למעשה, היתה דרושה עדותו של הרופא רק כדי להוכיח שהמירשמים הרפואיים, או-תם רשמה עליוה בשמו, ובהן קנתה בבתי-המרקחת כמויות גדולות של פרודיגאל — היו מזוייפים. דבר זה ניתן היה, כנראה, להוכיח גם באמצעות עדות של מומחה לכתיב-יד.

כאשר פסקו להופיע עדי תביעה, ביקש סגן פרקליט המחוז, רפאל גרבלי, מבית-המשפט, לצאת לערוך הסתכלות פסיכיאטרית בנאשמת, על מנת לקבוע אם היא בתי-עוונשין.

לכאורה היה זה מתפקידו של הסניגור לבקש הסתכלות כזאת. אומנם בשיחות המוקדמות בין הסניגור, עורך-דין נפתלי ליפשיץ, לבין נציגי הפרקליטות, הודיע ליפשיץ כי יביא חתמת-יד של מומחה ש-עליוה אימה בתי-עוונשין. התביעה ביקשה לצאת על הסתכלות פסיכיאטרית מטעם בית-המשפט, בתקרה שהיא תוכיח שעליוה שפוייה בדעתה לחלוטין.

במקרה כזה, לא יהיה מקום לסתנתו של הסניגור על סמך מימצאים של רופא פרטי.

דרכי אדם

מאחורי הצעקה

„הרגשתי חום בכל הראש. לא ידעתי מה תפס אותי. קפצתי ממקומי בצעקות. אני זוכר שרציתי לרוץ אליו ולהרוג אותו: בלוט הונדי, צעקתי אליו. תהרגו אותו! תהרגו אותו! הוא השמיד את כל משפחתי.“ כך אומר צבי שפר (41), האדם שזעק השבוע בבית-המשפט בירושלים. הוריד בכך את המשפט מאולימפוס הסראגדיה הלאומית והכניס בו את נימת הסראגדיה האישית המלחה את כל מאוני המשפט. שפר, אחד מניצולי השואה, השאיר את אשתו, חנה, ובנו דוד, בתל-אביב ובא לבית-העם לר-אות מה עושים לרוצחם של בני משפחתו שלו.

מספר צבי: אשתי סבלה הרבה יותר ממני ורצתה לנסוע למשפט. אבל כשראיתי את מצבה הקשה, כשהיא מקשיבה לשידור, ידעתי שזה יביא לאסון, אם היא תיסע. שיכנעתי אותה לא לנסוע — ונסעתי ב-עצמי.

כשהושטפ הלוי שאל את העד, מה קרה עם משפחתי? כאילו שראיתי את כל בני משפחתי נכנסים אל תוך הקרונות ומבי-לים אל המות. זכרתי את משפחתי ואת משפחת אשתי. נזכרתי בכל הסיפורים של אשתי על אושוויץ ובריקנאו, יותר אני לא זוכר שום דבר... התעוררתי בחדר המשטרה.

„זה הסוף!“ מיהו האיש שפיצץ את שאננות מהלך המשפט? סיפורו, בתקופת המלחמה, אינו שונה מאלפי סיפורים אחרים. דחקא משום היותו רגיל כל-כך, הוא מעורר תלחלה.

מספר צבי כיצד עברה עריו שוי את אירופה:

כשהתחילה המלחמה, הייתי בבראטיס-לבה, בצ'כיה. הגרמנים תיכף הכריחו אר-תנו ללכת עם טלאים צהובים. ב-1941 לקחו אותנו למחנה-עבודה. שם חפרנו תעלה בין שני נהרות.

כשהתחילו, כעבור חודשיים, לגרש את היהודים מצ'כיה לפולין, ניסנו לברוח. יום אחד, כשחזרנו מהעבודה, הסתתרתי בשדה, והשומרים לא מצאו אותי. עברתי

מתקרבות לדעותיו של אחד היושב בימים אלה בסוגר בבית-המשפט בירושלים.

עתונות

המשאל שיעולם

„לעצור את המכונות!“ קריאה דראמטית זו, המושמעת בדפוסים העתונים רק כאשר מגיעה ידיעה סאנסציונית חשובה, נשמעה בשבוע החולף בדפוס ידיעות אחרונות.

הפעם לא היתה זו ידיעה מסעירה, ש-עצרה את המכונות. מנהלי העתון סתם הורו להשמיד את העמודים הפנימיים של עתון ערב שבת, להדפיס תחתם עמודים חדשים. ההבדל היחיד בין הגליונות שהושמדו לבין המודפסים מחדש, היה בכך שבחדשים הוצאה רשימה בודדת אחת. היתה זו רשימה תמימה למדי. בכל יום ששי, הופיע ב-עמודים הפנימיים של עתון ערב השבת של ידיעות אחרונות, מישאל-בזק שנוער על-ידי יחזקאל אדירם. השאלה שעליה השי-בו הפעם אנשי ציבור ואורחים פשוטים, היתה קשורה בהופעות להקתו של פיטר פריי בערבי שבת באולם מוגרבי בתל-אביב. הנשאלים התבקשו להשיב, אם לדעתם יש לאפשר ללהקה זו להמשיך ולהופיע בערבי שבתות.

רוב המשיבים השיבו בחיוב. חלקם אף הוסיפו זכרים בגנות הכפיה הדתית, שהפ-סיקה את הופעות הלהקה. מאחר שכל אחד מהמראיינים הביע את דעתו האישית בלי בד, לא ראה עורך העמודים הפנימיים, דויד אבידן, כל פסול במישאל.

עורכי העתון הבחינו ברשימה במאחר, כאשר היתה כבר תחת מכש הדפוס. הם ניבחו, המחשבה על תגובתם האפשרית של הקוראים הדתיים של הצהרון הדאיגה אותם. הם החליטו להוציא את המישאל מתוך הגליון, אפילו במחיר של הרפסת מהדורה חדשה ומתוקנת.

כך חדרה הכפיה הדתית, אם כי בעקיפין, בפעם הראשונה גם לעתונות הישראלית.

משפט

עליוה פאנו-בת-עונשין?

עקרות-בית ונשים מזדקנות שוב נישבו השבוע בתור, משעות הבוקר המוקדמות, כשבדיהן מספר סיפורים, בפתח האולם הגדול בבית-המשפט המחוזי בחיפה. מש-פטה מה עליוה פאנו, הנאשמת ברכע אשת-מאהבה, רפאל אליעז, הנוסע לשבוע בשל מחלתו של השופט משה עציוני. עם התחדשותו, לא חדל לספק את סקרנותן של נשי חיפה, שרבו ממש על המקומות באולם.

במשך שעות ארוכות ישבו והתבוננו בעצירה אשר רכנה בתוך תא המגודר, כשהיא מצוירת ללא הפסק מדרגות על גבי מספר אינסופי של גליונות נייר. „אין דבר“, אמרה עליוה לבושת-השחורים, ש-כימעט ולא התעניינה בנעשה במשפט, „ה-הצגה תיגמר בקרוב.“

טראגדיה — לכולם. ההצגה נגמרה, זמנית אומנם, הרבה יותר מהר ממה ש-ציפו. התביעה, שהבטיחה תחילה להביא לבית-המשפט 36 עדים, ויתרה על רבים מהם. ביחוד נגרמה אכזבה לצופים באולם, כאשר התברר שבעל של הנאשמת, ה-ד״ר משה פאנו, לא יופיע כעד-תביעה במשפט. „זהו טראגדיה לכולם“, אמר אחד מאנשי פרקליטות המדינה, „טראגדיה לגרצחת, ל-“

נאשמת פאנו עי ספסל הנאשמים
„ההצגה תיגמר בקרוב“

ל"ג בעומר אינו רק חג המרד, חג המדון חופה היי

אל החתן החדש המתכונן לשבור ברגליו את הכוס.

★ ★ ★

יום שמחת האש הגדולה של נערי ישראל הוא גם יום גורלי לאלפי רחוקים ישראלים וביחוד לאלה הנאבקים על רוח קותם עם בנות זוג שאפתניות.

אורי רייס, למשל, הצליח להישאר רחוק במשך עשרים השנים האחרונות — מאז שנולד. בתור בן כפר ורבורג הלך ללמוד בכפר הירוק, שם הכיר את מרים פלסאור, הלך איתה ועם גרעינו ליוטבתה.

אורי לא החזיק זמן רב מעמד בקבוק, עזב עד מהרה, כשמרים נשארת במשק, ממשיכה לכתוב מיכתהים ולאחוב.

לפני שבועיים נשברה גם מרים, עזבה את המשק, באה לרמת-גן אל אורי. בל"ג בעומר לבשה את שילת-השבת הלבנה שלה, ענדה צעיף כלולות חגיגי, ואורי ענד לה את הטבעת: "אין דבר", מתנחם אורי, "יחד איתי נפלו בפח עוד שלושה חברה. יש היום חתונה משולשת ביוטבתה."

★ ★ ★

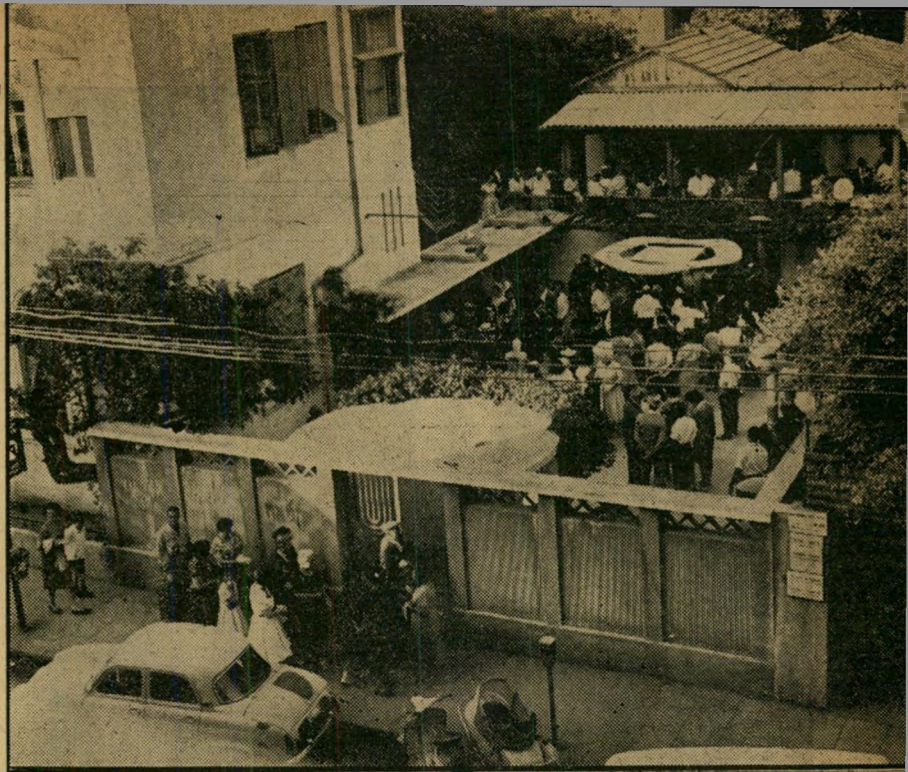
תי תקופות מועדות לפורענות עבור כל הרחוקים: הימים שלפני חג הפסח ול"ג בעומר. אך בעוד שבערב פסח אין הנטיה לנישואין מורגשת במיוחד,

חזרת כחולה קטנה היתה באחד מימי השבוע חומרי-הקריאה הפופולארי ביותר אצל קרוב לאלף גברים ונשים ב"מדינה. היא הוצאה בהוצאת הרבנות הר' ראשית בישראל, וגשאה את השם: תדריך נישואין.

בכל שעות היום והערב, של ל"ג בעומר, הגיעו זוגות-זוגות אל משרד הרבנות בתל-אביב, מוכנים להיכנס תחת חופה לקידו-שין — זוג אחד בכל רבע שעה.

וכך שעה שקרא שמש הרבנות זוג אחד אל הרב, על-מנת שיחתום על הכתובה, עמד זוג אחר תחת החופה, כשרב אחד משיא אותם. זוג חדש חיכה בחצר שיקראו לו, בעוד זוג נוסף נכנס מבצע לפתח החצר, כמועמד לנישואין.

הזוג היחיד שעמד ללא התרגשות, היה זה שסיים את הטקס לפני חמש דקות. הוא עמד על מרפסת הבית ממול, בה נערכה מסרי בה קטנה, והסתכל בשלחה פילוסופית

ארבעה בלכה אחת בעוד הזוג שהתחתן חוגג את נישואיו על המר-פסת שלעל לחצר, עומד זוג אחר מתחת לחופה. זוג נוסף ממתין לתורו בצד, מתחת לסככה, וזוג רביעי נכנס זה עתה לחצר ועד הקהילה.

שונאי פירסומת הם שלמה ויפה אשר טרבו אפילו להצטלם במעמד זה.

התיירים מנחם מנדל גרוס ואשתו רותי. שני בני הזוג באו ממינכן באופן מיוחד כדי להנשא בארץ.

בעבודה בכדורי נפגשו מרכז הקניות של בית-הספר כדורי, הציני יהודה ורמן, ובת מארקו מסג'רה, רוחמה דהן. בני הזוג התאהבו זה בזה, והם מתכוונים לבנות את ביתם בתל-אביב.

בנושף הכירו זה את זו דויד דנברג והלה רוחבס' קה. דויד הוא מנהל טניף הבאנק בבית-שמש, מתכוון לקחת אתו, שמה, את אשתו שהיא אחות.

מאחר שאינה מתרכזת ביום אחד, ומתחת-נים או בעיקר זוגות שהחליטו עליך מזמן, הרי ששלושים ושלושת הימים שבין ערב פסח ויומו של ברי-חואי הינם תקופת זמן ממושכת, העלולה לשים קץ לרחוקות של האייב המובהק ביותר של המין הנשי. עמוס חגיגי (23), אינו אייב המין ה' נגדי — אבל עובדה היא שלא התחתן עד כה.

חופש-הפסח של שרה יוסף (22) שיבשה את תכניתו הרווקיות של עמוס. הוא סעד את ליבו, כרגיל, במסעדת מוריס בבאר-שבע, כשלתע נכנסו לאלום מטיילים, ש' חזרו זה עתה מטויל באילת.

עמוס אינו אוהב בדרך כלל, את קהל הטיילים הסקרן, המורכב ברובו מאנשים שלא יצאו מימיהם מתל-אביב, וכל מה ש'

ת-אלא גם חג הזוגות המתחתנים בסיטונות

חופה היי!

וצבעוניות ומנחם השקה אותה מכוסית היין ונשק לה: "הרי את מקודשת..."

★ ★ ★

זוגות רבים העומדים בלחץ היום-יומי הרגיל של הרצון להינשא, ניתק פים בל"ג בעומר בבולמוס, מה גם כש מתחסף הפיתוי הגדול של בילוי זול ב נהריה, המובטח לכל זוג המתחתן ביום זה. עיריית נהריה איפשרה לצעירים רבים, ש בדרך אחרת לא היו יכולים לאפשר לעצמם לחוג את שבוע הדבש, לעשות זאת בזול, בקלות, ובחברת עשרות זוגות צעירים אחרים.

וכך, שעה שברוב ימי השנה מחתנים הרבנים העדתיים שניים או שלושה זוגות ב ממוצע, יש ביום כזה 10 זוגות לכל רב ב עיר. מספר כזה של נישאים מכריח את הרבנים לעבור לשיטת הסרט הנע, המשוכ ללל גם בשבת מקודש זה.

מאחר שהזוגות, שהחליטו להיכנס ל נישואים, חייבים להופיע בפני רשם ה נישואים עוד שבועיים לפני החתונה, יש מספיק זמן למזכירים לתכנן את סדרי ה חופות, לארגן בדיקת את זמן בואם של הזוגות, מדי רבע שעה מכריז שומר הרבנות את שמם של בני הזוג הנכנס, מכין את הזוג המזכה בתור.

"חיתנותי איזה עשרה זוגות בערב

ה מגדרה נראה להם אכזזי ומידברי. הפעם נמשכה משוממה עינו אל נערה נאה, שישבה השולחן השכן, ומתבוננת בו בביישנות.

איתי שהיא יפה והסתכלתי עליה," מספר עמוס. "היא בלה עלי, ואני עליה, עד שבסוף ניגשתי אליה והתחלתי ל איתה. דיברנו ודיברנו, עד שהיא היתה צריכה ל או קבענו פגישה בתל-אביב, אחרי שבוע, ובאתי."

וס בא, ראה — ונישא.

בור חודש ימים עמדו שניהם תחת חופה ברבנות אביב, כשהרב הספרדי, יבגי שלמה, מברך אותם: ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה."

★ ★ ★

הלכה היהודית, שהפכה את חמישים הימים שבין הגהפסח לשבועות לימי אבל, בהם אסורים השמחה ונות, היא גם שהתירה אותם פעמיים בתקופה זו — בעומר ובראש חודש.

גיבה המקובלת קשירה באגדה תלמודית, המספרת על אלף התלמידים, שהיו לרבי עקיבא, בין גבת לאנטי-ס (ליד ראשהעין), ואשר מתו כולם בין פסח לבין העצרת — כלומר: 15 יום לפני חג השבועות, מכי שלא נהגו כבוד זה לזה, תאריך זה מתאים ליום לספירת העומר.

רשים אגדה זו כגירסת סתרים לכך ש-24 אלף לוחמים, ערוכים באותה גיורה, הושמדו בידי הרומאים, מפני ידעו לשמור על המשמעת בשורותיהם. ההרג הסתיים בעומר, ועל כן אסור לשמות עד אותו יום.

זר לשאר הימים עד לשבועות, ישנן שתי גירסות,

ת, האשכנזית, טוענת שלאחר מכן נמשך האבל גם ל איסוף הגזיות וקבורתן. הספרדים מסתפקים ב-33 האבל, מתירים אחריהם את הנישואים.

נחם מגדל גרוס (28), אינו מכיר מסורת יהודית עתיקה

וא גר במינכן, גרמניה, שם גם הכיר את חברתו רות י שנתיים. הם החליטו לבוא לישראל על מנת להתחתן ולא הבינו מדוע הם צריכים לחכות חודש ימים עד ד יהיה מותר להם להתחתן. אבל לא היתה להם ברירה, חיכו.

רב האשכנזי, יהודה דים, הוסיב את מנחם מגדל בחדרו, הוא של בידו את שחת התפילין ומבקש ממנו שיחזור ייו מילה במילה, אחת עברית ואחת תרגום לגרמנית: י מנחם מגדל גרוס, מתחייב לשמור כל תנאי כתובה תן לאשתי."

אחר מכן כיסתה רות את ראשה במטפחת-ראש דקה

סופו של סילר

הוא גורלם של עמוס חגיגי ושרה יוסף. הם הכירו זה את זה כששרה סיילה לאילת, ניפגשה במקרה בעמוס בבאר-שבע. הם עומדים, רציניים ומהורהרים, לפני טקס הקידושין שיערך תוך דקות מספר.

החתנות, ללכת למקום בו יערכו את המיש-תה והסעודה הגדולה, שיסמנו את המעבר מחופש הרחוקות לעול הנישואין.

רק ורקו יהודה (28) ודהן רוחמה (24) שקטים. שניהם מהצפון הרחוק. יהודה מכדורי, ורוחמה מסג'רה. הם מתחתנים ב תל-אביב ועוברים לגור בה. מכיון שכה, אירגנו בינתיים מסיבה זוטא על מרפסת הבית השכן, ובטוב לב המסובים ביין הם פוצחים כולם בזמר ושרי: "לכה דודי לקראת כלה..."

קים הצלמים ביניהם את הימים, מסתדרים כך שלא יהיה יותר מצלם אחד בכל יום. אך ביום כזה שוהים שלוש הצלמים בשטח, ולאישי מהם אין הפרנסה חסרה. ואינו פרנסה! לפני החופה ואחרי החו-פה, עם הצעיף על הפנים ובלי הצעיף; עם החתן ובלי החתן; עם ההורים ועם הדודים ועם האחים והאחיות; ותמונה משפחתית כללית, כשהזוג המאושר במרכז התמונה וכל עשרות הקרובים עומדים מסביב ומק פיאים את פרצופם מהתרגשות לפני הצלם. מי לא ירצה להצטלם כך?

שלמה גולדשטיין לא מסכים להצטלם כך. בכלל הוא אינו רוצה להצטלם. גם את קרובי המשפחה הוא מנשק בקושי, אינו מוכן כמעט להגיד שלום. הוא סוחב אחריו את אשתו, יפה אדיגס, מנסה להתחמק מ הצלמים. לבסוף נכנע גם הוא להפצרות כל בני המשפחה, וביחוד להפצרות אחותו מלכה (22), שהתחתנה גם היא בל"ג בעומר לפני ארבע שנים, וכעת היא אם לילדה, ולאחד בדרך.

★ ★ ★

כך הם נישאו בקצב המסחרר, דוד דננברג (25) והלה רוחובסקה (20) מבית שמש, הנוסעים לשבוע למלון תדמור, יחזרו אחר-כך לעיירתם.

ברנד לייבוביץ (23), שעלה לפני שבעה חודשים, חיכה כל הזמן לחברתו מזה שני תיים, אראלה פופוביץ (19). היא הגיעה לפני חודש מאותה ארץ, והם כבר נשואים. גם עוז יעקב (23) היה צריך לעמוד בקצב המסחרר. הוא התחתן בבית-הכנסת אהל מועד, ולא ברבנות, אבל גם אותו ר את אשתו בתיה, פינו מהאולם לאחר סיום החתונה. "יש חמש חתונות היום, חוץ מהשלוש שהיו אתמול," סיפר הרב יהושע אברמוף, רבה של אהל מועד.

כך גם נישאו ברבנות חנוך אבירי ונס צרפתי, שניהם מיד-מרדכי, כשחבריהם לקבר צה באו במיוחד לתל-אביב לחלוק איתם בשימחה.

"יש רק עוד בעייה אחת," מספרים החב-רים, "איפה יכלו את שבוע הדבש. נס רוצה לנסוע לאילת, אבל חנוך מתעקש דפקא לצפון."

כל הזוגות מהירים לעזוב את חצר

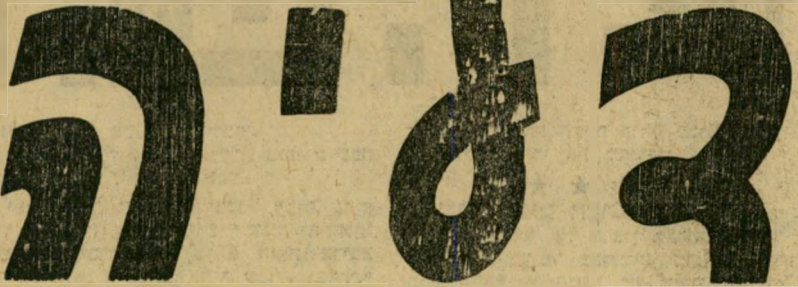
צדמי הנישואין הרשמיים של הרבנות הם הכוכבים העיקריים של החתונות ביום זה. בתקופה רגילה מחל-

הזוג הקשיש

בא בנפו ל חזוג את יום נישואיו, כשהצלם מישקה משמש כעד יחיד.

זה שעשועי "אומרת" שחזרה לשבי-ציון

קולנוע-הנערה

מסבירה דליה בעברית שכבר החלה לקבל מעט מיבטא צרפתי, "אני לא צריכה את זה. אני מופיעה בסרטים משום שזה משעשע אותי. לכן אני יכולה לסרב לקבל תפקידים בסרטים, ולהפסיק לשחק מתי שאני רוצה. אני לא קשורה באף אחד. דחיית כבר הרבה הסרטים מכל מיני סיבות, בייחוד מפני שהם היו תסריטים רעים.

"כשאני מקבלת תסריט, אני יושבת עם בעלי ויחד אנתנו מחליטים אם לקבל את התפקיד. הוא מתרשם בתור קהל ואני בתור שחקנית."

דליה מדברת בטבעיות, ללא מעצורים. היא אינה בוחרת מלים, או מנסחת משפטים חכמי משמעות. למרות שלא השתנתה בהתנהגותה ובצורתה, אי אפשר שלא להבין חן בשינוי שחל בדליה זו שעוד לפני שנתיים היו מגרשים אותה מברית השחיה של בית-דולפין, השוכן ליד ביתה, כשהיתה מתגנבת לשם. היא הפכה לאישיות, ש"בשיתה עימה שוכחים לפתע כי אינה אלא צבירת בת 19 שלא עבר זמן רב מאז סיימה את לימודיה בכפר הנוער הדסים.

"כל החיים בפאריס זה עניין של שעשוע. בארץ, למשל, לא התאפרתי. בפאריס כן. עכשיו, בשבי-ציון, אני שוב לא מתאפרת. שם גם לא אומרים את האמת, כמו שפה רגילים אצלנו, הצברים. קרו לי הרבה מיקרים שאמרתי לאנשים דברים שהתכוונתי להם בכל לב אבל לא הייתי צריכה להגיד אותם. הייתי גם צריכה ללמוד איך להתלבש. גם בפאריס אני מעדיפה ללכת עם מכנסים וחולצה, אבל בצורה אחרת. כאן בארץ אני יכולה להתפרק, ללבוש איזה מכנסים שאני רוצה. בפאריס עוקבים אחרי בבוקר כשאני באה לאלוף, כבר מתחילים העונגאים לראות כיצד התלבשתי. הם קובעים אם או לא יש לי טעם ואם למדתי מהם משהו. אבל אין דבר. כשנמצאים עם מישהו שאוהבים, מתרגלים לכל."

חתמתי כבר על הופעה בסרט נוסף, שמשו בעיניים, בו אשחק עם לורנט טרציק. חתמתי רק בגלל השחקן. אבל כבר שנה וחודש ימים שלא היה לי חופש. אז באתי קצת לנוח ולשחות בים. למי יש זמן לנוח בפאריס? שמה של דליה, שעד לפני שנה לא היה ידוע למרבית הישראלים, ידוע כיום ברחבי העולם. היא שחקנית מבוקשת, שטובי ה"במאים" מציעים לה להופיע בסרטים. אלא שדליה, למרות היותה כוכבת צעירה ו"חדשה", יכולה להרשות מה שלא מסוגלות לעשות שחקניות ותיקות ממנה — לדחות הצעות ולבחור בעצמה את התפקיד המוצא חן בעיניה.

"אני לא עושה סרטים בשביל כסף."

גשם שירד בליל-שבת האחרון, הרטיב את השולחנות הערוכים בחצר פנסיין חווה, במושב השיתופי שבי-ציון, שבגליל המערבי. העוגות נרסבו אף הן, אולם שימחתם של עשרות הנוכחים שנרסבו אל האולם לא נפגמה. סיבת השימחה היתה לכאורה חגיגת הבר מצוה של יוסי לוינבוק, אולם למעשה, עמדה במרכזו אחי תו של יוסי — דליה.

היא גרה ברוכץ החודש ביותר של פאריס, בתוך יער בולון, לא רחוק מ'האולפנים. כשהיא עובדת על סרט, היא קמה בשש בבוקר, מגיעה לסטודיו בשבע, מת'ה

ההצלחה לא השכיחה את היתיה. נחלצה לעזור לאמה בשטיפת כלים.

אמה הצעירה של זליה, המתגוררת עדיין בצריף-עץ בשבי-ציון, לוחשת סוד לבתה, שהגיע אל פיסת-ההצלחה והעושר.

סבתה שג דליה קר' לעת את שערותיה הארוכות לצמה. דליה טוענת כי גם בפאריס התענגה למאכלי סבתא.

מזכרת למורה של בית-הספר, מציג, בגאווה, את התמונה שדליה הגישה לה. היא חילקה תמונות לכל מכריה.

לבושה שימלה פרחונית, התחבקה דליה עם הנוכחים והתנשקה עימם. היא רקדה עם גברים עבים-כרס ושרה בקול, לבדה ובציבור, ללא מעצורים. "היא לא השתנתה בכלל", אמרו בני-המשפחה בהתרגשות, "היא נשארה אותה דליה."

ואומנם, לור שהיה נקלע למקום קשה היה לשער שהצברית תמירת-הגוף והיפהפיה באה רק לפני מספר שעות מעולם אחר — מפאריס, שם היא מקובלת כאחת ממלכות-הקולנוע הצרפתי.

דליה לביא, בת ה-19, שחון שנה עשתה קאריירה מסחררת בקולנוע, הגיעה לארץ לחופשת-מולדת בת חודש ימים. היא ניסתה לבוא אינקוגניטו. איש לבד ממשפחתה לא ידע על בואה. בשדה-התעופה בלוד, ירדה כשהיא מכוסה במטפחת ומרכיבה משקפיים כהים, כנוסעת בשם דליה גירא, שם נשואה. אולם האשליה לא ארכה זמן רב. מיד הכירו אותה והצביעו עליה כולם.

חתמתי בגלל טרציק.

(המשך מעמוד 11)
אית קול העט, חוה קדמון, נלקחה לבית החולים לפני כחצי שנה. ליובל לא היה טוב. אמו נפטרה, כעבור זמן קצר, ממחלת הסרטן. הילד נשאר בידי אביו, הביולוג ועסקן המפלגה הקומוניסטית רוברט פרקש, בן ה-36.
פרקש היה איש מסור, למשפחתו, ל"מקצועו המדעי ולהשקפותיו. בשל האחריות גות הגר מארץ מולדתו, ארצות-הברית, בתקופה בה פתח הסנאטור מקארטי ב"דיפתו אחר שמאלנים.
גם בתחום המדעי העלה חרס, בגלל גישתו הפוליטית. המוסדות המדעיים בישראל היו סגורים בפניו. הוא נאלץ להשקיע את מרצו ואת ידיעותיו באירגון חוגי-מדע מפלגתיים ובליווי ילדי שכונתו התלאביכית.

ילדי השכונה אהבו את האיש שלימד אותם לבנות סירות, להבין את עקרונות הטייס ולעקוב אחר כיבוש החלל בידי אדם. יותר מכולם אהב אותו בנו, יובל, ש"ראה בו גיבור."

"המשך לשנינו" כל המרץ הזה שקע, לאחר מות חיה קדמון, שהיתה אשתו השנייה של פרקש — מאחר והראשונה נפטרה אף היא כתוצאה מאותה מחלה. ר"ר ברט, שלא הצליח להתגבר על המכה ה"איומה, החל כותב שירים, עסק ביצירת זן מיוחד של דגים. "רצוני להמשיך את עבודי דתי ואת עבודת חיה גם יחד", אמר פעם על כך.

לפני שבוע לקה רוברט פרקש לפתע ב"שיתוק. הוא הספיק רק למנות את אחד מידידיו הקרובים כאפיטרופוס של בנו, מת מחת שקט ושלווה. "הוא מת מעגמת-נפש", אמרו השכנים. "הוא לא יכול היה להמשיך לחיות בלעדית."

טיפול יעיל

עונה מדליה יצאה מבית-הספר התלאביכי, בי שם סיימה זה עתה את עבודתה. המורה הצעירה חיפשה את קטנועה — אך זה נעלם. הוא נגנב שעה שהיתה עסוקה עם תלמידיה.

עונה, בתו של קצין משטרה ותיק, ה"ידוע כפרש מספר אחד של משטרת ישר"אל, הודיעה על הגניבה למשטרה. אולם היא לא סמכה על טחנות החוק בלבד, החליטה לגייס את תלמידיה לחפש בעיר את ה"קטנוע שנעלם."

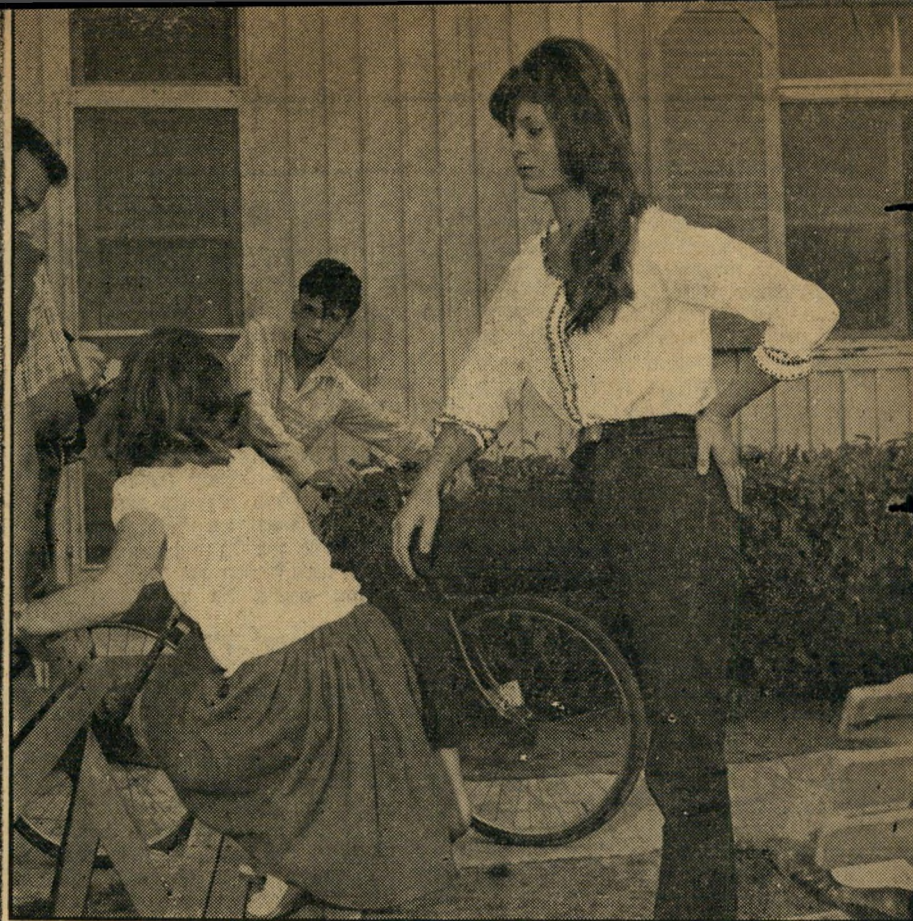
עוד באותו יום הודיע לה אחד מתלמידיה: הקטנוע נמצא בשכונת התיקחה. **מזל הוא יעל.** יעל דהרה במכונית של ידיד נכה אל השכונה. ואומנם, ברחוב ה"ראשי, מצאה את הקטנוע — יחד עם הגבר המטורדן שגנב אותו.

דבר כזה לא ראתה שכונת התקוה מאז ייסודה. הצעירה התנפלה על הבחור, החלה עושה בו שפטים. התושבים המשתאים חוו בתצוגה מרהיבה של גידור והיאבקות חופ"שית. בסופה, ביקש הצעיר המוכה רחמים, הרים את ידיו בכניעה. בו במקום הובילה אותו יעל, כשבוני שולקש בקרב, אל תחנת המשטרה.

מוסר השכל: אם כבר לגנוב קטנוע, כדאי לפחות לדאוג שזה לא יהיה קטנועה של אלופת ישראל בוריקת כידון, מורה לאימון גופני, כוגרת מכון חייגניט, מדריכה להתעמלות ואלופת הגידור של מכון פינגייט וצבא הגנה לישראל.

היום

יום, יום ודורסיו: בישראל, ב"תאריך בו נחוג היום הבינלאומי ללא תארי"נה ברחבי הארץ, נהרגו בדרכים 2 אנשים, נפצעו קשה 4, נפצעו קל 19, ארעו בסך הכל 30 מיקרי תאונה והתנגשות. . . .
תכשיט: במירון, השליכה שומרת-טף זסינה את תכשיט-המשפחה, שבתיה עברה, לתוך להבות המדורה שהוצתו לכבוד רבי שמעון בר-יוחאי בל"ג בעומר. . . .
נפשי: בעכו, הודיע טלפנית מודיע אל-מוני, שזיהה עצמו כ"תושב המקום", כי שריפת-ענק פרצה בשכונת משמרים, גרם להזעקה כללית, לדהירה מטורפת של שלוש מכוניות כיבווי, למצב-חירום בתחנות מגן דויד אדום בסביבה, ולפתיחת תיק כשהתב"ר כי המזעיק אינו אלא תושב בית-חולד הנפש, שזכה לחופשה של יום מחוץ לכותלי המוסד. . . .
עוד פעם — ורי: בתל-אביב, דן שופט שלום כייס בן 21 למאסר שלוש שנים על עבירות 44, סירב להיע"נות לתחינתו לתת לו "הזדמנות נוספת" . . .
התרת הרצועה: באופקה, חגגו אירוסיהם משה אום והעלמה עוה רפית.

בפארים

דליה בסרטה האחרון — מישחק האמת בבימוי רוברט חוסיין. התמונה צולמה בבית־קפה פאריסי, בו מתרחש חלק מעלילת הסרט. דליה לבושה בשימלת־ערב מתוצרת דיוק, שניתנה לה במתנה על־ידי בית־האופנה.

שחקנים לא יכולים לחיות חיי־בית שקטים. הוא עושה את זה בלי שום בעיות. **פאסקל פטי** — „הבחורה הקט” זה ביותר שראיתי בעולם. פיצפונת מותק.” **ריברט חוסיין** — „אחד הבמאים הגדולים בצרפת. הבמאי הראשון שמשמש עבד איתי על כל רגע בסרט, הסביר לי כל פרט ולא התעייף. ידע שאינני יודעת צרפתית, והשתדל לעזור לי. אדם סימפאטי מאוד. מקווה לעשות איתו עוד סרטים.” **דליה לביא** — „הזמינו אותה ל־פסטיבאל בקאן, אבל הפסטיבאל בשבי־ציון יותר מוצא חן בעיניה. לא רוצה שיקראו לה בריגיט בארדו מס’ 2. תמיד היתה בזכות עצמה. מה שהדביקו לה, זה לא ב־אשמתה. מרוצה מאוד מהעבודה. זה נותן לה סיפוק. רוצה ללמוד ולהכיר את עולם הקולנוע. חושבת שלעולם לא מכירים את זה מספיק. תמיד יש הפתעות חדשות. עד עכשיו עשתה רק סרטים טובים, ומקווה שתמשיך. הקליטה כבר בפאריס תקליט בו היא שרה שירים ישראלים, כמו הסלע האדום והשריונים יצא, בלתי גיטארה. בצרפת לא עושים הרבה סרטים מוסיקאליים, אבל אם יציעו לה לא תתנגד. לא חושבת בכלל לעזוב בחודש הקרוב את שבי־ציון. אפילו לא לנסוע למשפט אייכמן. למה לי לעיף את העיניים שלי על פרצוף מלוכלך כזה?”

אבל הם ידעו עברית. לימדתי אותם כל יום מילה חדשה. ועכשיו אפשר לשמוע באולפנים שחקנים אומרים: שלום! תודה רבה! נמאס לי לעבוד! אני רעב! רוצה הביתה! הם גורא מתפעלים מזה. זה בש־בילם — כמו סינית בשבילנו.”

★ ★ ★
כ.ב. בלמונדו — וכל השאר

דליה הספיקה כבר להכיר את כולם. זה הנה מה שהיא חושבת עליהם:

● **ברגיט בארדו** — „הכרתי אותה בסטודיו בולון, כשהופיעה בסרט ה־אוהבים הידועים של מישל בוארון. היא עושה שם סקצים קצרים עם אלון דיילון. היא מאוד טבעית, וספונטאנית, ורגועה מאוד. לא שוחחתי עימה, אומנם, על מה שעבר עליה, אבל החצי ממה שכותבים עליה זה שקר. ביוחד זה שהיא מתחילה עם כל הבחורים. היא פשוט היתה נשואה ל־בחור חולה ולא פלא שלא יכלה לחיות עימו. מקומה לא בבית.”

● **פייר בראסר** — „שיחקתי עימו בקאנדי. גאון. כמו כל גאון, קצת משוגע. שותה המון ותמיד שיכור. יודע שהוא שחקן גדול ומזלזל במישחק. הוא לא אשם. אשם הקהל שעשה אותו אליל.”

● **ז'אן פול בלמונדו** — „ידיד טוב שלי. כישרון טבעי גדול מאוד. בחור נחמד, נשוי עם שני ילדים. בדרך כלל

בשבי־ציון

דליה בפתח הצדיף על חוף הים, בשבי־ציון, בו בילתה את נעוריה ובו מתגוררת משפחתה. היא נראית בתמונה בחברתם של ילדי השכנים וקרובי־משפחתה בתלבושת ספורטאית, אותה היא מעדיפה על כל תלבושת.

עם האח

יוסי, בן ה־13 אשר לחגיגת הבר־מצוה שלו, שנערכה השבת, באה דליה במיוחד מצרפת. לדעתה של דליה, יוסי הוא בעל כישרון קומי יוצא מגדר הרגיל. „הוא הדני קיי של המשפחה”, היא אומרת בחיוך.

ההסרטה, מה לעשות ומה לא לעשות. לא היתה לה כל סיבה לקנא לי. לה היה תפקיד של אמא מבוגרת ולי של בחורה צעירה. היתה לי אמנם סצינה אחת על חוף הים — אם זה מה שמשפיע על אנשים, זה רע מאוד.”

תוך שנה אחת הפכה דליה לחלק בלתי נפרד מחבורת שחקני־הקולנוע הצרפתיים הצעירים. היא מבלה בחברתם בבתי־קפה, נוסעת עימם לעיר הגופש דוביל, שם היא מתחרה במרוץ מכוניות הקארטינג.

„כשבאתי לפאריס, לא ידעתי מילה צרפתית. לקחתי מיד שיעורים והיום אני מדברת כבר די טוב. כשאני חותמת על חוזה יש שם סעיף מפורש שלא עושים לי סינכרו־ניצוזה ומקליטים את הקול שלי בלבד. „עכשיו השחקנים מקבלים אותי כאחת משלהם, כמו שאנחנו היינו מקבלים אותם. הם אוהבים מאוד את הישראלים ומתאכזרים נורא שלא הייתי בצבא. בסטודיו כולם כבר מדברים עברית. בסרט האחרון, מישחק האמת, דיברו כולם, מהבמאי ועד השחקנים — עברית. אני כנראה צרפתית לא אדע,

אפרת ומתלבשת עד 12 בצהריים. ומאז עד שבע בערב — מסריטים.”

בערב היא מכינה ארוחת־ערב, כמו ידיה. כאשר אינה עסוקה בהסרטה, היא עובדת בתור זכנית באחת מחנויות הקונפקציה של בעלה „כמו בני־אדם רגילים. מה יש? יש הרבה שחקנים שיש להם עבודות מהצד, והקהל לא יודע על זה. פיטר ואן אייק, למשל, איתו הופעתי בסרט חג ספרדי, או מחוץ לזה שהוא שחקן, הוא מורה לארכי־אולוגיה. מי יודע מזה?”

עתה גם הזמן לברר מה האמת בכל ה־סיפורים אודותיה שהציפו את העתונות. תקריט הביקוני בפסטיבאל בריו, למשל: „זה הכל תכסיס של הפירסומה. לא ביקשתי פירסומה כזאת, אבל עשו לי. תפסו אותי כשאני מחזיקה את הביקוני — מי שלבש ביקוני יודע שמוכרחים להחזיק אות כשיצאים מהבריכה.”

או הסיפור על הריב שהיה לה עם מאר־טין קארול, בסרט ערב על החוף: „שטויות. דחקא התיידדתי איתה מאוד. היא נתנה לי הרבה עצות טובות, בזמן

עם האחות

מיכל, בת ה־10, אחותה הצעירה של דליה, רוכנת אליה מאחורי גבה, שעה שדליה משוחחת עם האורחים הרבים שנאספו בביתה. מיכל, שיופיה אינו נופל מזה של דליה, טוענת: „אני לא אחיה שחקנית קולנוע!”

סרטים

במידבר חסרי-האושר

להשיג: לורנס אוליביה, צ'ארלס לוהטון, פיטר יוסטינוב, טוני קורטיס וג'ין סימונס; מסר את הביצוע לאנשי מיקצוע כמו, למשל, הבמאי סטנלי קובריק; והצליל להנצית את עצמו על הבד כאחד מגדולי המשחקנים. **הכישרון דבק בקוריק**, ספארטאקוס, שנועד להיות סרט-ראווה, הצליח להתעלות מעל לרמה המקובלת בסרטי-מיליונים אלה. קובריק ידע לשלב את הסצינות ההמוניות, המבויתות יצירה אפית השומרת ככל האפשר דמויות ובתיאור רווי-רגש של היחסים ביני-הם. הוא ידע לשמור גם על איוון מתאים, וכך, למרות שרמתו של הסרט אינה אחידה, התקבלה יצירה אפית השומרת ככל האפשר על הדיוק ההיסטורי, בעוד שהצד החזותי ותוכנה הרגשיו-האידיאלי משלימים זה את זה. בעיקר תרמו להעלאתו של הסרט מעל לסרטי-חזיון, כמו בן-חור או עשרת הדיב-רות, שלישית השחקנים האנגליים, אוליביה לוהטון-יוסטינוב.

השפעתם דקה כנראה גם בגיבור הראשי קירק דוגלאס, שמלבד התכונות הגופניות אין לו דבר המכשירו לתפקיד ספארטאקוס, מתעלה על עצמו — אם כי אינו מגיע לדרגת השלושה.

עיבוד סיפורו של פאסט בידי התסריטאי דלטון טרמבו, שדאג להבליט את המשמעי-יות האקטואליות המסתברות מאגדת ספאר-טאקוס, הוסיף לסרט מימד נוסף, שאיננו בנמצא בסרטי-ראווה מקובלים.

תדריך

ואלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי-הארץ אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **מעין הכתובים** (בן-יהודה — תל-אביב) סרט-הנחיה הפיוטית של גאון ה-קולנוע השחודי, אינגמר ברגמן (העולם הזה 1230). באלדה שחודית עתיקה מימי הביניים, על נקמתו של בעל אחוזה ברועי-עיונים ש-אנסו ורצחו את בתו, יצירה קולנועית נור-עות ובעלת עוצמה, שכל סצינה בה מהדה-מלאכת-מחשבת קולנועית.

● **קאפו** (ארמון-דוד — תל-אביב; חן — ירושלים; מאי — חיפה) המאבק לחיים של נערה יהודיה בתוך מתנה-ריכוז נאצי-ההופכת לקאפו בתיקחה להינצל. סרואן שטראסברג, עמנאלה ריבה ולורנץ טרציה.

● **נורד וגאון** (ארמון — חיפה) אלק גינס מבריק בסאטירה נלבת על צייר מטר-רף, המהמה אנדרטה לכל גאוני-העולם ש-אין מבינים אותם.

● **ער כלות הנשימה** (פאר — חיפה) ז'אן פול בלמונוז רוצה, גונב ומחזר-אחרי ג'ין סיברג בסיפור אכסיסצנטאלי, המשמש נושא לסרט-בשורה של ז'אן גודאר.

יוצאי-דופן ב'יוצאי דופן'*

האוסר ברח

* מימין לשמאל: יוסטון, גיבל, מילר, מונרו, ואלאז, קליפט.

יוצאי דופן (ירון — תל-אביב; ארצות-הברית) מוגש לקהל הצופים כמערבון עמוס כוכבים וגדוש פעילות פראית. הצופים שנתפתו לקבלו בתור שכזה, יוצאים מאוכז-בים. כי הסרט אינו אלא יצירה פילוסופית עמוקה, בה חברו יחד כישרונותיהם של ארתור ("ציד המכשפות") מילר — שזה לו תסריטו הראשון — והבמאי ג'ון ("המלכה האפריקאית") יוסטון.

הנפשות הפועלות בעלילת הסרט — ה-אנשים וסוסיה-פרא כאחד — אינן אלא סמלים. והסיפור על צייד סוסיה-פרא אינו אלא השלכה של הסיפור הנצחי של אנשים היוצאים לצוד את אושרם ואת חירותם הפנימית.

אוסר ופוסים, בחלקו הראשון של הסרט מתקבצת קבוצת הצעירים. כל אחד מהם הוא יוצאי-דופן לגבי מקובלות החברה; אלא שבסופו של דבר מסתבר שכולם יחד מאיינים טיפוס מצוי ונפוץ בכל חברה.

כל אחד מיוצאי-הדופן תלוש וחי על עברו. מארילין מונרו היא גרושה, המחפשת את הגבר שאמר לה כי הוא מרכין ראשו בפניה. קלארק גיבל הוא בוקר וצייד סוסי-פרא, אשר לא נשאר לו עוד סוסיה-פרא; הוססים המעטים שהוא בכל זאת צד, הוא נאלץ למכור כבשר-שימורים למאכל-כלבים.

מונטגומרי קליפט הוא ילד שהיה תלוי באביו ומחפש אחר תחליף לאב המת. אילי ואלאז, טייס קרבי שאשתו נפטרה בשעת צירי-לידה, עדיין חי על זיכרונות-עברו. תלמה ריטר, גרושה מזדקנת, משכירה חד-רים לגרושות צעירות, כדי להתחלק עימן בחיותיהן. מה ששותף להם, היא תכונה אחת: "כולנו גוססים", כפי שאומרת מארי-לין מונרו באחת הסצינות.

החבורה נפגשת בעיר הגרושין רינו, יוצאת לחפש אשליות במדבריות ההרים של נאבדה, לרדוף שם אחרי אושרם. מסתבר לכל אחד מהם, שכבוש האוסר תלוי באוב-דן אושרם של אחרים, במקרה זה סוסי-הפרא. והם חוזרים למקום ממנו יצאו אל הצייד.

הסצינות הניפלאות ביותר של הסרט הן, כמובן, סצינות החיפוש וההתפכחות, ה-מתבטאות בתיאורי צייד סוסי הפרא במדבר. כאן הצליח יוסטון להפיק קיטעי-צילום ומשחק רבי-עוצמה, שיש בהם אופי משכר. יתכן שהיה הגיון לבחור דווקא בשחקנים יוצאי-דופן, לגילום הדמויות יוצאות-הדופן. כל אחד מהמשותף בעלי התפקידים הראשיים הוא כזה. אלא שלא כולם הצליחו במידה שווה. דווקא הלא-כוכבים ואלאז וריטר מתעלים במשחקם. גיבל, אשר שבק חיים בסוף ההסטה, נראה מאולץ וכבד. מארילין מונרו, שהתגרשה אחרי ההסטה ממחבר הסרט, דומה ברובו של הסרט לבובת-חרינה שבירה, הופכת בשר ודם רק לקראת הסוף. מונטגומרי קליפט הוא חסר-האופי מכולם.

למרות שאין סרט זה נמנה על יצירות האמנות ההוליבודיות הטיפוסיות — ואולי דווקא משום כך — כדי לראותו.

ראווה ותוכן

ספארטאקוס (אופיר — תל-אביב; ארצות-הברית) הוא העד הטאקטי. מנהיג מרד העבדים הגדול ביותר בהיסטוריה, לפני אלפיים ושלושים שנה, בקירוב. כמו משה העברי במצרים, נהג ספארטאקוס המון של 100 אלף עבדים שהשתחררו מעול הרומאים, ניסה להעביר אותם בים לסיציליה ומשם — להחזירם לארצותיהם.

תוך תקופה של כמה חודשים, הצליח להקים מהמון העבדים צבא מאורגן, שהביס במספר קרבות את לגיונות רומי. אלא שכאשר עמד בפני חציית הים, לא התרחש לו אותו נסי-משה. הסיציליאנים, שהבטיחו לו להעביר את אנשיו באוניותיהם, בגדו — והוא הובס כאשר פנה עם צבאו, מחוסר ברירה, וביקש לעלות על רומי.

סיפור היסטורי ססגוני זה שימש אתגר לסופרים רבים. מביין ספריהם, היצירה האנו-שת והמרתקת ביותר היא זו של הסופר השמאלני הווארד ("אחי גיבורי התחילה") פאסט. ספק אם משהו היה מעז להפוך יצירה זו לסרט, לולי דבק בשחקן הוליבודי בינוני הדיבוק לגלם את דמותו של ספארטא-קס. קירק דוגלאס, לוליין קירקס לשעבר, צבר מספיק כסף כדי להרשות לעצמו את התענוג.

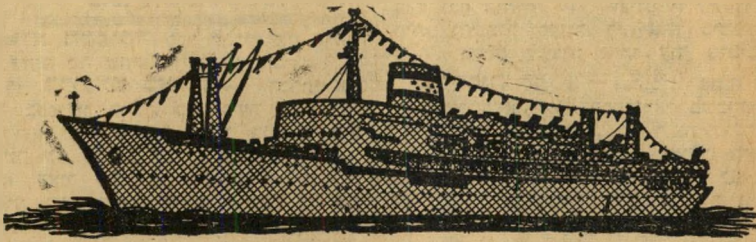
הוא שכר את טובי השחקנים שיכול היה

פרסום פלעסק

פס פס
...ותהנו

טבעי ומפוסט

גם אתה יכול להרשות לעצמך

טיול יפה לחוץ-לארץ

לפי תכנית ב' שלנו

הסכמים בינלאומיים עם כל מרכזי התיירות מאפשרים לנו להציע

טיולים לאירופה בקיץ 1961

במחירים עממיים

ב-4-8 תשלומים חדשיים

הטיולים הבאים:

לקפריסין — יוון — איטליה —
צרפת — שוויצריה — אוסטריה

כ"כ טיול לימודי (21 ימים) לפירנצה, איטליה.

— מספר המשתתפים מוגבל —

פרטים והרשמה אצל:

אחים אברהמוף

חברה לתיירות ולנסיעות

תל-אביב, רח' אחוזת בית 3; טל. 65265 — 65217/8

חידון הברות נושא פרסים

מהברות אלה:

לה — צי — דה — מר — ו — קונ — או — לו —
 יוס — ציה — ג'י — טו — ניק — פ — מנ —
 צו — נ — א — א — פוצ — לו — ברי — טי —
 עליך להרכיב 5 מלים. האות הראשונה בכל מלה, בקריאה מלמעלה למטה, מצטרפת לשמה של חברה ידועה, המייצרת בגרמים לגברות ולגברים.

המלים הן:

- 1) ספר מפורסם של פינסקרי (2) שם משפחה של שחקנית ידועה.
- 3) אי מולדתה של קיסרית מפורסמת (4) הוגה דעות סיני עתיק.
- 5) מדינה דרום אמריקאית.

בין הפותרים נמנה יוגרלו 3 בגרמים לנשים 3 לגברים. כמו כן יוגרלו עוד 20 פרסי תנחומים. את התשובות בצירוף החידון יש לשלוח עד יום 29.5.61 — לפרסום צימט, ת.ד. 4100, תל-אביב, עבור "חידון הברות ע".

"BAC" STICK מעניק הרגשת רעננות לכל היום

מגע קל בלבד בבית השחי במקלון BAC STICK, בעל הריח העדין הדאודורנט היעיל מע- ניקים לך הרגשה נהדרת של בטחון ורעננות.

ב א ק
BAC STICK

להשיג בכל
בתי-המקחות
ופרפומריה

המחיר
1.25 ₪

המפיצים
היחידים:
חברת
נורית בע"מ.

השאר בגלל אסתר — מה שהוליד את הספור על החווה שנחתם, כביכול, בין אברהם ואסתר עם נשואיהם, להופיע יחד עשר שנים, גם אם יפרדו אישית. לספור אין כל אחיזה במציאות, כשם שאין בודעת הוגג להפרד, למרות הידיעות על כך המופצות עלי ידי מתחרים.

הם החלו לשיר ביחד אחרי כמה חודשי נשואין, הפכו לצמד השר שירים היתוליים ובאלדות שקטות, הגיעו דרך מועדון עומאר כיאם היפואי למועדון התיאטרון התל-אביבי — שם הם מופיעים בקביעות.

בזהוב בעולם אחר. כמה משירי צמד העופרים, כמו אהובי בנה לי בית או שני קבצנים וחמורון אחד, הפכו לשלאגרים — אלא שהם עצמם אינם אוהבים שירים אלה, חולמים על עריכת רסיטאל בו יופיעו בתוכנית שלימה של שירים, מערכונים וקטעי-קישור.

כי דחאק בשטח המישחק יש לאסתר נתונים בלתי-מבוטלים. הופעותיה בתסכיתים בקול-ישראל כבר משכו אליה תשומת-לב. היא גם הספיקה להופיע בשני תפקידים אפיוניים בחולות לוחטים ובאכסודוס. ב"אכסודוס הופיעה אסתר בתפקיד מישיג צנוע. תפקיד הגברת הירשברג, הופעתה כה מצאה חן בעיני מפקי הסרט, עד שהכילו את שמה בכותרות ההקדמה לסרט, שיגררו לה מיכתב מלא התפעלות, בו הם מביעים את נכונותם לעזור לה בכל עת שתחליט לפנות לעולם הסרטים.

אלא שבינתיים זרח כוכבה של אסתר, השבוע, דחאק כומרת. החלטתם של מארגני פסטיבל הזמר הישראלי — שלא הצטיין השנה במיבחר מיוחד של שירים — למסור לאסתר ביצוע שלושה שירים, היתה ללא ספק מיפנה בקאריירה שלה. שניים משלושה שירים אלה זכו בשני המקומות הראשונים בתחרות.

במשך כחודשים התכוננה אסתר להופעה זו. יחד עם בעלה אף תכננה שימלה צנועה, בצבע זהוב, בה הופיעה לראשונה בהיכל. אולם כאשר ניצבה לפני המקורר פון ריחפה כאילו בעולם אחר. סיפרה אסתר: "זאת היתה הפעם הראשונה שאני מופיעה במקום כזה, בפני קהל כזה, כשאני שרה לבד ועוד בליחי תזמורת עם מנצח. לא הרגשתי שום דבר. לא חשבתי בכלל על מה שאני עושה. לא עשיתי בעצם כלום. שרתי."

זה היה מספיק. כאשר התברר שהשיר שאני עמד זכה בפרס הראשון, הפכה אסתר למלכת הפסטיבל. הקהל הנסער דרש הדרן. אלא שהמנצח גארי בארתיני קרץ לה בעינו לבל תחזור בפעם נוספת על השיר. היא רק התחזקה קידה בפני הקהל. הקהל אותו כבשה.

מאחורי הקלעים

מהליה ועלבה

"יהיה זה המאורע הגדול בחיי, הצ'ירה זמרת הגוספלים הכושית המפורסמת, מהליה ג'קסון בעת שעזבה את ארצות הברית. כוונתה היתה לשורת הופעותיה ב"ישראל, שהיתה צריכה להתחיל השבוע. אחרי שהמודעות כבר פורסמו, וכרטיסי ההזמנה נשלחו, בוטלה הופעתה של מהליה. הסיבה: המכירה המוקדמת של הכרטיסים הוכחה שהקהל אינו זורם לקנותם. האמרגן רוברט, שנאלץ לפני שבועות מספר להפסיק את הופעותיה של זמרת כושית אחרת, זמרת-הג'ז אלה פיציגראלד, משום שהיא שרה מול כיסאות ריקים, לא היה מוכן להסתכן שוב. סיבה נוספת, אם כי צדדית: מהליה נפגעה מכך שהציגו אותה בפני קהל הישראלי כזמרת ספיריטואלס, בעוד שהיא זמרת גוספלים. בניגוד לספיריטואלס הפרי-מיטיביים, הגוספלים הם שירי-דת מסובכים ומוסיקליים יותר. . . . מועדון החמאם מועדונם החדש של דן בן-אמוץ, חיים חפר ואברהם (פנשל) דשא, בשטח הגדול ביפו, יפתח בשבוע הבא. במיגשר לקהל המאמיני, יש שפורסם לרגל הפתיחה, מסבירים בחור-זים את טיבו של המקום: בחמאם אשר שני לו אין / חדרי חדדים אשר הם בית יין / ובו טרקלין למחולות וריקודים / מוסיקה סטיריאופונית המעוררת הדים / . . . ועל-במת המישחק תעלה תוכנית / חריפה כי פלפל וחדה כחנית / ומחולות וכישופים וקטעי-נגינה / וסצינות אהבה ידידות ו-קינאה / והכל בא-סדר גדול ומעוררב / הזנב הוא בראש והראש בזנב / ושם ה-תוכנית הוא מ-ש-ל-י ערב / ואמר אחד ממפקדי הפלמ"ח / מאז שקראתי את ה-תניץ / עוד לא צחקתי כל-כך. . . .

הוא היה רקדן באלט מודרני, שנשלח ללמד אותה כמה תנועות-מחול. את זה שכח לעשות. תחת זאת נשא אותה לאשה. שכן נולדו העופרים. למעשה — הגילגול השני שלהם.

קודם לכן, היה צמד העופרים מורכב מאברהם ועוד צעיר. היה זה אחרי שאביו של אברהם נפטר. הוא חל לרקוד. הקים, יחד עם ידיד, את צמד העופרים לזכר האב — צבי. הצמד הגברי של העופרים נפרד — בין

זמרת רייכשטאט
ההצלחה רדפה

אמנות

זמר

כוכבת ושמה אסתר

אם היתה קיימת תופעה בלתי-שיגרתית, מעוררת ואף מסעירה, בפסטיבל הזמר הישראלי שנערך השבוע בהיכל התרבות, היתה זו נערה דק-גיוורה, בעלת צהאר מאורך ועיני איילה חמות.

הקהל שמילא את ההיכל אפילו לא ידע את שמה של הזמרת הקטנה. אסתר רייכשטאט נאלצה להתחרות לא רק באל-מוניות יחסית זו, ובעובדה שמלבה ה-תחפו בתוכנית ארבעה זמרים ועוד שתי זמרות, היא אף עמדה בתחרות קשה, מול שתי זמרות ידועות: נחמה הגדל ועליזה קאשי, שכבר התפרסמו בלהקת הנחל-ובהופעות-סולו, ועשו להן שם ואוהדים. לכן, בהשואה עם מחיאות-הכפיים שקיב-לו את נחמה ואת עליזה, בעלותן לבמה, נשמעו קריאות-העידוד שקיבלו את אסתר כקול ענות חלושה.

מצב זה השתנה חיש — ברגע בו ביצעה אסתר את השיר מס' 3 שבתוכנית — השיר שעתידי היה לזכות במקום הראשון בפסטי-באל. משתמו צליל שאני עמד, שירם של מורי-המוסיקה ובני-הזוג מלוד, פגינה וצבי אבני, רעד האולם מתשואות הקהל.

לא היתה זו קבלת-פנים לשיר. יותר מאשר עשה השיר את אסתר, עשתה אסתר את השיר. מאחר וכל אחת מ-10 היצירות זכתה בביצוע כפול, עורר גדעון זינגר, שביצע את השיר לפניו, תגובת-קהל חזרת למדי.

לא פחות מופתע מן הקהל היה בן-זוגה, העופר הצעיר (24) ויפה-התואר, אברהם. "היא ירדה כמו מלאך", אמר ה-גיטריסט בעל ההופעה האלביס פרסלית, שהיה נרגש יותר מאסתר, כשזו הופיעה ליד המיקרופון.

"לא האמנתי שזו אשתי", הוסיף. "עד כה לא תיארתי לעצמי שהיא מסוגלת לשיר בצורה כזאת."

בלי חזקה, עם הצלחה. האמת היא שאסתר, (21) ילידת צפת, דור חמישי בארץ לא ידעה בעצמה מה טמון בגרונה. אל הזמר הגיעה במקרה. חלומה, עד היום, הוא להיות שחקנית. במיקצוץ זה החלה גם את הקאריירה האמנותית שלה, כאשר הופיעה בלהקתו החיפאית של פיטר פריי, ששבעה בינתיים חיים. שם הכירה את אברהם.

הוא היה רקדן באלט מודרני, שנשלח ללמד אותה כמה תנועות-מחול. את זה שכח לעשות. תחת זאת נשא אותה לאשה. שכן נולדו העופרים. למעשה — הגילגול השני שלהם.

קודם לכן, היה צמד העופרים מורכב מאברהם ועוד צעיר. היה זה אחרי שאביו של אברהם נפטר. הוא חל לרקוד. הקים, יחד עם ידיד, את צמד העופרים לזכר האב — צבי.

הצמד הגברי של העופרים נפרד — בין

התחנה לייצוץ בשאלות מין ונישואין

פתוחה בימים שני וחמישי
בבית שטראוס, תל-אביב,
רחוב בלפור 14, חדר 7,
בשעות 6 עד 8 בערב.

חליכות הדיון
בצורה אינדיבידואלית

תאם

תא שדור מסדיק 19
62.19.13.12 אולכוב

כח מלך
חיים

הגלגל

מפעל חיים

ביג' בס'ניה

ראש הממשלה, דויד בן-גוריון, טען לא מכבר, כי אינו מבזבז את זמנו "על סינימאים". השבוע סר ממיתנה שלא לבקר בקולנוע, הלך בלתי פמלייתו לחזות בסינימא. המאורע שבגללו היה ביג' בס'ניה, הטרסית את עצמו: הטרסית התעוררת בגרמניה, גן העדן וכבשן האש, הדן בישראל, ואשר הוקרן במיוחד עבורו. הצגת הטרסית בפני קהל אורחי ישראל נאסרה, אולם זה לא הפריע לביג' לראותו — הוא כנראה אינו מושפע מטרסים גרמניים כאשר אורחי המדינה . . . תת-שרהבסחון, שמעון פרס, סיפר סיפור הקשור בשמועות שפוזרו בציבור אודותיו: "בוקר אחד צילצל אלי אדם שרק בערב קודם קיימתי עימו שיחה ושאל אותי: מה, שלומך, שמעון? אני שומע כאילו נחטפת לפני עשרה ימים? השבתי לו: הרי רק אמש התראינו? אמר האיש: נו, אחרי הכל, מוטב לבדוק עוד פעם". . . מזכיר מפא"י, יוסף אלמוגי, קיבל השבוע את ההלם הקשה ביותר של חייו. הוא ניגש לבקר אספה של בעלי מלאכה של מפא"י, במלון שרתון, בה השתתף גם ראש עיריית תל-אביב, מרדכי נמיר. כשיניסו לאלול, נעצר נדהם: על הבמה ניצבו שני צעירים ושתי צעירות, צעקו בכל כוחם: "בוז לבן-גוריון! בוז לבן-גוריון!" והקהל, כולל ראש העיר, התגלגל מרוב צחוק. אלמוגי לא הבין מה קורה עד שהסרונים הסבירו לו: להקת מועדון החמאם, הציגה בפני המוזמנים את התוכנית מישלי ערב. אלמוגי ניכנס בדיוק בקטע הסאטירה על קומוניסטים ערביים, הצועקים נגד ראש הממשלה . . . באסיפת סטודנטים באוניברסיטת בראייל, סיפר מנהיג חרות מנחם בגין, בין השאר, זיכרונות מתקופת הקרב על לאטרון, במלחמת העצמאות. בגין עמד אז בראש המטה שהיה ממונה על העברת האצ"ל לצה"ל. לדבריו, הפיצעו אצלו לפתע "ג' אד ידיו וישראל ג'דלי", ובפיהם בקי שה: שהאצ"ל יעלה על רמלה כדי להוציא את גדודי הלגיון מלאטרון. סיפר בגין: "אני רואה עדיין את הבעת פניהם בשעה שהתחננו: אתם צריכים להתקיף את רמלה כי בלאטרון ממש שחור! . . . הופעתו המרשימה של איש המחזרת מגישו חילנה אבא קובנר, במשפט אייכמן, העלתה סיר פור נוסף. שנתנים אחרי מלחמת העולם השנייה, אחרי שקובנר השתתף בטקס גילוי אנדרטה לזכר מורדי גטו ווארשה על חורבנות הגטו, הגיע אליו מיכתב מגרמניה אל מוני, שהיה נוכח באותו מעמד. טען אותו גרמני במכתבו: אין זה נכון שלא היתה מחתרת אנטי-נאצית בגרמניה. להיפך, היתה קיימת מחתרת שפעלה אף בשורות הצבא הגרמני. כדי להוכיח זאת, צירף אותו גרמני למכתבו כרוז בגרמנית, שהופץ בין חיילי הוורמאכט ושקרא לחיילים לא להשתתף במלחמה המטרפת של היטלר. מה ש' אותו גרמני לא ידע הוא שמחבר הכרוז לא היה אלא — אבא קובנר עצמו.

★ ★ ★

מרים זוהר - ספורטאית

שחקנית הבימה, מרים זוהר, התגלתה השבוע כאוהדת נלהבת של קבוצת הכדור רגל מכבי תל-אביב. היא חזתה במישחק של הקבוצה נגד קבוצת צילסי הלונדונית.

פסוקי

- **זאב הרינג**, חבר מזכירות מפא"י, בנאום-בחירות בו הסביר מדוע צריך לבחור בן-גוריון: "נאצר וחוסין אינם מכירים את השמות רוזן וגלילי, אך לעומת זאת השם בן-גוריון אומר הרבה מאוד לנאצר".
- **יוסף תמיר**, מזכיר המפלגה הליברלית, בתגובה על הכרוז שהוציאה מפא"י, בו כינתה את המפלגה הליברלית בשם מפלגה-שליעזים: "טוב, לא לכל אחד יש יועצים כמו ד"ר ישראל ברי".
- **ח"כ מפא"י, כבה אירלסון**, באסיפת פעילות הבחירות של מפא"י: "רק במפא"י הערובה לשמירה על זכויות הנשים בישראל".
- **יוסף אלמוגי**, מזכיר מפא"י:

לדתו של נאצי

(המשך מעמוד 9)

שרות-הבטחון של הרכיסי-פירר ס.ס. לא היה אלא מנגנון-מודיעין פרטי, חובבני למדי, של אחד מאגפי המפלגה הנאצית, שהתחרה עם מוסדות המדינה, מוסדות ה' צבא וגם עם שאר מוסדות המפלגה עצמה. תפקידו המקורי, אשר למענו הוקם, היה לרגל אחרי חברי המפלגה עצמם, לאסוף עליהם תיקים, לפקח על חייהם הפרטיים והפוליטיים. לא מן הנמנע שאייכמן ידע זאת בהתנדבו לשרות זה — למרות הכח' שותיו.

אחד השגשגות העיקריים של הימלה, ושאר גדולי הרייך, היה קשור בבונים ה' חופשיים. המיכנה הבינלאומי של הבונים, עורר תמיד חשד עמוק בקרב חוגי הריאקציה הקיצונית והקצונה הגבוהה של גרמניה. מחוגים אלה עבר חשד זה לתנועה הנאצית. שרות הבטחון של הימלה קיבל על עצמו להכין כרטיסיה ענקית, שכללה את שמות כל חברי לשכות הבונים החופשיים בגר' מניה, בתור אויבים פוטנציאליים של הרייך השלישי.

בעבודה משעממת זו הועסק גם אייכמן. ביום הראשון של עבודתו היתה לו הרגשה מוזרה, כאשר עבר במגפיו הכבדים על ריצפת-העץ המהודרת של הארמון, על פני ארון-מתים גדול מאבן, שהיה חלק מתערוכה מתמדת של ענייני הבונים. כל זה היה זר לו ומור. אחרי ארוחת-הצהריים נירדם באמצע עבודתו ונחר בקול רם — כי ב' דכאו היו אנשי ה.ס.ס. רגילים לישון בשעה זו. מפקדו צחק והניח לו לנחור.

כעבור זמן הועבר אייכמן מן הכרטיסיה לעבודה משעממת אחרת, בתערוכה המת' מות. הטל עליו למיין את הסמלים והחור' תמות של לשכות הבונים, לרשום אותם בקאטאלוג ולהדביק אותם על קרטינים, כמו צגים במוזיאון זה. מאחר שלמד פעם משך מיספר חודשים לאטינית, סברו כי יצליח לטפל במטבעות אלה, שנשאו כתובות לא-טיניות.

המוזיאון עורר את סקרנות כל המנהיגים הנאציים, ואחדים מהם באו לבקר בו. כך ראה אותם אייכמן, הרב-טוראי הקטן, ב' פעם הראשונה. לעתים גם ניתן לו להסביר להם פרט זה או אחר. הדבר לא נעם לו ביותר, כי הימלה נהג להביא את אורי' חיו מאוחר בערב, וכל אנשי המחלקה נאל' צו לשבת ולחכות לבואם.

פעם בא גבלס, בלחית הימלה והיידריך. הוא ניצעץ את ראשו ללא הרף. פעם אחרת בא גרינג, גם הוא בחברת הימלה או הייד' ריך. "תחילה ישב בחצי עכוזו על פינת שולחן העבודה שלי, ושם את הסיגאר שלו במאפרתי. אחר כך ישב על הכיסא שלי, לקח פטיש של הבונים החופשיים (שהיה מוצג במוזיאון) והלם בו כמה מהלומות אדירות על השולחן. הוא היה במצב-רוח טוב, וכל פמלייתו שפעה רק עליצות ושמי' חה". איש לא חלם עדיין שיבוא יום כאשר יתן גרינג להיידריך פקודה להשמיד את יהודי אירופה, וכאשר היידריך יתן את ההנחיות בנידון לאדולף אייכמן.

ביקור משעשע היה זה של יוליוס שטריי' כר, בעל השבועון הנאצי-שמי הפורנוגרפי דר שטריימר ("המסתער"). הנאצי-שמי ה' קיצוני ביותר בגרמניה כולה. באולם ה' כרטיסיה אמר הגאוליטר הפראנקוני ה' מבחיל בהלצה: "הבה נראה אם מיששו כאן היה בונה חופשי". הוא בחר באקראי בשמו של אחד מאנשי פמלייתו. השם נבדק בכרטיסיה — ולתדהמת הכל נימצא כרטיס שנשא שם זה. אותו נאצי, מעוררי שטרייכר, היה בונה חופשי.

באחד הימים ביקר במוזיאון איש פחות חשוב, שהביא למיפנה גורלי בחי' אייכמן. "ישבתי ליד שולחן-העבודה שלי ליד הח' לון, באולם הבונים החופשיים. . . אז בא פון-מלדנשטיין. אני לא היכרתי אותו עדיין. הוא היה קצין ב.ס.ס. ואני הייתי ר.ב.ס. באותם הימים היה הפער בין הדרגות גדול מאוד, תהום הפרידה בין קצינים וחוג' רים. . . הוא בא בחברת אדון אחר, שלא היכרתי, הסתכל במוצגים, ביקש ממני להסי' ביר לו פרט זה או אחר. עשיתי זאת כמיטב יכולתי. ואז אמר לי שהוא הקים זה עתה את המחלקה, היהודים בלישכה הרא' שית של שירות-הבטחון, ושאל אם אין לי חשק לעבור אליו.

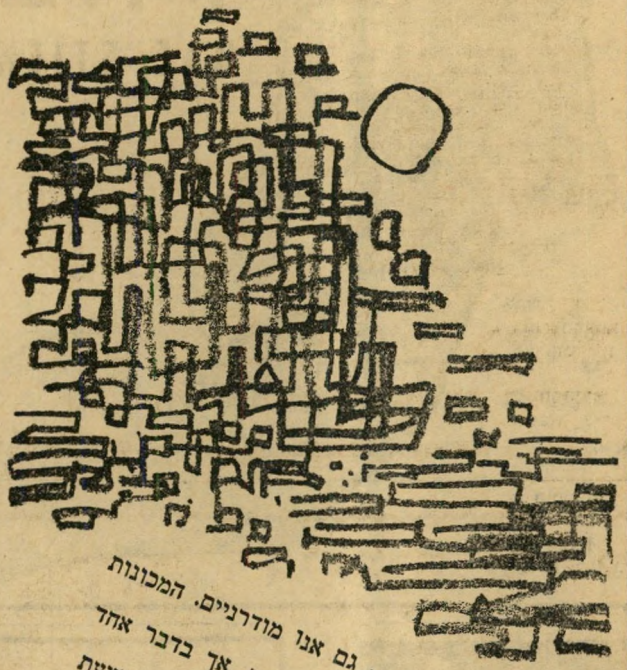
באותם הימים הייתי אומר, כך, ואמנ' לכל הצעה, רק כדי להיפטר מן ההדבקה הזאת של החותמות. "אמרת לי, כן!"

כך נסגרה שרשרת המיקרים. אדולף אייכ' מן הגיע למחלקה היהודית של ה.ס.ס. דחפו אותו השיעמום — והשאפתנות הנר' בטת של צעיר אכול רגשי נחיתות.

עגולות שטוחות

באריזה כפולה 37 אגורות

כמוכן, אמנות מודרנית . . . גם אנו מודרניים. המכוונת ושיטות העבודה שלנו הן הוכחה לכך. אך בדבר אחד נשארו שמרניים: כתמיד, כן גם היום, מבוצעת עבודתנו ביסודיות ובאחריות. נסיוננו במשך 25 שנים מביא תועלת לכל בגד הנמסר לידנו.

פמוך על המומחה — פמוך על "קשת".

שערי צמח אחדש מצהיר גבר תל-אביבי

ב-21 באפריל התפרסם ב"ידיעות היום" עתון יומי המופיע בתל-אביב בשפה הגרמנית, המכתב למערכת הבא הניתן כאן במקורו הגרמני ובתרגומו העברי.

הבעת תודה DANKSAGUNG

Als taeglicher Leser Ihrer gesch. Zeitung, welche ja dem Allgemeinutzen dient, bitte ich Sie in derselben folgendes zu veröffentlichen:

Ich war 20 Jahre "fast kahl". Ich habe im In- und Ausland alles Mögliche, was angeboten wurde, versucht, um die mich sehr störende Glatze loszuwerden. Aber alles war vergebens, nur umsonst herausgeworfenes Geld.

Vor ungefahr 8 Monaten kam ich zum Kosmetiker Dr. A. Rubin, mehr aus Neugierde, als dass ich glaubte, dass er mir helfen kann.

Seit damals nütze ich sein "Haar-ELIXIR". Heute habe ich schon Haare am Kopf, keinen Wald, aber man kann mich auch beim schlechtesten Willen nicht mehr als glatzköpfig betrachten.

Diesen Brief schreibe ich
1. um Herrn Dr. A. Rubin öffentlich zu danken
2. Um durch Sie Ihrem breiten Lesepublikum mitzutellen, dass man nicht mehr an Kahlheit leiden muss; "ELIXIR" von Dr. A. Rubin kann jedem ebenso helfen, wie es mir geholfen hat. Ich danke Ihnen bestens im Voraus, Ihr ergebener M.S., Tel-Aviv (Name u. Adresse d. Red. bekannt)

קורא יום יומי של עתונכם הנכבד, המשרת את צרכי הכלל, אבקשכם בזה לפרסם בעתונכם הנכבד כדלקמן:

20 שנה הייתי "כמעט קרח". ניסיתי בארץ ובחוץ לארץ את כל האפשרויות אשר הוצעו, על מנת להיפטר מן הקרחת אשר הפריעה לי מאוד, אך הכל היה לשווא — רק הוצאת כסף לבטלה.

לפני כחשעה חודשים בערך, כאתי אל הביאוקוסמטיקאי ד"ר א. רובין, יותר מתוך סקרנות מאשר מתוך אמונה שיוכל לעזור לי.

מאז הגני משתמש ב"אלי-קסיר לשער" שלו. היום יש לי כבר שערות על ראשי, אין זה יער, אך עם הרצון הרע ביותר אין יכולים לכלול אותי בין בעלי הקרחת.

את המכתב הזה הגני כותב:

1. כדי להודות בפומבי ל"ד"ר א. רובין.
2. כדי להביא באמצעותכם לידיעת הציבור הרחב של קוראי עתונכם, כי אין הכרח כיום לסבול מקרחת. אליקסיר של ד"ר רובין עשוי לעזור לכל אחד כפי שעזר לי. הגני מודה לכם מראש.

המסור לכם מ. ש. (שם וכתובת מוכרים במערכת)

למרות פירוכו לפרסם את שמו, הסכים מר מ. ש. כי מערכת "ידיעות היום" תמסור את שמו וכתובתו למספר מוגבל של מעוניינים.

פרסום "דחף"

כל נערה-יופיה בידיה

רק מאמץ קטן ורצון טוב דרושים כדי להיראות יפה ומפואחת.

עוזר הנאמן — הוא

רויאלוויט • ROYALVIT

חשם המפורסם לפי ד"ר לברן, פריז, ממכיל ג'לית רויאל, מגן על עורך ורקמותיו העדינות, מנעם תחתיות קמטים ופנים וסמך את גוף עורך על ידי פעילות של מחזור הדם.

המסך בישראל: לילית

פרסום ציפס

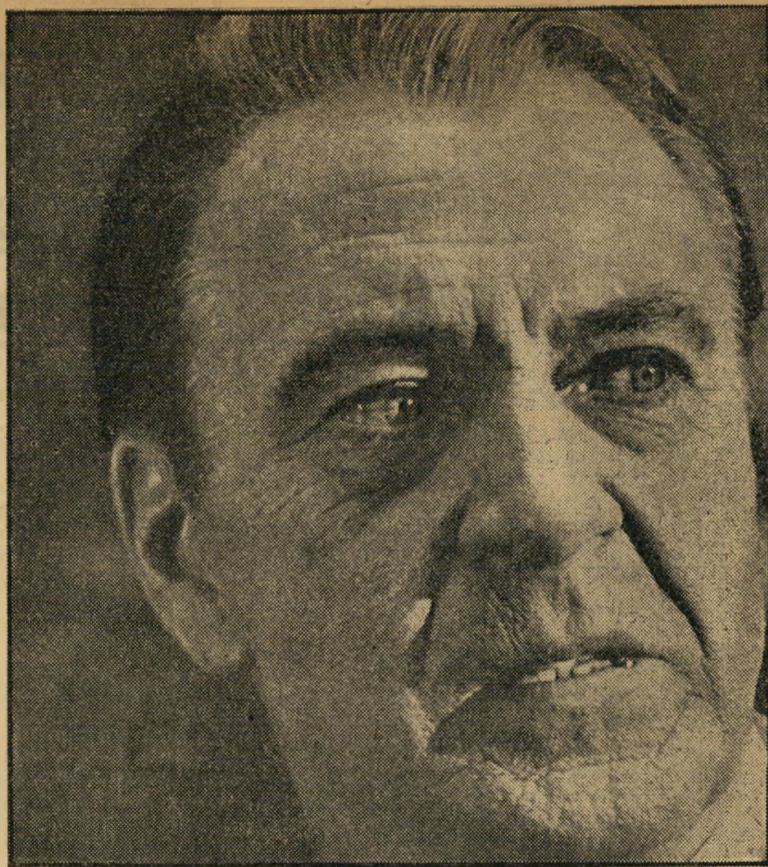

אנגרית • צורכתית

לומדים בשיטה קלה ויסודית בביה"ס "קדימה" ת"א, בן-יהודה 74, טל. 20314.

- נפתחים קורסים חדשים:
- קורסים ואופנים נוספים למבוגרים (שפה שימושית, דקדוק, כתיב, סגנון ושיחה) (Conversation).
- קבוצות נפרדות באנגלית לגומרי ג'י"י יסודי, הי"י תיכון (למתחילים לבסוס הידיעות עד להכנה לבגרות).
- הכנה לבגרות באנגלית ומתמטיקה לאקסטרנים.

(מאי-דצמבר 1961) פרטים והרשמה: מ' עד 12.30 לפני הצהריים: 3 עד 9 בערב. (פרס ליום ו')

קופר בימיו האחרונים בהירה אל הסוף

המועדון, דן בראמוני וחיים חפר, סידרה של גלויות מיוחדות כדי לשלחם לידיהם. לשר האוצר, לוי אשכול, שלח דן גלויה שזו לשונה: "איש שר האוצר. אנחנו משתגעים לראות אותך במועדון המשגע (מחוק ובמקום זה: האסקר לוסבי) שפתחנו ביפו לקהל הרחב והאני טליגנטי. (מחוק) אם הכסף באמת לא משחק אצלך תפקיד, כמו שכולם אומרים עליך, אז אנחנו מציעים לך לגשת עם ארבע וחצי ל"י למשרד שלנו, כדי לשריין לעצמך מקום. הגה לך הוכחה שלא שוכחים אותך."

★ ★ ★

הנחש של ערנה

למעשה נוספת זכה לאחרונה הפנומנאלי זמר בני ברמן. היה זה כאשר באחד הי בקרים נכנס לתחנת השידור של גלי צה"ל רב-סרן שטען בתוקף: "אני מוכרח להשיג את כתובתו של בני". הסביר הרב-סרן: "בתי ממש משתגעת אחריו". אחרי חיפוש שים נמצאה הכתובת. "אבל הוא נשוי", הזהירה אותו הקריינית ערנה גושן. "אין דבר", השיב. "בתי היא בת חשע". . . . התרגשות נגרמה גם לעובדת אחרת של גלי צה"ל, עורכת התוכנית ערנה שביט. היא קיבלה באחד הימים קופסה של סרט הקלטה, מהטכנאי ראף הלנגר, שהוא איש מילואים. מה שעדנה לא ידעה הוא שראף הינו אספן של בעלי-חי. כשפתחה את הקופסה לפני השידור, פרצה מפיה קריק את אימים. מתוך הקופסה זינק אליה נחש חי. . . . בידיעות שהגיעו מאוסטרליה נאמר, כי הכדורגלן רפי לוי, שהצטרף לקבוצת הכוח סידני, הפך כבר לעצמאי. אחרי שהחל לעבוד במוסך גדול, פתח ל עצמו מוסך פרטי. . . . בגורלם של אדולף אייכמן, אדן שפארד ומואים צ'ומי בה השבוי בקונגו הפסיקו השבוע להתעניין מיליוני אנשים, שמעיניהם היו נתונים יותר אנשים בעולם, שמעיניהם היו נתונים יותר לגורלו של שחקן הקולנוע האמריקאי ג'רי קופר שהופיע על הבד ההוליוודי 30 שנים רצופות, אולם לא תאריך זה הדאיג את המתעניינים בגורלו, אלא העובדה ש השחקן גבה-הקומה, שמאות סוסים כבר עברו תחתיו במערבונים הוליוודיים, עמד לסיים את חייו בכל רגע. רתוק למיטתו בביתו ההוליוודי, ציפה קופר לקץ אחרי שסרטן התפשט בכל גופו. הסימנים למחלתו נתגלו עוד לפני חמש שנים, כשקופר הס תגר אחרי שעות עבודתו בביתו, נמנע מלהשתתף בחיי החברה של כוכבי הקולנוע הבינלאומיים. לאחרונה אף הפסיק באמצע את הופעתו בשלושה סרטים. הרופאים איבדו כל תקפה להצילו, ומעריציו ברחבי תבל ספרו יחד עימו את הרגעים שעוד נותרו לו לחיות. בין מיברקי העודד שקיבל הגיעו מברקים מטעם נשיא ארצות-הברית, ג'ון קנדי, ומטעם מלכת בריטניה.

שגברה עליה בתוצאה 5:2, עודדה את שחקנים הישראליים והתחכחה עם אלה ש ניסו לבטל את מישחקם. רק בתום המישחק התבררה סיבת אהדתה לקבוצה: היא הת ערבה עם איש יחסי-הציבור, אריה גל בלוב, על ניצחון מכבי, בסכום של לירה אחת. . . . המיליונר היהודי, אייזיק וולפסון, שביקר לאחרונה בישראל, מספר עתה סיפור עגום שאירע לו בעת ביקורו כאן. היה זה שעה שהוא ואשתו, אירית ורפ" סוף, ישבו בארוחת בוקר ועיינו בעתון. לפתע הבחינו במודעה, בה הביע עסקן מפ לגתי דתי בישראל את השתתפותו באבלו של המיליונר הלונדוני, בשל פטירת אשתו. התברר שאותו עסקן שמע כי נוטעים יער על שמה של אידית חלפסון, חשב כי נפ טרה ומיהר לפרסם את המודעה. . . . למרות שעסק בדיון משפטי חמור ורציני ביותר, לא איבד השבוע השופט המחוזי החיפאי, משה עציוני, את חוש ההומור שלו. השופט עציוני ישב ראש בהרכב של שלושה שופטים, המברר את משפטה של הנאשמת ברצה, עליזה פאנו. כאשר התביעה הביאה בפניו שורה של רוקחים תל-אביביים, שהיו צריכים להעיד כי אצלם נרכש הרעל בו הורעלה פולח ארית, שאל אותם עציוני: "מה זה, האם לא הש אתם לפחות רוקח תורן אחד בתל-אביב?". . . . לרגל הכרזתה של נהריה כעיר, סיפר וואלטר שטייל, מנהל בנק מקומי, מעשה שהיה: "כאשר ביקר כאן לפני עשר שנים נשיא המדינה, הר"ר חיים ויצמן, הוא פנה לראש המועצה המקומית, גרשון טיק, שהוא יליד ליטא ושאל: "לא מובן לי כיצד יכול ליטאי לעמוד בראש מושבה ייקת". . . . לרגל פתיחתו הקרובה של מועדון החמאם בשטח הגדול ביפו, הכינו בעלי

השבוע

אין לנו יסוד להיות פסימיים, אך איננו יכולים להרשות לעצמנו להיות אופטימיים. על כן אנו חייבים להיות אקטיביים. • אייזיק וולפסון, המיליונר הי יהודי הלונדוני, על קצב התחבורה ביש ראל: "אם ברצונך להגיע לעברו השני של רחוב תל-אביבי סואן — מוטב לך כי תיחלד שם."

• חווה (אשת מידד) שיה, למראה מודעת-הפירסומת לסרט מעין הבתולים, המבשרת כי בסרט מופיעה סצינת האונס הנועזת ביותר במגמות הקולנוע: "אם זו אמנות, אז בעלי אמן גדול." • ידיאתון, עלון הסתדרות הסטור דנטים: "שמו של המרגל הבא שיתפס במדינה יהיה אוני — מאוניברסיטה נתפסו כבר בר, סיסה וגשאר רק אוני."

כיצד עולים בל"ג בעומר שלמים למירון וכיצד יורדים משם עם עצם שבורה

איך נראה העתיד הוורוד

אף אחד לא יודע על העליה למירון איך זה התחיל, ואף אחד לא יכול לנחש איך זה ייגמר, כי החשבון הוא פשוט: לפני 300 שנה לא עלה לשם אף אחד. לפני 200 שנה עלו לשם רק שלושה אנשים. לפני 100 שנה עלו 50 איש ולפני 50 שנה עלו כבר

המפורסם של עבו, שהיה מקושט בור של פרחים, התחילו חברי התזמורת הפילהרמונית של צפת לנגן. היה שם אחד שניגן בכינור, ואחד שהיכה בתוף, ואחד במאנדרלינה, ושניים בתוף מרים ועוד איזה שניים, כנראה מהמלואים של התזמורת, הקישו בטמבוריחרס. לקול נגינת התזמורת, התחילו תושבי צפת לכרכר ולפזז והגדיל מכולם אחד עם שפם שיבה שהיה צועק: "כה לחי

עיתרים ופיסחים, גרמים ואילמים, קירחים ובעלי שערות, צולעים ומשוגעים, צעדו זה ליד זה, וזה בתוך זה, וכל אחד מכרכר ומפזז וצועק "כה לחי בריוחאי!" כיוון שהיו לי מרפקים, ניסיתי להגיע לפיסגה, אלא שקשה היה להתגבר על כמה מיכשולים, ביחוד קשה היה להתגבר על המכשולים בצורת קבצנים שצעקו — "צד" קה תציל ממדת כל לחי בריוחאי!"

כתוב בצבע שמן: "תרומה בעד גניזת נש" מות" או "תרומה בעד הוצאת גניזת נש" מות" או "תרומה בעד הכנסת גניזת נשמות" או "גניזת נשמות בעד הוצאת תרומה" או "הוצאת נשמות בעד תרומה גנוזה". אל מאחורי הקופסאות הללו נשפך גשם בלתי פוסק של גרות חנוכה, כבויים שהשליכו הר נוכחים בחדר, כי הרבנים אסרו השנה להדליק מדורת אש כמו שעושים כל שנה.

ככה כיסו רכבות עולי הרגל למירון את ההרים והגבעות מסביב כשהם רומסים את העשב, מועכים את החרגולים וסותמים את פתחי הנברנים

בריוחאי!" אלה פעם רצופות ולא נהיה צורך אפילו פעם אחת. מבית עבו רצו לעבר הכיכר הגדולה והתחילו לנגן שם שיריילכת במרץ רב, תוך תקנה שכאשר תגיע תהלוכת ספריהתורה ימישיכו ביחד. אבל מה לעשות, ותהלוכת ספריהתורה הולכת לה לאט ולא מתקדמת יותר מ-100 מטרים לשעה? על זה התחיל מנצח תזמורת המשטרה להתעצבן, מפני שכימעט וגמר את כל הפארטיטורות שלו, ולא יפה לנגן אותו שיריילכת פעמיים. התחיל המנצח לקפוץ באוויר, ולרמוז בשריבט המנצחים שלו לתהלוכת ספריהתורה, שימהרו קצת. אך נגני תזמורת המשטרה, בראותם את שריבט המנצחים מונף באוויר, פתחו כל פעם בקשרצנדור.

לקברו של בריוחאי 500 איש. 25 שנה אחרייכן הגיע מספרם ל-2000 ולפני 10 שנים ל-20,000. השנה הגיעו לשיא חדש — 80,000 נפש. עכשיו ברור לכל אחד, שאם זה ימשיך באותו הקצב, יעלו לשם בעוד 10 שנים לפחות 800,000 איש ובעוד עשרים וחמש שנה תעלה לשם כל המדינה על זקניה נשיה וטפיה, מלבד אולי ראש הממשלה ליד דוד בן-גוריון שיהיה עסוק כפי הנראה בירושלים בחיבור מאמר מלא השמצות על משה שרת ותהנועה הציונית העולמית. עכשיו אתם רוצים בוודאי לדעת מה יש במירון שמושך אליו את האנשים, או על זה אין לי ברירה אלא להתחיל משעה אחת בצהריים, בחצר ביתו המפורסם של עבו.

תהלוכת ספר התורה שזי עבו

החצר הקטנה שלפני הבית, היתה מלאה וגדושה מבני נוער-הזהב של צפת, תיזמורת המשטרה, ושלושה שמשים של בתי-הכנסת המקומיים, שהתוויקו ברמה דגל דהוי מרוב שנים, רקום בחוטי כסף וזהב. ליד הפתח הצר, שהוביל מהחצר של ר' עבו, עמדה חוליית-שוטרים שהכריחה את כולם להקשיב לגאומים שבקעו מהרמקול. מה שנאמו לתוך הרמקול במשך ארבע שעות רצופות לא חשוב, מפני שרק בשעה חמש סגרו את מעיין הגאומים. איך שהוציאו את ספר התורה

ריח שומן וקוניאק מדיצינאל

לבסוף פקעה גם סבלנותי כשראיתי כמה אישית היא תהלוכת ספריהתורה. ונסעתי למירון לראות איך מתקדמים שם העניינים. אל תשאלו מה מצאתי במירון. רכבות של בנאיאם, הגיעו למקום וכיסו את הכביש והשבילים בדייסת אדם סמיכה, שאפילו רוח כמו הציר מוקדי לא יכול להידחק בתוכה. ברגע שירדתי מן האוטובוס, נסחפתי אף אני לתוך נהר האנשים הגואש. רק עכשיו ראיתי עם מי יש לי פה עסק. זקנים וצעירי, בריאים וחולים, פקחים ושתוניים,

כשראיתי שאי-אפשר יהיה להגיע לפיסגה בדרך המלך, ירדתי מהכביש וניסיתי לטפס על צלע הגבעה ואז נוכחתי, שנפילתי מן הפח אל הפחת. כל השטח מסביב, לכל מלא העין, מרוצף היה בגופות של עולי-רגל, ששכבו על שמיכות או מתחת ליריעות אוהלים. משפחות משפחות שכבו שם, סביב מדורות אש קטנות, שעליהן בישלו מזון. ריח חריף עמד באוויר, ריח של עשן מעורב בבב בצחנת שומן-כבשים מטוגן וקוניאק מדיצינאל עם עראק ומדי פעם בפעם היה מישוה מדדה מעל לראשי האנשים, כשהוא גורר אחריו גושי-בשר נוטפים.

מה הסתיר את הקבר?

סוף סוף הגעתי למעלה, לחצר בית הכנ"ס. מה שהתרחש כאן מבחינת הדוחק, כבר באמת שאי-אפשר לתאר, מפני שעל האנשים ששכבו ישבו, עמדו, רקדו או הלכו, נוספו עוד שני גדודי שוטרים וחטיבה שלמה של חיילים דתיים שהסתובבו עם נשק ביד, כי הרבנות הצבאית, ערכה באותו מקום ובאר תו יום כינוס של חיילים דתיים. חוץ מזה הסתובבו שם כל מיני שמשים וגבאים עם קופסאות צדקה מפח ומי שלא שלשל לתו כם מטבע תקעו לו את הקופסא בבטן. מוכה, מרוט ופצוע, הגעתי לתוך החדר המפורסם בו נמצא קברו של רבי שמעון (כה לחי) בריוחאי. והקבר, מלמעלה עד למטה, מכוסה בקופסאות פח שעליהם היה

כששאלתי מדוע אסרו על הדלקת מדורה על הקבר, אמר לי מישוה, שזה בגלל הנס" יון של השנה הקודמת, שחום המדורה התיך את מטבעות התרומה בתוך קופסאות הפח וכל הפרנסה של הגבאים ירדה לטמיון.

מחוץ לקופסאות הפח והגרות, היו באותו חדר גם שלטים גדולים שהיה כתוב עליהם בצבע אדום: "אסור להשתכן". כמובן שזה לא הפריע לאף אחד להשתכן שם, מפני ש אני בעצמי ספרתי 12,000 איש ואשה ששכיבו מתחת לשלטים ובעטו באנשים שהיו דורכים להם על הגב.

סיכום: עצב קטנה שבורה

עכשיו אתם רואים בעצמכם ששמעון בר-יוחאי עושה נסים, מפני שיצאתי מכל העסק רק עם עצם קטנה אחת שבורה. ואם תכפילו את הנס הזה שקרה לי, ב-80,000, שזה מספר האנשים שעברו גם כן את הגהינום הזה ולא קרה להם שום דבר, תראו שהרשבי"ה הוא באמת עושה נפלאות גדול וזכותו באמת מגינה עלינו מפורענויות של ל"ג בעומר במירון.

כה אמר טוסבראהינדי:

שבוע יפול צדיק וקם וכל פעם, עם רגל שבורה.

כינוסים ללא תקדים

הכל התרחש במהירות כה רבה ובכמות כה גדולה, עד שספק אם אפילו אוהדי הספורט המושבעים ביותר תפסו מה הייתה השבוע האחרון לגבי חיי הספורט במדינה. עשרות תחרויות ומיפגני הספורט שנערכו בשבוע זה, במסגרת כינוס הפועל השביעי, גיחון הספורטאים שהשתתפו בהם, ושפע ההישגים שהושגו, היה בהם כדי להמם. תרומתו הגדולה ביותר של כינוס הפועל הייתה במתן האפשרות למאות ספורטאים ישראלים להתמודד על מסלול אחד ועל זירה אחת עם כמה מטובי הספורטאים העלמיים — דבר שהקפיץ ללא ספק את רמתם של הרבה ספורטאים ישראלים. מקום ראשון — בלי מתחרים. ריבוי המשתתפים הישראלים בתחרויות ה-

בארונית פוזואלצה
על רטוב

כנ"ר
על יבש

כינוס העניק, אומנם, לישראל את המקום הראשון בדירוג הכללי. ספורטאים זכו ב-35 מדליות זהב, 49 מדליות כסף ו-35 מדליות ארד לעומת 14 מדליות זהב, 7 מדליות כסף ו-7 מדליות ארד בהן זכתה אנגליה, השנייה בדירוג הכללי. אולם דירוג זה אינו צריך להטעות. הישראלים זכו תמיד במקומות הראשונים במיקצועות בהם לא היו להם, למעשה, מתחרים בעלי רמה. השפעתו האמיתית של הכינוס משתקפת יותר בסיכום השיאים הישראלים. 18 שיאים ישראלים נשברו בכינוס, 8 מהם באתלטיקה קלה, 8 בהרמת מישקלות, שיא אחד בשחייה ושיא אחד בקליעה למטרה. אין ספק שב-עיקבות ההשפעה המדברנת של התחרויות, ימשיכו הישראלים בשבירת שיאיהם.

שחייה שתי יריבות

שום ספורטאי בודד, בין משתתפי כינוס הפועל, לא עורר התעניינות וסקרנות כה

רבה כמו תלמידת גימנסיה אמריקאית בת 17, בעלת גוף שופע ושיער פישתן זהוב, כי הבארונית סוזן כריסטינה פון זאלצה, היא אחת הספורטאיות המוכשרות והמעניינות ביותר בעולם.

בת למשפחת אצילים אוסטריה, שהיגרה לפני 700 שנה לשבדיה, ובראשית המאה — לארצות הברית, מחזיקה כריסטינה היפה בשיא העולמי והאולימפי של שחיית 400 מטר חתירה לנשים, בזמן של 4 דקות, 44.5 שניות. היא היתה גיבורת האולימפיאדה האחרונה ברומא, שם ניצחה במישחה סנסא ציוני למרחק זה את השבדיה סדרקווסט. "אן, טו זל!" כריסטינה החלה לשחות לפני שש שנים, באופן מקרי. כביש שנשלל בשטח בו נהגה לרכב מדי יום על סוסה, גרם לה לבחור חובבות חדשה. כעבור שנה כבר החלה לזכות בניצחונות, ומאז כימעת ולא הפסידה באף התמודדות. ערב האור לימפיאדה האחרונה, זכתה בארצות הברית בכל שש האליפויות של שחייה בטיגון חופשי לנשים.

היא שוחה בלי לשקוע עמוק במים, ואינה מבזבזת זמן להוצאת ראשה. הופעתה בישראל, אחרי שהחליטה להפסיק להתמודד בשחייה ולהתמסר ללימוד הדיפלומטיה, היתה מעניינת במיוחד דווקא לנוכח העובדה שמתחרתה בישראל היתה השחידית גייון סדרקווסט, שהיתה גם מתחרתה באולימפיאדה. בהתמודדות הראשונה ביניהן, בבריכת בת גלים, נפלה ההפתעה. במישחה למרחק 100 מטר, גברה אומנם פון זאלצה. אולם במישחה למרחק 400 מטר, בו היא מחזיקה באליפות העולם, הפתיעה יריבתה, שהשיגה אותה באורך גוף שלם. שתי התוצאות היו טובות מהתוצאות שהשיגו שתיהן באולימפיאדת רומא.

"זה היום הגדול בחיי!" קבעה המנצחת השבדיה. "אן, טו זל..." (אן, לעזאזל!) רטנה האמריקאית.

כדורגל

הבושה הגדולה

אפשר לרמות את כל האנשים חלק מהזמן. אפשר לרמות חלק מהאנשים כל הזמן. אבל אי אפשר לרמות את כל האנשים כל הזמן.

הבלוף הגדול של הכדורגל הישראלי הת' פוצץ השבוע בצורה מבישה ביותר, לכל אורך החזית. בזה אחר זה ספגו שלוש ניבחרות הכדורגל של ישראל, הלאומית, העתודה וניבחרת הנוער, תבוסות שהאירו אותן במצב עלוב. אם אפשר היה להעלים עין ממפלוליהן של ניבחרות העתודה והנוער, שהפסידו לקבוצת הנוער של האגודה היוגוסלבית פארטיזן — מאחר שלמעשה לא היו קיימות ניבחרות כאלה עד למשיחיים עצמם — יהיה זה פשע כלפי הספורט הישראלי לעבור לסדר היום, כפי שרוצים לעשות זאת רבים, על הפסדה של הניבחרת הלאומית לקבוצת צילסי הלונדונית בשיעור 0:2.

כיצד הפסידו? אין זו בושה להפסיד לקבוצת כדורגל מקצועית, אפילו אם רק לפני שנה ניצחו המפסידים את הניבחרת הצעירה של ארצה של אותה קבוצה, בתור צאה 0:4. הבושה מתחילה ברגע בו בוחנים את צורת ההפסד.

ניבחרת הכדורגל הישראלית, שהפסידה לצילסי, שיחקה בצורה הגרועה ביותר בה הופיעה אינדיבידואלית, ישראלית, אי פעם. שחקניה התגלו לא רק כחסרי-ניסיון, גימיכיות-אישיות, אלא שלמראה מושקעם נדמה היה, שלא למדו מעולם אף תרגילים פשוטים של מישחקי-כדורגל. מאמן הניבחרת, גיולה מאנדי, השמיע לא חר המישחק הסברים כגון: "אמרתי לשחק קנים שיתחשקו למישחק כאימון בלבד!" או "השחקנים עייפים לאחר המישחקים הרבים." אבל האמת היא שמאנדי הוא האיש האחראי אישית לכישלונה של הניבחרת.

בשעת המישחק, הוא דמה לשחקן שחמת לו מתברר כי הוא עומד להפסיד — ומתוך רגוזה הוא הופך את כל כליו על הלוח. החילופים הרבים והמגוחכים שביצע מאנדי, כאילו כדי להצדיק שהמישחק הוא אימון בלבד, אין בהם כדי לחפות על כישלונה. בין עסקי התאחדות לכדורגל, הסופחים על שכם עצמם לאור הישגי הניבחרת בשנתיים האחרונות, אין גם אחד שיעזר ויטיח בפני המאמן את האמת הפשוטה: שפרט לימי אימונים מעטים, לפני התמודדות מכריעות, אין מאנדי עושה דבר; וכי, למעשה, טרם הצליח לגבש, בשתי שנות עבודתו, סגל ניבחרת קבוע וראוי לשמו.

זה הוא זה:

תשבץ העולם הזה 1234

והרי מכתבו של מחבר התשבץ אפרים גזולי מקארקס, ונוצואלה, ששלח לנו את יצירתו ישר מן הגולה: "ממש תענוג לקבל בכל יום שלישי את העולם הזה. מיותר לציין כי אני נהנה ממנו על כל מדוריו וכתבותיו. בשבילי, לי, התשבץ הוא חלק מעניין — ולכן, החלטתי לחבר תשבץ. כן! זו הפעם הראשונה. אגב, את העתון, החברה חוטפים ממני, ואני מרשה זאת רק לאחר שאני מסיים לקרוא את כולו."

9	8	7		6	5	4		3		2	1
		14			13		12	11			10
		19		18	17		16		15		
			24		23	22			21	20	
	28		27			26			25		
		32		32			31	30		29	
			38		37		36		35	34	
	43	42			41		40			39	
47			46			45		44			
				52	51		50		49	48	
		58		57	56	55		54		53	
				60							59

מ'א 111: 1) צפח בר. 2) מין הלוויים המפורסם. 10 נהר באפריקה. 11) מידה בתקופת המקרא. 13) נר. 14) בדר. 15) מיז ירק. 17) נוכי. 19) כרת את בשר הערלה. 20) שמו הראשון של אברהם אבינו. 22) ספר קסו. 25) חית. 26) קפה. 30) מים. 32) עניו. 33) מילת-תנאי. 34) אות באלף-בית. 36) מור. 37) תל זה נכ בש במיבצע קדש. 39) בידור. 41) תואר אצילות. 42) פסים. 44) שמו ה פרטי של צור נאי. 46) מדוקלם. 48) סטבע יפאני. 50) תל נישא על פני האדמה. 51) אחת מעשר שנתנו

לכני ישראל. 53) מתקן שמשות. 55) לא חם. 57) רגע. 58) מודר. 59) בו שאול. 60) ישוב בשפלה.

מאונד: 1) לא ספק. 2) נהר באפריקה. 3) סנל. 5) השתחוה. 6) מין מתכת. 7) לא כבד. 8) גים. 9) התרוששות. 12) הבואה. 15) מכשיר מדידה. 16) העברת זכר יות מאדם למשנהו, לצורך סידור דבר מי

סויים. 18) מישחק אמריקאי. 21) ארינ. 23) מיפתו. 24) חמישים ושש. 26) ספר. 28) מנעול. 29) תורה הורית. 31) עיר בספרד. 32) התיו. 35) קרס. 37) עטף. 38) דריכה חזקה. 40) זר — בארמית. 41) נמצא בים. 43) פרי הארץ. 45) מס המופל על נכסים שאינם נדים. 46) עיר במארוקו. 47) מפקד. 49) נסוג. 52) ענף. 54) ערוץ. 56) דל. 58) מסולס הקולות.

מחקר

בין אשה לחברה

הומוסקסואליות אצל נשים (מאת ד"ר פראנק קפריו; הוצאת דע; 289 ע') שייך לספריה המדעית שהקנו לעצמם אחיה, בזמן האחרון, בשוק הישראלי — מאז הפך כו היחסים בינו לביתה וביתה לבין חברתה, מטאבו מוסרי לנושא של מחקר רפואי. התהליך שהפנה את הזרקור הציבורי ל"מיטת-הזוג הפך, אותה עת, רופאים ופסיכולוגים לא מעטים לסופרים מבטיחים. אחד מאלה הוא ד"ר קפריו — חבר צוות המחקר הפסיכולוגי בבית החולים האמריקאי המפורסם פאלטר ריד, והאיש שהתמחה בסטיות המין של האשה ושל הגבר.

בניגוד להומוסקסואליות הגברית, הנחשבת על-פי חוק רוב הארצות — כולל ישראל — לפשע חמור, אין נוטים להתייחס באותה חומרה ליחסים בין נשים. הבדל זה הוא תוצאה מדעות קדומות בלבד. כי הלסביות וההומוסקסואליות כאחד, אינם פשע אלא תופעה פאתולוגית מובהקת, וני תן לרסאם בעזרת טיפול מתאים.

כותב ד"ר קפריו: "יסוד ההומוסקסואליזם נוסח סמוך בכל אחד... הנורמאלי מתגבר על הנטייה ההומוסקסואלית בעוד שהחולני נאבק ללא הצלחה בהומוסקסואליות הניסיונית או שנותן לה פורקן על-ידי פיתוח מחלות נפשיות וגופניות מסולסלות. "אין זכר מושלם או נקבה מושלמת. ב"כל אשה ישנה דרגה מסוימת של נשיות ושל גבריות. על-כילפנים, דעתי היא ש"ישנה יותר דרמיניות מאשר ההומוסקסואליות דרמינית."

על-אף גישה סלחנית ומבינה זו, מתעניין המחבר, כרופא וכסופר, באפשרויות המניעה ובמאבק הרפואי נגד הלסביות. בניגוד ל"דעה המקובלת, הוא שולל את הגירסה של הלסביות הינה תופעה תורשתית או שבאה מלידה, גורס כי זוהי אחת מהתופעות הקשורות בתסביכי הילדות והגברות.

השקפה זו באה על ביטוי בשורה ארוכה של דיווחות קליניים, העוסקת בתיאור פלאסטי של יחסים בין נשים, פיתוי נערות על-ידי נשים מבוגרות — ואורגניות רבי-נשיות. לדוגמה: תקרית הקשורה במס א. בת 29, מהמעמד הבינוני בעיר אמריקאית גדולה. היא נחשבת ליפה ונערצת על-ידי גברים. גם אצלה מוצא המחבר את קיללת הילדות על התנהגותה הבלתי-נורמאלית.

כותב החוקר-סופר: "אביה הת' מכר לשתייה ואמה היתה היסטורית. לה עצמה היו יסודות של מחלת עצבים, חזה גדול והופעה של אשה יפהפיה. היא אהבה התעמלויות, רכיבה על סוסים, עישונה, ו"היתה בעלת הליכות גבריות."

"יום אחד, בהיותה בן הציבורי, היא נתקלה בגברת צעירה שחיכה אליה והסייגה בה בצורה כזאת שעבר רעד בכל גופה. ביום המחרת לא יכלה מס א. להתגבר על תשוקתה ללכת שוב לאותו גן."

"הגברת הצעירה היתה כבר שם ונראה היה שהמתינה לה. הן בירכו אחת את השנייה מכירות חתיקות; שוחחו והתלוצצו ביניהן, קבעו פגישות חדשות; ושעה ש"מזג האוויר היה סגרירי מדי, הן נפגשו בחדרה של הגברת הצעירה."

מס א. המשכה לגלות את צפונותיה: "יום אחד פנתה אלי הגברת הצעירה, ואחרי שהסיטה הצידה את השער ממזח, אמרה: "אה, לו רק יכולתי לאהבך פעם באמת! המותר לי? אני הסכמתי ובעוד אני יושבת ומסתכלות אחת לעיני השנייה, נסחפנו יחד בורם. היא היתה מקסימה ביופיה, וכל כמה שניכספתי או היה לרכוש כישרון אמן למען אוכל להנציחה על גבי הבד."

"עבורי היתה הדבר נסיון חדש ומזוהר והייתי שיכורה. ללא כל מעצורים התמסרתי גו אחת לשנייה, שיכורות מתענוגות ה"אשה. אינני מאמינה שבגברים מסוגלים לגרום עונג כזה; הגבר אינו רך במידה מספקת לשם כך. הוא מסורבל מדי. השיכרות המינית שלנו ארכה עד אססת כוחות, ונירדמתי על מיטתה..."

כאן בא תיאור מפורט, שאין למצוא דוגמתו אף בספרות הפורנוגרפית העסיית ביותר.

בסיכום הספר סוקר את המניעים הדוחפים את הנשים ללסביות — הוא אינו דן אלא מנתח.

למטרת מחקרה, נסע הרופא לעשרות ארצות, ברח מאות מיקרים, וסיכם אותם ברבי-מכר המובטח, כשהוא משתדל, ואף מצליח, לשמור על הגימה הרצינית — למרות הסכנה הרבה להיגרר לוולות.

זכיה

בנסיעה באניה לאירופה

דרוש שם

עבור הבגדים החדשים

Elastex VYRENE

מחוסן נגד שמן וחומצות

בשעת קניית בגדיים "אלסטקס", תקבלי כרטיס, אותו תשלחי עם הצעתך, במעטפה סגורה עד לתאריך 25.5.61 לפרסום תנא. תל-אביב. ת. ד. 2922 — בציון "התחרות שם".

חבר השופטים: רואה החשבון של המפעל, בעל בית החרושת — מר קליין ומר תנא (פרסום תנא). יבחרו את השם הזוכה בפרס.

10 בגדיים יחולקו בתור פרסי פיוס

עבור ההצעות המניחות את הדעת.

Elastex

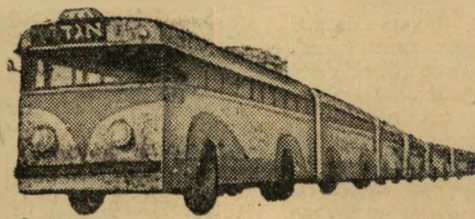
תל-אביב, רח' לבנרה 6

טל. 34189

מאחרים את... המועד

ישיר כל 20 — 10 דקות
לתל-אביב, חיפה וירושלים
ולכל הערים והמושבות

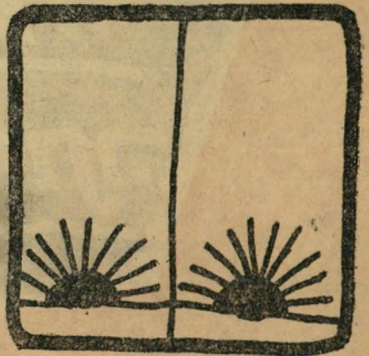
נוח יותר - בטוח יותר - מהיר יותר

דחף

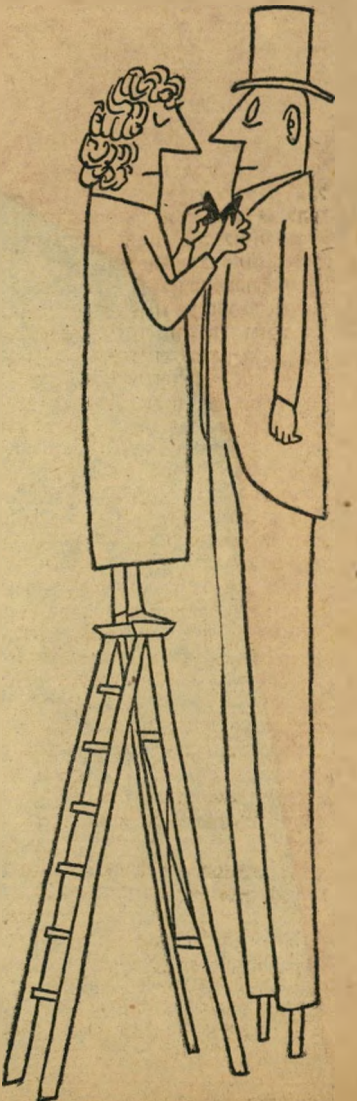

אני רואה שהשקשה האחרונה הפעם לה את דמיונכם. לא עברו שבועיים מאז התפרסם הצויר וכבר הצפתם אותי בשלל כותרות. אלון תבור, מתלאביב, הציע: ראשו של אורי לוי, אחרי שהפרופסור צ'יקרלי היפנט לו את השערות.

הבא אחריו הוא אבי לוריא, מירושלים, שהציע שתי כותרות: א) סילוני נפמ פורצים החוצה, בחלומם של קודח'נפמ רוב זני בות עכברים מציצים מתוך הר גבינה. ואילו יצחק איזנבר, ת"א: מפלזי טילים אמריקאיים שי לא הגיעו לחלל. הקשקשת הבאה מוכנה לכם למטה.

מזה צוחקים האמריקאים

העולם הבא

בעריכת לילי גלילי

מוזמנים משתתפים. אחד מן המשתתפים בחיבור החומר המתפרסם בעמוד זה, יזכה בפרס של עשר לירות שיעונק מדי שבוע. הזוכה השבוע הוא הקורא דויד לייבל, מילאנו.

מזה צוחקים הסטודנטים הישראלים בחול

זה לא היה אפנדיציט, אמא...!

דויד לייבל, מילאנו

חילוף עצמות

המיוחדת של ראש הממשלה. אחר כך העבירו את כל תושבי הערים באופן זמני למעברות, אבל התזירו אותם מיד עם גמר העבודה כדי שישפיקו לבנות את הכל מחדש, לפני יום העצמות.

היו גם קשיים מסוימים בנגב, מפני שהיה צריך לזרוק לים כמה שכבות של פוספאטים ונחושת, עד שאפשר היה להגיע לרובד העצמות המתאים.

איך שלא יהיה, המשימה הצליחה למעלה מהמשוער. הממשלה מינתה ועדה בראשות הרב הצבאי הראשי והמנהל הכללי של משרד הדתות, למיין את העצמות ולהוציא מתוכן את עצמות אנשי צבאו של אברהם אבינו, שנלחמו נגד כורלעומר. בסך הכל נמצאו ארבע עצמות כאלה, והן הובאו להר הרצל ונקברו בטקס צבאי מלא.

אחרי שאמרו יזכור וירד מטה יריות, נאם ראש הממשלה והעלה על נס את מסירות המדעית של ארכיאולוגי ישראל למשימות הדור. את נאום סיים ראש הממשלה בבקשה נוספת, באמרו שעכשיו הגיע סוף סוף הזמן לגילוי עצמות הבל, שהרג את קין.

בכבוד רב, ראובן בן אבולפיע נרינברג

ספר לסבתא!

ידועה בקשתו של ראש הממשלה שביקש, שעה שמסר דו"ח על חפירות המיפגן של יגאל ידין, שהגיע הזמן שהארכיאולוגים ימלאו את תפקידם ו יגלו גם את עצמות צבאו של אברהם אבינו, שנלחם נגד כורלעומר.

כיוון שמקומו המדויק של שדה הקרב בין צבאות אברהם אבינו וכורלעומר הרשע לא היה ידוע בדיוק, הלכו וחילקו את מדינת ישראל לעשר רימ מישבות ועל כל מישבת מינו ארכיאולוג אחד עם בולדוזר, שיהפוך את האדמה ויאסוף כל עצם חשודה. לאחר 12 שנה של עבודה קשה ומייגרת, בה הפכו וחרשו את כל המדינה לאורכה ורחבה, הצליחו לאסוף הר של עצמות, שגובהו היה 2750 מטר והיקף בסיסו — 14 קילומטר.

לשם כך היו צריכים, קודם כל, להתגבר על התנגדותם העיקשת של אנשי הקרן הקיימת, שזה עתה גמרו לנטוע את העץ ה-87,640,298.376 ולא נתנו לעקור את העצים לצורכי החפיר רות. על המיכשול הזה התגברו כשלת שו לאוזנו של ויץ (לא ברור אם לבן או לאבא), שהדבר נעשה לפי בקשתו

חמשירון

השבוע הוכרו כשבוע חופשי. וכל קורא יכול היה לשלוח חמשיר בלי חתמים מוקדמים. הנה קציר היבול:

היה איש עסקים בפאריז, שניהל קאברט לסטריפטיו. יום אחד, הוי מזל — הצנוור לו פסל... אז פתח קאברט סיפורותיו.

מעשה בעלמה מבני-ברק, אברך-משי אחריה דבק. עת ישבו שם, כגן — רחמנא ליצלן —

צניעותה, תומתה — הוא בדק. אהרון בכר, תלאביב

★

מעשה ברעיו של פרס, גנראלים, מומחים להרס, שסברו שדה-יגול ללבון הוא משול, כך סברו, אך העלו חרס.

דוד רענני, הרצליה

★

היה טייס בכדקנברל, עם חמצן ותלבושת-חלל, שהכריז: בים כם כום! על כיבוש היקום כזמן ש... נאגארין צלל.

יואב צבר, תלאביב

★

מעשה בריבה, ושמה מירה, שהיתה פולידארית עם נירה, עת גבר מצפת את נירה צבט

„צבט גם אותי“, היא הפסירה. שיה שפית, חיפה

עכשיו נגמר החופשי, כמו שנגמרה שביתת המורים התיכוניים, ואנו חודרים למיסגרת הקבועה ולמשמעת הברזל של חמשירון. מהיום והלאה אין יותר הפקרות ומי שרוצה לכתוב חמשיר לחמשירון חייב להתחיל כך שהשורה הראשונה תהיה: היה קומוניסט בחלל...!

שמן A. B. קונטרה

השמן A.B. קונטרה מיוחד. הוא בזה טיגופת שקשה לתאר. הוא נשרף בטיגוף, מסריח בבשול ומצחין באפיה. אי-אפשר להמליץ על השמן הזה לא לאנשים בריאים לא לאנשים חולים ובמיוחד לא לילדים קטנים. לכל היותר אפשר להמליץ עליו בפני חולי סרטן, שכבר לא איכפת להם ממילא מה גותנים להם לאכול.

מי שמוכן להוסיף גם את חות דעתו למעולותיו הרבות של שמן A.B. קונטרה מיוחד שישלח את תצלומו ואת רעותיו להעולס-הבא (עורכת ראשית — לילי גלילי).

העולם הזה

זלילה
באה
הכיתה

